

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Adroddiad Safonau Comisiynydd y Gymraeg – Adran 64 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4)

[Cyf: 20150529ASCCC(4) – 1]

1	Cefndir a chyd-destun	1
2	Ymchwiliad safonau mewn perthynas â chyrff cyhoeddus: cyffredinol	2
3	Rhesymoldeb a chymesuredd Meini prawf Comisiynydd y Gymraeg	4 5
4	Tystiolaeth a dderbyniwyd gan bersonau perthnasol	6
5	Tystiolaeth a dderbyniwyd gan aelodau o'r cyhoedd	176
6	Tystiolaeth a dderbyniwyd gan Banel Cyngori Comisiynydd y Gymraeg	182
7	Casgliadau'r ymchwiliad safonau	184
8	Y camau nesaf	200
	Atodiad A - Sylwadau cyffredinol a dderbyniwyd gan y cyhoedd ar ymchwiliadau safonau cylch 2	201
	Atodiad B - Rhestr o'r ymatebwyr i'r ymchwiliad safonau	206

1 Cefndir a chyd-destun

Prif nod Comisiynydd y Gymraeg, sefydliad annibynnol a grëwyd gan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, yw hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg. Gwneir hyn drwy ddwyn sylw at y ffaith bod statws swyddogol i'r Gymraeg yng Nghymru a thrwy osod safonau ar sefydliadau. Bydd hyn, yn ei dro, yn arwain at hawliau i siaradwyr Cymraeg.

Bydd dwy egwyddor yn sail i waith y Comisiynydd:

- ni ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yng Nghymru
- dylai personau yng Nghymru allu byw eu bywydau drwy gyfrwng y Gymraeg os ydynt yn dymuno gwneud hynny

Ar 7 Tachwedd 2014 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ddogfen 'Rheoliadau Safonau'r Gymraeg 2015'.¹ Cafodd y safonau arfaethedig hyn eu datblygu i osod dyletswyddau ar gynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol yng Nghymru, awdurdodau parciau cenedlaethol a Gweinidogion Cymru.

Wrth gyflwyno'r ddogfen, nodwyd yr isod gan Lywodraeth Cymru:

Mae'r safonau wedi'u drafftio mewn ffordd sy'n adeiladu ar y cynlluniau iaith. Bellach, bydd yn ofynnol i sefydliadau a fydd yn gorfod cydymffurfio â safonau fynd ati mewn ffordd fwy rhagweithiol, strategol i roi lle canolog i'r Gymraeg. Rydym yn hyderus y bydd hyn yn darparu sylfaen gadarn, gan alluogi Comisiynydd y Gymraeg i wella gwasanaethau i siaradwyr Cymraeg.²

Bu'r rheoliadau drafft a gyhoeddwyd ar 7 Tachwedd 2014 yn sail ar gyfer ymchwiliadau safonau Comisiynydd y Gymraeg ac ymarferiad Llywodraeth Cymru i gasglu tystiolaeth er mwyn llunio Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

Daeth Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015³ i rym ar 31 Mawrth 2015, a hynny yn dilyn dadl a phleidlais yng Nghyfarfod Llawn Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

¹ <http://llyw.cymru/docs/dcells/consultation/141106-regulations-welsh-language-standards-cy.pdf>

² <http://llyw.cymru/docs/dcells/consultation/141106-consultation-welsh-language-standards-cy.pdf>

³ <http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2015/996/made/welsh/data.pdf>

2 Ymchwiliad safonau mewn perthynas â chyrrff cyhoeddus: cyffredinol

Yn unol ag adran 62, Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, cyflwynwyd hysbysiad rhagymchwilio ar 31 Hydref 2014 at sylw'r personau unigol canlynol:

- Archwilydd Cyffredinol Cymru
- Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol
- Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr
- Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru
- Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu
- Comisiwn Cydraddoldeb Hawliau Dynol
- Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru
- Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau
- Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
- Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru
- Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth
- Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru
- Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru
- Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru
- Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru
- Uned Ddata Cymru
- Y Comisiwn Etholiadol

Cyflwynwyd hysbysiad rhagymchwilio ar 31 Hydref 2014 at sylw'r personau perthnasol. Hysbysiad ysgrifenedig yw hysbysiad rhagymchwilio sy'n datgan bwriad Comisiynydd y Gymraeg i gynnal ymchwiliad safonau, ac sy'n pennu pwnc yr ymchwiliad safonau. Ni chaiff y Comisiynydd gynnal ymchwiliad safonau oni bai iddo roi hysbysiad rhagymchwilio i bob person perthnasol (sefydliad) o leiaf 14 diwrnod cyn dechrau ar yr ymchwiliad.

Pwnc yr ymchwiliad safonau hwn oedd dyfarnu pa safonau (os o gwbl) a ddylai fod yn benodol gymwys i bob person perthnasol a ddaw o fewn y grwpiau o bersonau (p'un a yw'r safonau eisoes wedi eu pennu gan Weinidogion Cymru o dan adran 26(1) ai peidio).

Cychwynnodd gyfnod yr ymchwiliad safonau hwn ar 17 Tachwedd 2014. Daeth i ben ar 6 Chwefror 2015.

Yn rhan o'r ymchwiliad safonau hwn, casglwyd gwybodaeth gan bob person perthnasol a enwir yn yr adran hon. Gwnaethpwyd hynny trwy dderbyn holiadur (neu lythyr ysgrifenedig) wedi ei gwblhau ganddynt. Yn gyfochrog â'r broses o gasglu tystiolaeth gan y personau perthnasol, casglwyd tystiolaeth gan y Panel Cyngori a'r cyhoedd.

Gosodwyd holiadur i'r cyhoedd ar wefan Comisiynydd y Gymraeg. Pwrpas yr holiadur hwn oedd rhoi cyfle i aelodau'r cyhoedd nodi'r hyn roeddent yn teimlo sy'n rhesymol i'r personau perthnasol ei wneud a'i ddarparu yn Gymraeg, a hynny gan ystyried y gofynion ynghlwm wrth y safonau a gyhoeddwyd ar 7 Tachwedd 2014.

Adroddiad Safonau Comisiynydd y Gymraeg – Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4) – Adran 64 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Gosodwyd hysbysiadau yn y wasg genedlaethol yn ystod cyfnod yr ymchwiliad safonau yn tynnu sylw'r cyhoedd at yr holiadur hwn.

Yn ogystal â hynny, gosodwyd fideo ar wefan y Comisiynydd er mwyn rhoi cyflwyniad i'r broses, ac i ddangos i'r cyhoedd sut y gall ymateb i'r ymchwiliad safonau.

3 Rhesymoldeb a chymesuredd

Yn unol ag adran 63 (1) Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, rhaid i'r Comisiynydd roi sylw i'r angen am sicrhau nad yw gofynion am i bersonau gydymffurfio â safonau yn rhinwedd adran 25 (1) yn afresymol neu'n anghymesur.

Wrth gynnal ymchwiliad safonau, rhaid i'r Comisiynydd:

- (a) ystyried, o ran pob gweithgaredd a bennir yn Atodlen 9 y mae person yn ei wneud, a yw'n rhesymol ac yn gymesur i safonau cyflenwi gwasanaethau fod yn benodol gymwys ai peidio, ac
- (b) o ran pob gweithgaredd o'r fath, os yw'n rhesymol ac yn gymesur i safonau cyflenwi gwasanaethau fod yn benodol gymwys i berson, ddod i'r casgliad y dylai safonau cyflenwi gwasanaethau fod yn benodol gymwys i'r person mewn perthynas â'r gweithgaredd hwnnw.

Wrth ystyried rhesymoldeb a chymesuredd, dylid nodi bod y Mesur yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i sicrhau bod rheoliadau yn darparu bod safonau cyflenwi gwasanaethau sy'n ymwneud â phob un o'r gweithgareddau yn Atodlen 9 a wneir gan y person ac i'r graddau y mae'n eu gwneud yn benodol gymwys i'r person hwnnw.

Ond nid oes raid i Weinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn sicrhau bod safonau cyflenwi gwasanaethau yn benodol gymwys i berson mewn perthynas â gweithgaredd a bennir yn Atodlen 9 os yw, neu i'r graddau y mae:

- (a) adroddiad safonau o dan adran 64 yn nodi y byddai'n afresymol neu'n anghymesur i safonau cyflenwi gwasanaethau fod yn benodol gymwys i berson mewn perthynas â'r gweithgaredd hwnnw, neu bod
- (b) Gweinidogion Cymru o'r farn y byddai'n afresymol neu'n anghymesur i safonau cyflenwi gwasanaethau fod yn benodol gymwys i berson mewn perthynas â'r gweithgaredd hwnnw.

Nid yw hynny'n atal rheoliadau rhag darparu bod safonau cyflenwi gwasanaethau eraill yn benodol gymwys i berson.

Drwy wneud rheoliadau o dan y Mesur hwn yn arferadwy drwy offeryn statudol, awdurdodir Comisiynydd y Gymraeg i roi hysbysiad cydymffurfio i berson.

Hysbysiad cydymffurfio yw hysbysiad a roddir i berson gan y Comisiynydd -

- (a) sy'n nodi, neu'n cyfeirio at, un neu ragor o safonau a bennir gan Weinidogion Cymru o dan adran 26(1), ac
- (b) sy'n ei gwneud yn ofynnol i berson gydymffurfio â'r safon neu â'r safonau a nodir neu y cyfeirir ati neu atynt.

Bydd Comisiynydd y Gymraeg yn ystyried y dystiolaeth a ddarparwyd wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiad cydymffurfio a roddir i berson.

Nid yw'r ffaith bod safon yn benodol gymwys i berson yn golygu bod dyletswydd arno i gydymffurfio â'r safon honno. Dim ond os bydd y Comisiynydd yn rhoi hysbysiad cydymffurfio i'r person, a bod yr hysbysiad hwnnw'n ei gwneud hi'n ofynnol i gydymffurfio â safon ar ddiwrnod gosod, y bydd y ddyletswydd honno mewn grym.

Cyn rhoi hysbysiad cydymffurfio i berson, bydd Comisiynydd y Gymraeg yn ymgynghori â'r person. Nid yw methiant y person i gymryd rhan mewn ymgynghoriad yn atal y Comisiynydd rhag rhoi hysbysiad cydymffurfio i'r person hwnnw.

Wedi i Gomisiynydd y Gymraeg roi hysbysiad cydymffurfio i berson, caiff y person hwnnw wneud cais i'r Comisiynydd yn gofyn iddo ddyfarnu a yw'r gofyniad i gydymffurfio â'r safon honno, neu i gydymffurfio â'r safon yn y modd hwnnw, yn afresymol neu'n anghymesur ai peidio. Pe bai'r Comisiynydd yn hysbysu person nad yw'r gofyniad i gydymffurfio â safon yn afresymol neu'n anghymesur, rhoddir hawl yn y Mesur iddo apelio i'r Tribiwnlys er mwyn dod i ddyfarniad.

Meini prawf Comisiynydd y Gymraeg

Wrth ddod i farn ar bwnc yr ymchwiliad safonau hwn, yn unol â'r gofynion a amlinellir yn Rhan 4, Pennod 8 y Mesur, ystyriwyd y meini prawf canlynol ochr yn ochr â'r dystiolaeth a dderbyniwyd fel rhan o'r ymchwiliad safonau. Nid oes rhaid ystyried pob maen prawf ymhob achos, ac nid oes unrhyw un o'r meini prawf yn bwysicach na'i gilydd.

- A yw'r person perthnasol yn agored i orfod cydymffurfio â safonau - a yw'r person perthnasol yn dod o fewn Atodlen 5 a hefyd o fewn Atodlen 6, neu yn dod o fewn Atodlen 7 a hefyd o fewn Atodlen 8?
- A yw'r dosbarth o safon (cyflenwi gwasanaethau; llunio polisi; gweithredu; cadw cofnodion; hybu) yn gymwysadwy i'r person perthnasol?
- A yw'r person perthnasol yn gwneud y gweithgaredd dan sylw?⁴
- A yw'r person perthnasol eisoes wedi ymrwymo i ddarparu'r gweithgaredd, neu'r weithred dan sylw, yn rhannol neu'n llawn, drwy ei gynllun iaith Gymraeg?
- A yw'r person perthnasol eisoes yn darparu'r gwasanaeth yn Gymraeg (boed hynny'n cyfateb i'r union ofynion sydd ynghlwm wrth y safon ai peidio), neu'n gwneud y gweithgaredd yn unol â'r safon?
- A yw mwyafrif helaeth y personau perthnasol eraill o fewn yr un sector yn darparu'r gwasanaeth yn Gymraeg, neu'n gwneud y gweithgaredd?
- A oes unrhyw resymau eraill yn erbyn, neu o blaid gwneud y safon yn benodol gymwys i'r person perthnasol?

⁴ Ystyrir y maen prawf hwn yng nghyswllt safonau cyflenwi gwasanaethau yn unig

4 Tystiolaeth a dderbyniwyd gan bersonau perthnasol

Derbyniwyd tystiolaeth gan bob person perthnasol a enwir yn adran 2 o'r adroddiad safonau hwn. Roedd y dystiolaeth hon yn cynnwys ymatebion i 190 o gwestiynau mewn holiadur, yn ogystal â thystiolaeth bellach a ddarparwyd yn sgil ymholiadau dilynol.⁵

Darllenwyd pob ymateb yn unigol a defnyddiwyd meddalwedd i gofnodi a dadansoddi'r testun ac i ganfod themâu cyffredinol. Cynhaliwyd cyfarfodydd rheolaidd ymhlith swyddogion Comisiynydd y Gymraeg er mwyn dadansoddi'r dystiolaeth a dderbyniwyd gan bersonau perthnasol a oedd yn rhan o'r ymchwiliad safonau, ynghyd ag ymrwymadau cyfredol cynlluniau iaith Gymraeg y personau perthnasol dan sylw.

Darperir yn yr adran hon ganran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau perthnasol dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau (boed hynny'n cyfateb â'r union ofynion sydd ynghlwm â'r safonau ai peidio) ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynlluniau iaith Gymraeg yn erbyn y safonau, dylid nodi nad oedd modd paru nifer o'r safonau mewn perthynas â gweithgareddau cyflenwi gwasanaethau, a hynny oherwydd natur fanwl y rheoliadau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru. Mewn rhai amgylchiadau, mae'n bosibl bod y personau perthnasol dan sylw yn ymrwymo neu'n cydymffurfio â'r gofyniad, ond nid yw hwnnw wedi ei ddatgan yn benodol yn eu cynlluniau iaith Gymraeg.

Yn adran 4 o'r adroddiad hwn, rhoddir crynodeb o'r dystiolaeth a dderbyniwyd gan bob person perthnasol a ddaw o fewn y grwpiau o bersonau a nodir. Roedd y dystiolaeth a gyflwynwyd yn cynnwys gwybodaeth ynghylch pa weithgareddau a wneir gan y personau dan sylw, pa weithgareddau maent yn eu gwneud trwy'r Gymraeg ac i ba raddau y maent yn gallu cydymffurfio â'r Safonau. Ar 31 Hydref 2014, nid oedd y personau perthnasol a ganlyn yn meddu ar gynllun iaith Gymraeg wedi'i gymeradwyo o dan adran 14(1) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993.

- Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru
- Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru

Lle bo unrhyw gyfeiriadau at safonau yn yr adroddiad safonau hwn, cyfeirir at y safonau a bennwyd yn y rheoliadau drafft a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar 7 Tachwedd 2014.

⁵ Derbyniwyd tystiolaeth drwy lythyr ysgrifenedig, yn hytrach na holiadur Comisiynydd y Gymraeg, gan Dribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru a Thribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Cymeradwywyd cynllun iaith Gymraeg 'Swyddfa Archwilio Cymru' dan Adran 14 o Ddeddf yr Iaith Gymraeg gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg ar 28 Mai 2009. Yn ei ymateb i'r ymchwiliad safonau hwn, bu i Archwilydd Cyffredinol Cymru nodi mai cynllun ar gyfer yr Archwilydd oedd hwn a gytunwyd yn 2009. Erbyn hyn mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru'n endidau cyfreithiol ar wahân gyda swyddogaethau statudol penodol. Enwyd Archwilydd Cyffredinol Cymru yn Atodlen 6 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, ond nid yw Swyddfa Archwilio Cymru wedi'i enwi.

Darparwyd ymateb ar ran y ddau endid, ac er bod llawer yn gyffredin o ran ymarfer a gweinyddu, mae gwahaniaethau y dylai Gweinidogion Cymru dalu sylw iddynt wrth bennu safonau mewn rheoliadau.

Dylai Gweinidogion Cymru ystyried y graddau y bo angen ychwanegu Swyddfa Archwilio Cymru fel person perthnasol yn Atodlen 6 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 wrth bennu safonau mewn rheoliadau.

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 86% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.⁶

Mewn perthynas ag Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, cadarnhawyd bod y safonau'n weithredol neu'n gyraeddadwy yn gymharol rwydd. Nodwyd nad oeddent yn ystyried safon 3 i fod yn berthnasol gan mai ymateb i, ac nid cychwyn gohebiaeth y maent.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 60% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.⁷

Mewn perthynas ag Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru cadarnhawyd bod mwyafrif y safonau'n weithredol, yn gyraeddadwy yn gymharol rwydd, neu'n gyraeddadwy gyda goblygiadau adnoddau. Eglurwyd mai gyda chyrff a arolygwyd

⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

yn bennaf y maent yn cysylltu â hwy drwy alwadau ffôn. Ni ystyriwyd safon 18 i fod yn weithredol bosib i Swyddfa Archwilio Cymru oherwydd prinder staff cymwys sydd â sgiliau iaith Gymraeg yn ogystal. Eglurwyd bod safonau 15 a 22 ddim yn cael eu hystyried yn berthnasol, gan nad oes ganddynt ddangosyddion perfformiad ar gyfer ymdrin â galwadau ffôn, na systemau wedi'i hawtomeiddio.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 44% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.⁸

Cadarnhawyd bod y safonau eisoes yn weithredol neu yn yr arfaeth o ganlyniad i weithredu'r strategaeth sgiliau ieithyddol. Gyda chynrychiolwyr cyrff a arolygwyd yn bennaf y cynhelir cyfarfodydd o'r math yma, ac nid ag aelodau'r cyhoedd. Fodd bynnag, nodwyd y byddai safonau 23, 25, 27D, 28 yn anodd eu cyrraedd yn y tymor byr. Mewn perthynas â safon 27, mynegwyd barn mai 27C byddai'n fwyaf rhesymol a chymesur iddynt o ran symud ymlaen o arfer cyfredol.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.⁹

Nodwyd mai prin iawn yw'r cyfarfodydd a gynhaliwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru sydd yn agored i'r cyhoedd. Ychwanegwyd nad yw Swyddfa Archwilio Cymru wedi, nac yn debygol o, gynnal cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd. Eglurwyd bod rhannau perthnasol o gynllun iaith Gymraeg Swyddfa Archwilio Cymru'n gyson â gofynion safonau 30-34, felly ychydig bach o waith yn unig fyddai angen i gydymffurfio'n llawn â'r safonau.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff

Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.¹⁰

Prin iawn yw'r achosion o ddigwyddiadau cyhoeddus sy'n ymwneud â swyddogaethau Archwilydd Cyffredinol Cymru, a hyd yn oed wedyn ar gyfer rhanddeiliaid oeddent nid y cyhoedd yn gyffredinol. Nid oes enghraifft o ddigwyddiad cyhoeddus yn ymwneud â swyddogaethau Swyddfa Archwilio Cymru. Ni all Archwilydd Cyffredinol Cymru ariannu digwyddiadau, ac nid yw Swyddfa Archwilio Cymru wedi, nac yn debygol o wneud.

Eglurwyd, mewn perthynas â'r cyfarfodydd rhanddeiliaid, bod y gweithgareddau a ddisgrifiwyd yn y safonau'n arfer cyfredol. Felly Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff

Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.¹¹

Cynhyrchir deunydd cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, er mai'r Swyddfa bydd yn gwneud gan amlaf. Mae'r safon yn weithredol eisoes o ganlyniad i weithrediad cynllun iaith Gymraeg.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus

Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.¹²

¹⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹¹ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹² Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Arddangosir deunydd cyhoeddusurwydd a hysbysebu gan Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, er mai'r Swyddfa bydd yn gwneud gan amlaf. Mynychu ac arddangos deunydd mewn digwyddiadau a drefnwyd gan eraill y gwna Swyddfa Archwilio Cymru fel rheol. Bydd yr holl ddeunydd ar gael, ar ba bynnag cyfrwng, yn ddwyieithog.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safon ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 80% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.¹³

Cadarnhawyd bod Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru'n cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau, a hynny mewn modd cyson â'r cynllun iaith Gymraeg, sydd yn ei dro'n gyson â'r safonau.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.¹⁴

Cynhyrchir pob ffurflen gan Swyddfa Archwilio Cymru'n ddwyieithog, gan gynnwys ffurflenni ar-lein. Gellid cwrdd â safon 51, er nad yw'n arfer cyfredol ar hyn o bryd.

Nodwyd mai'r unig ffurflenni a baratowyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru yw holiaduron defnyddwyr gwasanaeth.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg. Er hynny, nodwyd mai Swyddfa Archwilio Cymru'n unig sydd â gwefan.

¹³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.¹⁵

Mae safonau 52-56 yn arfer cyfredol i'r Swyddfa Archwilio Cymru. Ni pharatowyd apiau hyd yn hyn, dim ond wefan mini ar wahân i'r brif wefan i gynnal arolygon. Gwneuthur hyn yn ddwyieithog.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 68% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.¹⁶

Eglurwyd mai Swyddfa Archwilio Cymru, nid Archwilydd Cyffredinol Cymru sydd â'r swyddogaeth o ddal eiddo.

Mae safonau 58-60 eisoes yn weithredol, neu i'w gweithredu - mae rhaglen dreigl mewn lle i newid arwyddion nad sydd yn cynnwys y Gymraeg i rai dwyieithog.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 43% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.¹⁷

Derbynia Archwilydd Cyffredinol Cymru ymwelwyr, er nad oes ganddo eiddo lle gellid eu derbyn iddo.

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn derbyn ymwelwyr, ac mae'r arfer o wneud yn amrywio ar draws leoliadau'r Swyddfa yng Nghymru. Ystyriwyd y safonau i fod yn gyraeddadwy fodd bynnag, gyda chynllunio ac amser i weithredu.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

¹⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swydddogol
Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swydddogol [67-68]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swydddogol.¹⁸

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru'n gwneud hysbysiadau swydddogol.

Gweithredir eisoes yn gyson â safonau 67-68, er nodwyd mai cynhyrchu hysbysiadau Cymraeg a Saesneg ar wahân yw'r arfer.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swydddogol yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.¹⁹

Nid oedd Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Yn ôl cyfraith, ni all yr Archwilydd ddyfarnu grant. Gallasai Swyddfa Archwilio Cymru wneud, ond yn ymarferol nodwyd na fyddai'r Swyddfa'n debygol o wneud.

Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am contract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am contract [74-78]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am contract.²⁰

Yn ôl cyfraith, nodwyd ni all Archwilydd Cyffredinol Cymru dyfarnu contract. Swyddfa Archwilio Cymru sydd yn dal y swyddogaeth yma. Cydymffurfir â mwyafrif y safonau eisoes, ac eithrio pan gyhoeddir gwahoddiadau i dendro ar wefan OJEU. Yn ymarferol, nid ydynt yn ystyried safon 76 i fod yn gyraeddadwy oherwydd nid oes digon o siaradwyr Cymraeg sydd yn gymwys ym meysydd eraill i alluogi cyfweiliadau o'r fath i ddigwydd heb gyfieithu ar y pryd.

¹⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.²¹

Ni fydd Archwilydd Cyffredinol Cymru na Swyddfa Archwilio Cymru chwaith yn codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir. Nid ydynt yn codi ymwybyddiaeth am wasanaethau yn gyffredinol. Mae'r cyrff a arolygwyd yn rhwym drwy statud i ddefnyddio gwasanaethau'r Archwilydd a'r Swyddfa. Nodwyd fod achosion o arolygon sydd yn derbyn sylw cyhoeddus yn cael eu trafod yn ddwyieithog, trwy gyfweiliadau neu gyhoeddiadau.

Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff

Safonau ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.²²

Mae'r safon eisoes yn weithredol gan Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.²³

Derbyniwyd cadarnhad nad yw Archwilydd Cyffredinol Cymru na Swyddfa Archwilio Cymru'n darparu cyrsiau i aelodau'r cyhoedd.

²¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]

Nododd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.²⁴

Derbyniwyd cadarnhad nad yw Archwilydd Cyffredinol Cymru na Swyddfa Archwilio Cymru'n defnyddio systemau annerch cyhoeddus.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Nodwyd y byddai modd i Swyddfa Archwilio Cymru gydymffurfio â'r safonau yma gan fod mwyafrif ohonynt mewn lle eisoes. Nodwyd bod y gweddill yn ddigon cyraeddadwy.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau corff yn rhesymol a chymesur.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 60% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau llunio polisi.²⁵

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn gyfrifol am lunio polisi. Yr Archwilydd sydd yn gyfrifol am benderfyniadau polisi mewn perthynas â'i swyddogaethau. Yr Archwilydd a Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru sy'n cymryd penderfyniadau polisi mewn perthynas â swyddogaethau'r Swyddfa. Ystyrir y safonau yma i fod yn gyraeddadwy ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru, a Swyddfa Archwilio Cymru, ac fe ystyrir eu gwneud yn benodol gymwys i Archwilydd Cyffredinol Cymru yn rhesymol a chymesur, namyn safon 92. Fel adroddwyd, nid yw Swyddfa Archwilio Cymru'n dyfarnu grantiau, a ni all Archwilydd Cyffredinol Cymru ddyfarnu grant.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Gellid cydymffurfio â'r safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi, a nodwyd bod Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried eu gwneud yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Fodd bynnag, mynegwyd barn fod safonau 164 ac 168 yn afresymol am eu bod yn ychwanegu baich i'r adrodd sydd eisoes yn digwydd. Cynigiwyd hefyd y byddai amserlen hirach, er enghraifft 30 Medi, yn fwy cymesur ar gyfer safon 167.

²⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau gweithredu [96-142]

Yn ei hymateb, nododd Swyddfa Archwilio Cymru bod y gweithgareddau a gwmpaswyd dan y safonau gweithredu yn swyddogaethau Swyddfa Archwilio Cymru, ac nid Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 7% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.²⁶

Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru'n gweithredu polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol, ond mynegwyd gallu a pharodrwydd i wneud a'i gyhoeddi ar fewnwyd y sefydliad.

Ystyriwyd i safonau 97-101 fod yn rhesymol ac yn gyraeddadwy. O ran y ddogfennaeth a'r polisïau cysylltiedig â safonau 102-109 ystyria'r Swyddfa eu bod yn anghymesur o dafoli cost yn erbyn y nifer o siaradwyr Cymraeg sydd yn y sefydliad.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 20% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.²⁷

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn caniatáu i aelodau staff wneud cwynion at y sefydliad yn Gymraeg, ac ymateb i gwynion yn ymwneud â hwy yn Gymraeg. Nid yw'r Swyddfa yn hysbysu staff o hyn. Nid yw'r Swyddfa yn cynnig nac yn cynnal cyfarfodydd yn ymwneud â chwynion yn Gymraeg neu â chymorth cyfieithu. Ystyriwyd y safonau i fod yn rhesymol ac yn gyraeddadwy gyda'r eithriadau o safonau 111 ac 112, oherwydd nad oes aelod staff o'r adran adnoddau dynol sydd yn siarad Cymraeg a bernir cynnal cyfarfodydd ynghylch cwynion gyda chymorth cyfieithu i fod yn gymhleth ac anymarferol.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 20% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.²⁸

Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn caniatáu i aelodau staff ymateb yn Gymraeg i honiadau a wneir yn ei erbyn drwy broses ddisgyblu fewnol, ond nid yw'n hysbysu staff o hyn. Nid yw'r Swyddfa yn cynnig nac yn cynnal cyfarfodydd yn ymwneud ag achosion disgyblu yn Gymraeg neu â chymorth cyfieithu. Ystyriwyd y safonau i fod yn rhesymol ac yn gyraeddadwy gyda'r eithriadau o safonau 115 ac 116, oherwydd nad oes aelod staff o'r adran adnoddau dynol sydd yn siarad Cymraeg yn ogystal â'r farn bod cynnal cyfarfodydd ynghylch cwynion gyda chymorth cyfieithu yn gymhleth ac yn anymarferol.

²⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnrwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 14% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnrwyd.²⁹

Nododd Swyddfa Archwilio Cymru ei fod eisoes yn darparu meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg y Gymraeg i'w aelodau staff. Yn yr un modd, cadarnhawyd ei bod yn gweithredu system fewnrwyd, ond nad yw'r tudalen gartref, rhyngwynebau a dewislenni'r fewnrwyd honno ar gael yn Gymraeg.

Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru yn ystyried gwneud safonau 119 ac 121 yn benodol gymwys iddi yn rhesymol a chymesur, a hynny oherwydd cost a'r nifer cymharol fach o staff sydd yn siarad Cymraeg. Byddai peidio eu gweithredu'n gwneud safon 122 yn amherthnasol hefyd.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 56% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.³⁰

Cadarnhaodd Swyddfa Archwilio Cymru ei bod eisoes yn asesu sgiliau iaith Gymraeg ei cyflogeion. Nodwyd bod hyfforddiant sgiliau iaith Gymraeg ar gael, a bod peth o'r hyfforddiant arall yn cael eu hystyried ar hyn bryd. Fodd bynnag, nid oedd y Swyddfa o'r farn bod darparu hyfforddiant ymsefydlu, iechyd a diogelwch a rheoli perfformiad cyfrwng Cymraeg yn rhesymol.

Darperir hyfforddiant ymwybyddiaeth o'r Gymraeg, i gyflogeion a chyflogeion newydd, yn ogystal â hyfforddiant ar feithrin dealltwriaeth o'r gofynion sydd ar y Swyddfa mewn perthynas â gweithredu cynllun iaith Gymraeg. Mae geiriad neu logo ar gyfer negeseuon e-bost staff ar gael er mwyn eu galluogi i ddynodi a ydynt yn siarad Cymraeg neu'n dysgu'r iaith.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 43% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.³¹

Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru'n gweithredu strategaeth sgiliau ieithyddol ar hyn o bryd felly penderfynir ar ofynion ieithyddol swyddi achos wrth achos. Rhagwelir cryfhau'r fethodoleg a ddefnyddiwyd pan gyflwynir strategaeth sgiliau ieithyddol.

Darperir ffurflenni cais a'r holl ddogfennaeth atodol ar gyfer ymgeisio am swydd yn Gymraeg, ond nid yw'r Swyddfa'n holi ymgeiswyr a fyddent yn hoffi cael cyfweiliad neu asesiad Cymraeg. Hysbysir ymgeiswyr o benderfyniad y Swyddfa'n Gymraeg.

²⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

³⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

³¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 75% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.³²

Cadarnhaodd Swyddfa Archwilio Cymru nad yw ei harwyddion mewnol yn Gymraeg.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Cadarnhaodd Swyddfa Archwilio Cymru nad yw'n gwneud cyhoeddiadau a negeseuon sain yn Gymraeg o fewn ei gweithle.

Nid oedd Archwilydd Cyffredinol Cymru o'r farn bod gwneud y safonau gweithredu yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Gellid cydymffurfio â'r safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu, a nodwyd bod Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried eu gwneud yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau hybu [143-144]

Nid oedd Archwilydd Cyffredinol Cymru yn dymuno cydsynio i wneud safonau hybu yn gymwysadwy iddo.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 85% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau cadw cofnodion.³³

Mae llawer o ofynion y safonau cadw cofnodion eisoes yn weithredol gan Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, neu'n cyraeddadwy.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried bod gwneud y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Gellid cydymffurfio â'r safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion, a nodwyd bod Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ystyried eu gwneud yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

³² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

³³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 57% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.³⁴

Nid oedd yr Awdurdod o'r farn bod gwneud y safonau mewn perthynas â gohebiaeth yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Eglurwyd fod safon 1 yn gyson â'r hyn oedd mewn lle eisoes dan gynllun iaith Gymraeg yr Awdurdod, ond fod y gweddill yn afresymol ac anghymesur i sefydliad bach a leolwyd yn Llundain nad oedd yn ddarparwr gwasanaeth.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.

Mae'r Awdurdod wedi ei leoli yn Llundain ac yn gweithredu ar draws y Deyrnas Unedig. Nodwyd ei fod yn derbyn llai na 10 galwad ffôn mewn diwrnod ar gyfartaledd. Am y rhesymau yma nid oedd yr Awdurdod o'r farn bod gwneud y safonau mewn perthynas â galwadau ffôn at gorff a chan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.

Nid oedd yr Awdurdod o'r farn bod gwneud y safonau mewn perthynas â chyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Adroddodd yr Awdurdod nad ydynt yn gwahodd personau (hynny yw, aelodau o'r cyhoedd, fel y'i diffinnir gan Lywodraeth Cymru) i gyfarfodydd, felly nid yw o'r farn bod y safonau yma'n berthnasol iddo.

³⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd
Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]**

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.³⁵

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried gwneud safonau mewn perthynas â chyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur am nad yw'n cynnal y gweithgaredd yma yng Nghymru. Eglurwyd bod dull yr Awdurdod o ymgysylltu â'r cyhoedd wedi newid ers iddo gytuno ar gynllun iaith Gymraeg. Cyfarfodydd o Fwrdd yr Awdurdod, sy'n agored i'r cyhoedd, yw'r unig gyfarfodydd tebyg a gynhaliwyd gan yr Awdurdod. Ni chynhaliwyd y cyfarfodydd Bwrdd yng Nghymru.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff

Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.³⁶

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried gwneud safonau mewn perthynas â digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur am nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma, nac ychwaith yn rhagweld y bydd yn gwneud y gweithgaredd yn y dyfodol.

Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff

Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.³⁷

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried gwneud y safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur am nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma, nac ychwaith yn rhagweld y bydd yn gwneud y gweithgaredd yn y dyfodol.

³⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus

Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.³⁸

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau mewn perthynas ag arddangos deunydd yn gyhoeddus yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur am nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma, nac ychwaith yn rhagweld y bydd yn gwneud y gweithgaredd yn y dyfodol.

Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau

Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.³⁹

Nid oedd yr Awdurdod o'r farn bod gwneud y safonau mewn perthynas â chorff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nododd yr Awdurdod ei bod yn ystyried safonau 41-44 yn anghymesur, a hynny heb dystiolaeth bod galw am bob dogfen a allai fod o ddiddordeb i'r cyhoedd. Ei harfer ar hyn o bryd yw ystyried achos wrth achos.

Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni

Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.⁴⁰

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau mewn perthynas â chorff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur am nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma, nac ychwaith yn rhagweld y bydd yn gwneud y gweithgaredd yn y dyfodol.

³⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁴⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff

Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.⁴¹

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau mewn perthynas â gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Eglurodd yr Awdurdod mai ei arfer presennol yw cyfieithu tudalennau at sylw'r cyhoedd yn unig. Nodwyd ei fod o'r farn y byddai cyfieithu'r wefan gyfan yn gostus ac y byddai'n rhaid pasio'r gost ymlaen at gofrestreion pan nad oes galw wedi bod am gyfieithu unrhyw ddarn o'r wefan sydd ddim ar gael yn Gymraeg.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff

Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau mewn perthynas ag arwyddion a arddangosir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur am ei fod wedi ei leoli mewn adeilad tenant yn Llundain ac mai'r landlord sydd yn gyfrifol am arwyddion.

Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff

Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau mewn perthynas â derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nododd yr Awdurdod nad oedd y gweithgaredd yn berthnasol iddo gan nad oes ganddo adeiladau yng Nghymru.

Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol

Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.⁴²

⁴¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau mewn perthynas â chorff yn gwneud hysbysiadau swyddogol yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nododd yr Awdurdod nad oedd y gweithgaredd yn berthnasol iddo gan nad oes ganddo adeiladau yng Nghymru.

**Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]**

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 33% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.⁴³

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau mewn perthynas â chorff yn dyfarnu am geisiadau am grant yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, a hynny am nad yw'n gwneud y gweithgaredd.

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am contract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am contract [74-78]**

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 33% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am contract.⁴⁴

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau mewn perthynas â chorff yn dyfarnu ar dendrau am contract yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nododd yr Awdurdod nad oedd y safonau'n berthnasol iddo gan nad oes cyllideb ganddo i ddyfarnu contractau sydd yn gofyn am gyhoeddi gwahoddiad i dendro.

**Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]**

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.⁴⁵

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau mewn perthynas â chodi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nododd yr Awdurdod ei fod yn gorff annibynnol ar

⁴² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁴³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁴⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁴⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

gyfer y Deyrnas Unedig gan ychwanegu y dylai ei hunaniaeth gorfforaethol adlewyrchu ei rôl ar draws y DU.

**Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff
Safonau ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]**

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.⁴⁶

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud y safon mewn perthynas â hunaniaeth gorfforaethol corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nododd yr Awdurdod ei fod yn gorff annibynnol ar gyfer y Deyrnas Unedig gan ychwanegu y dylai ei hunaniaeth gorfforaethol adlewyrchu ei rôl ar draws y DU.

**Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]**

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau mewn perthynas â chysiau a ddarperir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, a hynny am y rheswm nad yw'n gwneud y gweithgaredd.

**Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff
Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]**

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud y safon mewn perthynas â systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, a hynny am y rheswm nad yw'n gwneud y gweithgaredd.

Materion atodol

**Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi
gwasanaethau [158-163]**

Eglurodd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal fod ganddo drefn gwynion yn barod a bydd yn gallu cyhoeddi safonau sydd yn benodol gymwys iddo. Fodd bynnag, nid yw'n cytuno bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng

⁴⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal, ar gyfartaledd roedd 30% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer llunio polisi.⁴⁷

Nid yw'r Awdurdod yn ystyried nac yn asesu effaith polisiâu a luniwyd, adolygwyd neu newidiwyd ar gyfleoedd personau eraill i ddefnyddio'r Gymraeg, nac o ran peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn modd ffurfiol. Bydd yr Awdurdod yn rhoi ystyriaeth i ofynion ei gynllun iaith Gymraeg wrth lunio polisiâu mewnol, ac yn talu sylw i faterion iaith pe bai gofynion allanol yn cael eu gofyn o'r Awdurdod.

Cadarnhaodd yr Awdurdod ei fod yn ymgynghori ar benderfyniadau polisi. Nid yw'r Awdurdod yn holi barn ar effaith polisi ar gyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg nac ynghylch peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, a nodwyd mai gyda sefydliadau eraill yn bennaf y bydd yr Awdurdod yn ymgynghori.

Nid oes gan yr Awdurdod bolisi dyfarnu ar grantiau.

Wrth gomisiynu neu wneud gwaith ymchwil yn ymwneud â pholisiâu nid yw'r Awdurdod fel mater o drefn yn rhoi ystyriaeth i'r Gymraeg, ond bydd yr Awdurdod yn talu sylw i ofynion ei gynllun iaith Gymraeg.

Nid oedd yr Awdurdod yn ystyried bod gwneud safonau llunio polisi yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, a hynny am nad yw'n gweld cyfleoedd i wneud yr hyn sydd yn ofynnol dan y safonau yma, a hefyd oherwydd ei fod yn sefydliad sy'n gweithredu ar draws y DU.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nid oedd yr Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal yn ystyried fod gwneud safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nid yw'n gweld perthnasedd y safonau yma iddo fel sefydliad, ac mae'n gweld anghymesuredd yn eu gweithrediad.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal, ar gyfartaledd roedd 7% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.⁴⁸

⁴⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

⁴⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Nid oes gan yr Awdurdod bolisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol. Nid yw'n ystyried y byddai cael polisi o'r fath yn gymesur ar gyfer sefydliad ag un swyddfa, a honno'n Llundain.

Mewn perthynas â safonau 97-102, a safonau 103-109 hefyd, nid yw'r Awdurdod yn cynnig yr ystod o ddogfennau a pholisïau yma'n Gymraeg, nac yn gofyn i gyflogai neu weithiwr os ydynt yn dymuno derbyn dogfennau'n Gymraeg. Byddai gwneud yn golygu costau sylweddol ac anghymesur ym marn yr Awdurdod, gan nad oes ganddo siaradwyr Cymraeg yn y gweithlu a'r swyddfa wedi ei leoli y tu allan i Gymru.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

Nid yw'r Awdurdod yn caniatáu i'w staff wneud neu ymateb i gŵyn yn ymwneud ag ef neu hi yn Gymraeg. Nid oes cynnig i staff ddefnyddio'r Gymraeg mewn unrhyw ffordd mewn cyfarfod yn ymwneud â chwyn ac ni fydd aelod staff yn cael gwybod am benderfyniad yn ymwneud â chwyn yn Gymraeg. Roedd yr Awdurdod o'r farn y byddai cydymffurfiaeth â'r safonau yma'n golygu gwariant sylweddol ac anghymesur o ystyried lleoliad y swyddfa.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

Nid yw'r Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal yn rhoi unrhyw elfen o'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff ar waith. Ychwanegwyd ei bod yn gweld ymateb i'r safonau'n anodd fel sefydliad sy'n gweithredu ar draws y DU.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.

Nid yw'r Awdurdod yn darparu meddalwedd ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg Cymraeg, rhyngwyneb Cymraeg ar gyfer meddalwedd, nac yn gweithredu system fewnwyd Cymraeg. Nododd yr Awdurdod nad yw o'r farn bod y safonau yma'n berthnasol iddo gan nad oes ganddo fewnwyd nac aelodau staff sydd yn siarad Cymraeg.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal, ar gyfartaledd roedd 33% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.⁴⁹

Nid yw'r Awdurdod yn asesu sgiliau iaith Gymraeg e gyflogeion, nac yn darparu hyfforddiant fel y'u rhestrir dan safonau 126-129 i'w cyflogeion. Eglurwyd fod hyn

⁴⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

oherwydd ei fod yn sefydliad a leolwyd tu allan i Gymru ac nad oedd siaradwyr Cymraeg ymhlith y gweithlu.

O ran codi ymwybyddiaeth o'r Gymraeg ymhlith y gweithlu, trafodwyd y cynllun iaith Gymraeg wrth ymsefydlu staff newydd a chynhwysir copi o'r cynllun yn y pecyn ymsefydlu electronig.

Nid yw'r Awdurdod yn cynnwys unrhyw eiriad neu wybodaeth ar negeseuon e-bost yn ymwneud â, neu yn Gymraeg.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal, ar gyfartaledd roedd 43% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch recriwtio gan gorff.⁵⁰

Nid yw'r Awdurdod yn cynnwys anghenion sgiliau Cymraeg wrth hysbysebu swydd wag neu swydd newydd. Nid yw'n gweithredu unrhyw elfen arall o'r safonau yma.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.

Nid yw'r Awdurdod yn arddangos arwyddion yn Gymraeg tu fewn i adeiladau'r sefydliad.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safon cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Cadarnhaodd yr Awdurdod ei fod yn gwneud cyhoeddiadau dros offer sain o fewn gweithle'r sefydliad, ond nad yw'n gwneud yn Gymraeg.

Nid oedd yr Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal yn ystyried bod gwneud safonau gweithredu ar recriwtio yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nododd yr Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal nad yw'n gwneud y gweithgareddau dan sylw yn Gymraeg. Nid yw'n ystyried bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur a hynny am ei bod yn sefydliad sy'n gweithredu ar draws y DU.

Safonau hybu [143-144]

Nid oedd yr Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer lechyd a Gofal yn dymuno cydsynio i wneud safonau hybu yn gymwysadwy iddo.

⁵⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau cadw cofnodion.

Adroddodd yr Awdurdod fod ganddo weithdrefn mewn lle ar gyfer cyfieithu; bod staff yn derbyn gwybodaeth ar y cynllun iaith Gymraeg wrth ymsefydlu; a bod gweithrediad y cynllun iaith Gymraeg yn cael ei adolygu'n flynyddol. Roedd yr Awdurdod o'r farn fod hynny'n ddigonol ac nid oedd yn gweld angen am broses cadw cofnod ychwanegol. O ganlyniad, nid yw'n ystyried bod gwneud y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Nid oedd yr Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal yn ystyried bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Eglurwyd fodd bynnag y gallai'r Awdurdod gydymffurfio â'r safonau hyn, ac eithrio 178B gan nad oes ganddo swyddfa sydd yn agored i'r cyhoedd.

Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 71% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.⁵¹

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau mewn perthynas â gohebiaeth yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Cytunwyd fod safon 1 yn gymesur, a bod darparu ateb Cymraeg i ohebydd a oedd am gyfathrebu yn Gymraeg hefyd. Oherwydd y nifer fach o staff a leolwyd yng Nghymru (13) a'r diffyg galw am wasanaeth yn nhyb y Bwrdd, roedd o'r farn bod gofynion gweddill y safonau yn anghymesur.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 20% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.⁵²

Eglurodd y Bwrdd ei fod yn ceisio recriwtio staff gyda'r wybodaeth angenrheidiol o'r system cyfiawnder i'r ifanc yn ogystal â sgiliau Cymraeg. Ym marn y Bwrdd, byddai angen 3 aelod o staff er mwyn gallu cyflawni ei swyddogaethau yn Gymraeg, ac 1 sydd ganddo ar hyn o bryd. O ganlyniad, nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau mewn perthynas â safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw'n rhannol yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 89% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.⁵³

⁵¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁵² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁵³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Cytuna'r Bwrdd fod safonau 25B, 26A a 26B yn gymesur iddo, ond nad oedd y gweddill oherwydd maint y sefydliad a'r diffyg galw hanesyddol am wasanaeth.

**Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd
Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]**
Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.⁵⁴

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff
Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]**
Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**
Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.⁵⁵

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus
Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]**
Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

⁵⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁵⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.

Cyfeiriodd y Bwrdd at ambell ddigwyddiad a gynhaliwyd ble cymerwyd penderfyniad i arddangos deunydd yn Gymraeg. Serch hynny, nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.⁵⁶

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Yn hytrach, mae'r Bwrdd yn ffafrio ystyried dogfennaeth achos wrth achos.

**Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.⁵⁷

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur gan nad yw'n cyhoeddi ffurflenni.

**Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.⁵⁸

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur gan fod ei wefan bellach yn rhan o Gov.uk sydd dan ofal y Swyddfa Gabinet. Er hynny, mae'n bwysig nodi bod

⁵⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁵⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁵⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Comisiynydd y Gymraeg yn deall mai cyfrifoldeb sefydliadau unigol yw'r cynnwys ar wefan Gov.uk

**Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff
Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.⁵⁹

Roedd y Bwrdd yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff
Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 29% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.⁶⁰

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur gan ei bod yn derbyn ymwelwyr drwy apwyntiad yn unig.

**Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol
Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.⁶¹

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur gan nad yw'n gwneud y gweithgaredd yma.

**Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

⁵⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁶⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁶¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.⁶²

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nodwyd mai Awdurdodau Lleol sydd yn derbyn grantiau ar gyfer gwaith cyfiawnder ieuenctid, a bod ganddynt gynlluniau iaith Gymraeg eu hunain.

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract [74-78]**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 68% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract.⁶³

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Mae'r Bwrdd yn adolygu pob contract, achos wrth achos, ac yn ffafrio ystyried y Gymraeg o fewn contractau yn yr un modd.

**Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.⁶⁴

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nodwyd y byddai'n anghymesur gweithredu'r safonau yma mewn cyswllt â holl wasanaethau'r Bwrdd, ac mai barn rheolwyr ddylai bennu pryd y gweithredir yn gyson â'r safonau.

**Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff
Safonau ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

⁶² Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁶³ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁶⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.⁶⁵

Roedd y Bwrdd yn ystyried bod gwneud y safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, a hynny oherwydd costau anghymesur diwygio systemau technoleg.

Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Nid oedd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr o'r farn bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nodwyd y byddai cost cydymffurfiaeth yn anghymesur i sefydliad bach gydag ond ychydig o gyswllt â'r cyhoedd.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer llunio polisi.⁶⁶

Nododd y Bwrdd nad yw'n llunio polisi gan nad yw ei bwerau'n caniatáu iddo wneud. Felly, nid yw o'r farn bod gwneud y safonau llunio polisi yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Eglurwyd ei fod yn llunio dogfennau strategol a chanllawiau mewn modd cyson â'i gynllun iaith Gymraeg.

⁶⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁶⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr nad yw'n llunio polisi, felly nid yw o'r farn bod gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.

Cyfeiriodd y Bwrdd at ei gynllun iaith Gymraeg, sydd ar ei fewnwyd, fel enghraifft o bolisi ar y defnydd o'r Gymraeg yn fewnol. Eglurwyd bod lleiafrif o'r ddogfennaeth ar gael i gyflogai neu weithwyr yn dilyn cais amdanynt, ond nid oes unrhyw bolisiau ar gael yn Gymraeg ar hyn o bryd. Nodwyd y gellid darparu mwy pe bai cais am dderbyn y ddogfennaeth.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff.

Mae'r Bwrdd yn caniatáu aelodau staff i wneud neu ymateb i gwynion yn Gymraeg. Am weddill y safonau, eglurwyd ei fod yn dir newydd i'r Bwrdd ac felly nid oes polisi ganddo ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff. Gwneir trefniadau ad hoc pe bai achos yn codi â gofyniad i gyfathrebu'n Gymraeg.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch corff yn disgyblu staff.

Nid oes gan y Bwrdd bolisi ar y defnydd o'r Gymraeg yn y broses disgyblu. Gwneir trefniadau *ad hoc* pe bai achos yn codi â gofyniad i gyfathrebu'n Gymraeg.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.

Darperir meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg, a rhyngwynebau Cymraeg ar gyfer meddalwedd (lle bo rhyngwyneb ar gael). Nid yw mewnwyd y Bwrdd ar gael yn Gymraeg. Nodwyd byddai darparu mewnwyd Cymraeg yn golygu creu safle o'r newydd ar gyfer un aelod staff.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr, ar gyfartaledd roedd 44% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.⁶⁷

Nid yw'r safonau yma'n weithredol ar hyn o bryd, ac eithrio safonau 131-133 mewn perthynas â staff yng Nghymru'n unig.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr, ar gyfartaledd roedd 29% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch recriwtio gan gorff.⁶⁸

Hysbysebwr swyddi'r Bwrdd yn rhai gyda'r Gymraeg yn ofyniad dymunol, felly roedd 100% o swyddi'r Bwrdd yn Nghymru wedi'i hysbysebu â gofyniad iaith Gymraeg. Nid yw'r Bwrdd yn gweithredu unrhyw elfen o'r broses recriwtio, fel y'i cwmpasir yn y safonau, yn Gymraeg.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr, ar gyfartaledd roedd 75% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.⁶⁹

Mae arwyddion swyddfa Cymru Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr yn ddwyieithog gyda'r Gymraeg yn ymddangos yn gyntaf.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Gwneir cyhoeddiadau sain ym mhrif swyddfa'r Bwrdd yn Llundain.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nid oedd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr yn ystyried y byddai gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, a hynny oherwydd cost.

Safonau hybu [143-144]

Nid oedd Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr yn dymuno cydsynio i safonau hybu fod yn gymwysadwy iddo.

⁶⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

⁶⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

⁶⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder leuenctid Cymru a Lloegr, ar gyfartaledd roedd 92% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau cadw cofnodion.⁷⁰

Nododd y Bwrdd ei fod yn cadw cofnodion sydd yn gymesur ag anghenion busnes a maint y sefydliad. Adroddwyd i'r nifer o drafodion sydd yn digwydd gyda'r sefydliad fod yn isel. Nid oedd y Bwrdd o'r farn bod gwneud y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Nid oedd Bwrdd Cyfiawnder leuenctid Cymru a Lloegr o'r farn bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Cred y Bwrdd fod y data a gedwir ganddo ar hyn o bryd yn gymesur ag anghenion busnes a maint y sefydliad.

⁷⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 86% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.⁷¹

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 87% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.⁷²

Nid oedd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru o'r farn bod gwneud safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Roedd y Comisiwn yn ystyried gofynion safon 9 i fod yn anghymesur. Yn ogystal, oherwydd natur arbenigol y sefydliad roedd y Comisiwn o'r farn nad oedd safonau 18-19 a 21 yn rhesymol iddo. Nodwyd nad yw'n ystyried safonau 15 a 22 i fod yn berthnasol iddo.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nid yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.⁷³

Nid oedd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru o'r farn bod gwneud safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

⁷¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁷² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁷³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Nododd y Comisiwn ei fod yn cytuno mewn egwyddor â'r safonau, ond nad yw'n ystyried bod eu gwneud yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Roedd hyn oherwydd maint y sefydliad a natur arbenigol ei waith.

**Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd
Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]**

Nid yw Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ar hyn o bryd ond mae bwriad i gychwyn y ddarpariaeth yn ystod 2015-2016.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 80% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.⁷⁴

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff
Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.⁷⁵

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, er nodwyd efallai byddai rhai digwyddiadau'n gorfod cael eu harwain gan arbenigwyr sydd ddim yn gallu siarad Cymraeg.

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.⁷⁶

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

⁷⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁷⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁷⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus
Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.⁷⁷

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.⁷⁸

Nid oedd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Roedd yn rhagweld anhawster gyda chynhyrchu pob cyflwyniad neu ddogfennaeth ar gyfer cynadleddau a seminarau'n ddwyieithog o ystyried y nifer o bapurau a'u natur dechnegol/arbenigol.

**Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.⁷⁹

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Byddai cydymffurfiaeth â safon 50A yn cymryd ychydig o amser ychwanegol.

**Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

⁷⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁷⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁷⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.⁸⁰

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Cyfeiriwyd at ambell enghraifft benodol, megis Coflein (archif arlein) a blogiau, nad oedd y Comisiwn yn ystyried ei fod yn gymesur i'w darparu'n ddwyieithog.

**Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff
Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.⁸¹

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff
Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 71% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.⁸²

Nid oedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, oherwydd safon 62. Eglurwyd ei fod yn darparu gwasanaeth derbynfa dwyieithog fel mater o arfer ond ei bod yn gweld gofyniad ychwanegol, anghymesur, gyda'r safon yma.

**Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol
Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.⁸³

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

⁸⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁸¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁸² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁸³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.⁸⁴

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract [74-78]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract.⁸⁵

Nid oedd y Comisiwn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer derbyn corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, oherwydd safonau 76 a 77 yn benodol. Rhagwelwyd trafferth gyda chydymffurfio oherwydd maint y sefydliad a'r adnoddau sydd ganddo.

**Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.⁸⁶

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff
Safonau ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.⁸⁷

⁸⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁸⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁸⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁸⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.⁸⁸

**Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff
Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]**

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.⁸⁹

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Nid oedd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru o'r farn bod gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nododd y Comisiwn bod modd iddo gydymffurfio'n llawn â'r safonau, ac eithrio safon 161, lle rhagwelwyd cydymffurfiaeth rannol yn unig.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau llunio polisi.⁹⁰

Nid yw'r Comisiwn yn dyfarnu grantiau, felly nid oes ganddo bolisi ar y pwnc. Fel mater o drefn, nid yw'r Comisiwn yn ymgynghori'n allanol ar benderfyniadau polisi – gydag ambell eithriad, megis cynllun iaith Gymraeg – nac yn cynnal neu gomisiynu ymchwil i gynorthwyo'r broses o lunio polisi.

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau llunio polisi yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

⁸⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁸⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁹⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nid yw Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru yn gweithredu pob un o'r safonau sy'n ymwneud â'r materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi ar hyn o bryd, ond nodwyd ei fod yn ystyried gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.

Nid oes gan y Comisiwn bolisi ar y defnydd o'r Gymraeg yn fewnol, ond nodwyd y gallasai baratoi un. Nid yw'r Comisiwn yn cynnig yr ystod o ddogfennau (safonau 98-102) i gyflogai yn Gymraeg, ond mae'n eu darparu os yw'r cyflogai yn dymuno'u derbyn. Nodwyd y byddai cydymffurfiaeth lawn yn galw am adnoddau ychwanegol. Mae'r Comisiwn yn ddibynnol ar Lywodraeth Cymru am bolisiau a gweithdrefnau, fel eu rhestrwyd dan safonau 103-109, ac ar hyn o bryd yn eu derbyn yn Saesneg yn unig.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff.

Nid yw'r Comisiwn yn hysbysu staff bod modd iddynt wneud neu ymateb i gŵyn yn Gymraeg, er y byddai'n caniatáu staff i wneud. Nid yw safonau 111 a 112 yn weithredol, tra gallai'r Comisiwn gyrraedd safon 112 gydag adnoddau ychwanegol nodwyd na fyddai modd iddo weithredu 111 oherwydd y nifer o siaradwyr Gymraeg sydd gan y Comisiwn.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ynghylch corff yn disgyblu staff.

Nid yw'r Comisiwn yn hysbysu staff bod modd ymateb i honiadau a wneir yn eu herbyn drwy broses ddisgyblu fewnol yn Gymraeg, er y byddent yn caniatáu staff i wneud. Gallasai'r Comisiwn roi safonau 116 ac 117 ar waith gydag adnoddau ychwanegol, ond ystyrir safonau 114 ac 115 i fod yn anymarferol oherwydd nad oes digon o siaradwyr Gymraeg ganddo i gydymffurfio.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, roedd 14% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.⁹¹

⁹¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Darperir meddalwedd gwirio sillafu a gramadeg, a rhyngwynebau Cymraeg (lle bo ar gael) i staff Comisiwn Henebion Brenhinol Cymru. Nid oes gan y Comisiwn fewnrwyd ar hyn o bryd, ond mae datblygu un dan ystyriaeth. Pe gwneir hynny, ystyria'r Comisiwn y byddai'n anghymesur iddo weithredu mewn rwyd cwbl ddwyieithog.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Henebion Brenhinol Cymru, ar gyfartaledd roedd 78% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.⁹²

Mae Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru yn asesu sgiliau iaith Gymraeg ei gyflogeion. Nid yw'r Comisiwn yn darparu hyfforddiant yn Gymraeg, gyda'r eithriad amlwg o hyfforddiant sgiliau iaith Gymraeg. Cynigir hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith, ymwybyddiaeth o gynllun iaith Gymraeg y sefydliad, a darperir ymwybyddiaeth iaith i aelodau newydd o staff. Mae manylion Cymraeg yn ymddangos ar waelod negeseuon e-bost staff, gyda'r eithriad o destun yn nodi os yw cyflogeion yn siarad Cymraeg neu'n dysgu.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, ar gyfartaledd roedd 43% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch recriwtio gan gorff.⁹³

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru ei fod yn gweithredu mewn modd cyson â'r safonau ynghylch recriwtio gan gorff eisoes.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, ar gyfartaledd roedd 25% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.⁹⁴

Arddangosir arwyddion Cymraeg yng ngweithle'r Comisiwn, gyda'r Gymraeg yn ymddangos yn gyntaf.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safon ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Nid yw'r Comisiwn yn gwneud cyhoeddiadau a negeseuon sain yn y gweithle.

⁹² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

⁹³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

⁹⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nododd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru nad yw'n gwneud popeth a amlinellwyd yn y safonau sy'n ymwneud â'r materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu ar hyn o bryd, ond fe allasai wneud, pe bai adnoddau'n caniatáu. Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau hybu [143-144]

Nid oedd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru yn dymuno cydsynio i safonau hybu fod yn gymwysadwy iddo.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Brenhinol Cymru a Lloegr, ar gyfartaledd roedd 69% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau cadw cofnodion.⁹⁵

Nododd y Comisiwn fod cryn dipyn o gofnodion yn cael eu cadw eisoes, ond parthed ymholiadau ffôn eglurwyd mai ond galwadau i'r gwasanaeth ymholiadau a recordiwyd ac mai anodd fyddai lledaenu'r arfer o gofnodi ar draws y Comisiwn cyfan. O ganlyniad, nid oedd y Comisiwn o'r farn bod gwneud y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Nid oedd Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru o'r farn bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, er ei fod yn nodi y gallasai gydymffurfio â safonau 178-179.

⁹⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 57% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.⁹⁶

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu fod nifer o'r gofynion hyn eisoes yn arfer cyfredol. Serch hynny, roedd o'r farn y byddai holi am ddewis iaith personau yn amhriodol mewn rhai sefyllfaoedd, gan nodi ei fod yn gweithio ar draws Cymru a Lloegr. At hynny, nid oedd yn credu y byddai'n briodol anfon gohebiaeth yn ddwyieithog neu gynnig gwneud hynny i bawb. Gan ystyried hynny, nid oedd yn ystyried fod gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo ym mhob sefyllfa yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 60% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.⁹⁷

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu fod nifer o'r gofynion hyn yn arfer cyfredol. Nodwyd bod ei brif rif ffôn yn cynnig dewis iaith i'r galwr ar hyn o bryd ac y delir â'r alwad yn Gymraeg os mai honno a ddewisir.

Serch hynny, nid oedd yn ystyried fod gwneud y safonau hyn i gyd yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Cyfeiriwyd yn benodol at safonau 16 a 22 gan nodi bod cyfyngiadau ar ei system telefon yn ei atal rhag medru gwneud newidiadau iddo ar hyn o bryd. Nodwyd y bydd, fodd bynnag, yn gwneud ymholiadau er mwyn gweld a fyddai hyn yn bosib i'r dyfodol.

Mynegwyd pryder hefyd ynghylch yr angen i holl aelodau staff ateb eu rhifau ffôn uniongyrchol yn ddwyieithog a hynny oherwydd bod nifer ohonynt wedi'i lleoli yn Lloegr.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

⁹⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁹⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.⁹⁸

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad oedd yn ystyried fod cynnig cynnal pob cyfarfod o'r math hwn yn Gymraeg yn rhesymol a chymesur. Er hynny, fe nodwyd y bydd yn ystyried gwneud hynny ar sail achos wrth achos, yn ddibynnol ar y math o gyfarfod dan sylw a'r sawl a wahoddir iddo. Nodwyd hefyd y bydd yn sicrhau bod y sawl a wahoddir i gyfarfod yn ymwybodol y gallant ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod pe dymunent a bod angen rhoi gwybod iddo o'r dymuniad hwnnw ymlaen llaw.

**Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd
Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.⁹⁹

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu fod mwyafrif o'i gyfarfodydd cyhoeddus yn cael eu cynnal yn Llundain ac o'r herwydd, nid oedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys ar gyfer ei holl gyfarfodydd cyhoeddus yn rhesymol a chymesur. Er hynny, nodwyd y bydd yn ystyried y safonau hyn ar sail achos wrth achos pe cynhelir cyfarfod o'r fath yng Nghymru neu pe byddai rhywun sy'n mynychu cyfarfod yn Llundain yn dymuno defnyddio'r Gymraeg ynddo.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff

Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.¹⁰⁰

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn ystyried gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur ac y bydd yn cydymffurfio â hwy pan gynhelir digwyddiadau o'r fath yng Nghymru.

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw. Serch hynny, fe nodwyd bod ganddo daflen ar gyfer aelodau'r cyhoedd sy'n egluro'u trefn cwynion a bod y daflen honno ar gael yn Gymraeg.

⁹⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

⁹⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁰⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.¹⁰¹

**Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus
Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.¹⁰²

Eglurodd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'n arddangos deunydd yn gyhoeddus fel rheol ond bod modd i luoedd yr heddlu Cymreig wneud cais am gopi caled o'i daflen gwynion i'w arddangos mewn gorsafoedd heddlu.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 90% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.¹⁰³

Cadarnhaodd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu fod nifer o'r dogfennau a restrir yn safon 44 eisoes ar gael yn Gymraeg. Fodd bynnag, roedd o'r farn y byddai'r gofynion o ran costau ac amser staff ar gyfer cynhyrchu'r holl ddogfennau hyn yn Gymraeg yn anghymesur. Cwestiynwyd y galw am hynny gan nodi y byddai ceisiadau i ddarparu dogfennau yn Gymraeg yn cael eu hystyried ar sail achos wrth achos.

O ran datganiadau i'r wasg, nid oedd yn ystyried y byddai rhyddhau pob un ohonynt yn ddwyieithog yn addas o ystyried fod rhai ond yn berthnasol i Loegr. Mynegwyd pryderon hefyd ynghylch yr oedi posibl ynghlwm â chaffael gwasanaeth cyfieithu allanol i gyfieithu datganiadau o'r fath, gan bwysleisio ei bod yn aml angen eu rhyddhau ar frys. Roedd y Comisiwn hefyd yn bryderus o faterion cyfrinachedd pe byddai'n rhaid rhannu datganiad cyfrinachol gyda chwmni allanol.

**Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 75% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.¹⁰⁴

¹⁰¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁰² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁰³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn cynhyrchu ffurflenni ar-lein ac ar ffurf Word a PDF a bod y ddau olaf ar gael yn Gymraeg. Nid oedd yn ystyried y byddai gwneud y safon 50 yn benodol gymwys iddynt yng nghyswllt ei ffurflenni ar-lein yn rhesymol a chymesur gan gyfeirio'n benodol at yr adnoddau ynghlwm â hynny. Nodwyd y byddai costau sylweddol ynghlwm â gwneud y newidiadau angenrheidiol. Cadarnhawyd y gallent gydymffurfio â safon 51 yn syth.

Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.¹⁰⁵

Cadarnhaodd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu fod prif adrannau ei wefan eisoes ar gael yn Gymraeg. Fodd bynnag, nid oedd yn ystyried y byddai darparu'r wefan gyfan yn Gymraeg yn rhesymol a chymesur gan nodi y byddai goblygiadau sylweddol ar adnoddau ynghlwm â hynny. Cadarnhaodd y Comisiwn nad yw'n cynhyrchu apiau ar hyn o bryd.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.¹⁰⁶

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu fod yr unig arwydd parhaol sydd ganddo eisoes ar gael yn Gymraeg. Roeddynt yn ystyried y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 12: Derbyng ymwelwyr i adeiladau'r corff Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 14% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.¹⁰⁷

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad oes ganddo dderbynfa benodol a'i fod yn ymwybodol o'r mwyafrif o'i ymwelwyr o flaen llaw. O'r herwydd, roedd o'r farn y gellid delio â chais am wasanaeth Cymraeg. Er nad yw fel arfer yn derbyn ymwelwyr

¹⁰⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁰⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁰⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁰⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

annisgwyl, byddai'n ymdrechu i ddarparu'r gwasanaeth yn Gymraeg pe byddai unigolyn yn dymuno hynny. Er hynny, nid oedd yn ystyried gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swydddogol
Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swydddogol [67-68]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swydddogol.¹⁰⁸

**Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 33% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.¹⁰⁹

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am contract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am contract [74-78]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am contract.¹¹⁰

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad oedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Byddai goblygiadau sylweddol ar adnoddau ynghlwm â hynny. Roedd y Comisiwn o'r farn y byddai angen tîm penodol i sicrhau cydymffurfiaeth ac nad oedd hynny'n gymesur o ystyried mai tîm caffael bach sydd ganddo ar hyn o bryd a bod hynny'n digwydd yn bennaf yn Llundain.

**Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.

¹⁰⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁰⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹¹⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn ystyried gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff
Safonau ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.¹¹¹

Cadarnhaodd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod eisoes yn arddel logo Cymraeg. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried y byddai gwneud y safon hon yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

**Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff
Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]**

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

Cadarnhaodd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'n defnyddio systemau annerch cyhoeddus yn ei swyddfa yng Nghymru.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu fod y safonau hyn yn ymddangos yn gyraeddadwy a realistig yn gyffredinol. Fodd bynnag, mynegwyd pryderon am elfennau o safon 161, gan gyfeirio'n benodol at y ffaith ei bod yn gweithredu ar draws Cymru a Lloegr a bod y pencadlys yn Llundain a'r ganolfan gyswllt ym Manceinion. Nodwyd y byddai modd iddo gynhyrchu adroddiad blynyddol ond y byddai angen ystyried a fyddai ei systemau a'i wasanaethau yn medru darparu'r wybodaeth angenrheidiol.

¹¹¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau llunio polisi.¹¹²

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod eisoes yn cynnal asesiad effaith cydraddoldeb ar gyfer polisiâu newydd a diwygiedig a bod hwnnw'n cynnwys effeithiau ar y Gymraeg. Pwysleisiwyd nad yw'r sefydliad ynn dyfarnu grantiau ac oherwydd hynny y byddai gwneud pob un o'r safonau ac eithrio safon 92 yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur oherwydd hynny.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod o'r farn bod y safonau hyn yn gyraeddadwy ac y byddai modd iddo gydymffurfio â hwy.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad oes ganddo bolisi ffurfiol mewn lle ar gyfer hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg o fewn y sefydliad ond ei fod wedi cymryd camau i annog staff i ddysgu Cymraeg.

Nodwyd mai yn Saesneg yn unig y cynhyrchir y dogfennau y cyfeirir atynt yn y safonau hyn ar hyn o bryd ac nad oedd cais i'w darparu'n Gymraeg wedi bod hyd yma. Nid oedd yn credu y byddai gofyn i bob aelod o staff a ydynt yn dymuno derbyn y wybodaeth hon yn Gymraeg yn rhesymol ond y byddai'n ystyried ceisiadau gan staff y gwyddys eu bod yn siaradwyr Cymraeg ar sail achos wrth achos. Mynegwyd pryderon ynghylch y gost ynghlwm â darparu'r holl bolisiâu perthnasol yn Gymraeg er nodi ei fod yn fodlon ystyried hynny ar sail achos wrth achos.

Nodwyd ei fod yn defnyddio system ar-lein ar gyfer cofnodi gwyliau ac absenoldebau a bod hwnnw ond ar gael yn Saesneg. Nid oedd o'r farn y byddai modd iddo wneud y newidiadau angenrheidiol i'r system honno gan y'i darperi gan drydydd parti.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

Cadarnhaodd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'r gofynion hyn yn arfer cyfredol ar hyn o bryd. Roedd o'r farn y byddai'r gost ynghlwm â'u gweithredu yn afresymol ac anghymesur.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

¹¹² Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Cadarnhaodd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'r gofynion hyn yn arfer cyfredol ar hyn o bryd. Roedd o'r farn y byddai'r gost ynghlwm â'u gweithredu yn afresymol ac anghymesur.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'r gofynion hyn yn arfer cyfredol ar hyn o bryd. Nid oedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur a hynny am ei fod wedi'i leoli yn Llundain. Roedd o'r farn y byddai'r gost ynghlwm â'i gweithredu yn afresymol ac yn debygol o achosi oedi wrth gyhoeddi'r wybodaeth. Er hynny, fe nodwyd ei fod ar hyn o bryd yn datblygu tudalen ar ei fewnwyd ar gyfer materion yn ymwneud â'r Gymraeg.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.¹¹³

Cadarnhaodd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod eisoes yn asesu sgiliau iaith Gymraeg ei gyflogaion. Nodwyd hefyd ei fod yn darparu cyfleoedd i'w staff gael gwersi iaith Gymraeg. Fodd bynnag, nid oedd gweddill y gofynion yn arfer cyfredol. Nodwyd nad oedd yr holl hyfforddiant y cyfeirir ato yn cael eu darparu gan y Comisiwn a bod nifer o'r cyrsiau sydd yn cael eu darparu yn digwydd yn Llundain a gan drydydd parti. Nid oedd yn ystyried darparu'r cyrsiau hyn na darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ynddynt yn rhesymol a chymesur.

Nid oedd yn ystyried y byddai darparu'r hyfforddiant y cyfeirir ato yn safon 130 yn rhesymol a chymesur ar gyfer staff sydd wedi'u lleoli yn Lloegr.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.¹¹⁴

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'r gofynion hyn yn arfer cyfredol ar hyn o bryd. Serch hynny, roedd o'r farn y byddai gwneud safonau 134 a 135 yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nid oedd yn rhannu'r un farn ar gyfer gweddill y safonau hyn gan nodi y byddai costau sylweddol ynghlwm â hwy.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.¹¹⁵

¹¹³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

¹¹⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Cadarnhaodd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn arddangos arwyddion mewnol yn Gymraeg a bod y Gymraeg wedi'i gosod fel mai honno sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu nad yw'n gwneud cyhoeddiadau a negeseuon sain yn ei swyddfa yng Nghymru.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod o'r farn bod y safonau hyn yn gyraeddadwy ac y byddai modd iddo gydymffurfio. Fodd bynnag, mynegwyd na fyddai modd iddo gydymffurfio'n llawn â safon 173 am ei fod eisoes wedi mynegi pryderon am y safonau y cyfeirir atynt yn y safon honno.

Safonau hybu [143-144]

Nid oedd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu yn dymuno cydsynio i wneud safonau hybu yn gymwysadwy iddo

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 77% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau cadw cofnodion.¹¹⁵

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod eisoes yn cadw cofnod o gydymffurfiaeth yng nghyswllt ei gynllun iaith Gymraeg. Roedd o'r farn y byddai gwneud detholiad o'r safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Fodd bynnag, o ran y gweddill, mynegwyd y byddai'n anodd iawn casglu'r data perthnasol ynghyd. Hefyd, roedd o'r farn y byddai safon 157 yn anghymesur a hynny am ei fod yn credu bod y safon y cyfeirir ati yn anghymesur.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Nododd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei fod yn credu bod y safonau hyn yn gyraeddadwy ac y byddai modd iddo gydymffurfio â hwy.

¹¹⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

¹¹⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 57% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.¹¹⁷

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.¹¹⁸

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nodwyd bod mwyafrif y safonau'n weithredol eisoes yn y swyddfa yng Nghymru, ond ei fod yn ystyried safonau 15, 18, a 22 i fod yn amherthnasol.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.¹¹⁹

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

¹¹⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹¹⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹¹⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd
Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 80% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.¹²⁰

**Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff
Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.¹²¹

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.¹²²

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus
Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.¹²³

¹²⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹²¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹²² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹²³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.¹²⁴

Cyfeiriodd y Comisiwn at ambell achos o adroddiadau ymchwil a gynhyrchwyd at sylw cynulleidfa arbenigol sydd yn cael eu paratoi mewn un iaith fel arfer. Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.¹²⁵

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.¹²⁶

Mae Adran Cymru o wefan Prydain Fawr y Comisiwn yn ddwyieithog, gyda dros 75% o'r wefan gyfan yn ddwyieithog. Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

¹²⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹²⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹²⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff

Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.¹²⁷

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff

Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 71% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.¹²⁸

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol

Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.¹²⁹

Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant

Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.¹³⁰

¹²⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹²⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹²⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹³⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract [74-78]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract.¹³¹

Nid oedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur oherwydd bod y Comisiwn yn hysbysebu contractau ar sail Prydain Fawr.

**Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.¹³²

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff
Safonau a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.¹³³

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]**

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

¹³¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹³² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹³³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

Nid yw'r cyrsiau a ddarperir gan y Comisiwn (a ddarperir gan drydydd parti allanol) ar agor i'r cyhoedd. Nid oedd y Comisiwn o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.¹³⁴

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Eglurodd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol nad oes ganddo swyddfeydd sydd yn agored i'r cyhoedd.

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau a bennir yn y rheoliadau drafft sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau llunio polisi.¹³⁵

Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol eisoes yn gweithredu mewn modd cyson ag ymrwymadau ei gynllun iaith Gymraeg, gan felly ystyried y Gymraeg wrth lunio polisi. Mae'r Comisiwn yn ymgynghori ar benderfyniadau polisi, ond ddim yn meddu ar bolisi dyfarnu grantiau gan nad yw'n dyfarnu grantiau.

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau llunio polisi a bennir yn y rheoliadau drafft yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

¹³⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹³⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nododd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ei fod yn ystyried gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.

Nid yw'r Comisiwn yn gweithredu polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol. Ystyria'r Comisiwn y byddai cydymffurfio â safon 96, a gweithredu polisi o'r fath, yn rhesymol tra'i fod yn cymryd i ystyriaeth mai sefydliad yn gweithredu ar lefel Brydeinig ydyw.

Mewn perthynas â'r ddogfennaeth a'r polisiâu a restrir dan safonau 97-109, nid yw'r Comisiwn yn darparu nac yn eu cynnig yn Gymraeg. Nodwyd mai 13 aelod staff y Comisiwn sydd yng Nghymru, allan o weithlu ehangach o 200. Gweinyddir y sefydliad meddai o Loegr, felly ystyriwyd y safonau i fod yn anghymesur.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff.

Nid yw'r Comisiwn yn hysbysu nac yn galluogi staff i gwyno neu i ymateb i gŵyn yn Gymraeg. Nid yw'r Comisiwn yn galluogi'r defnydd o'r Gymraeg mewn cyfarfodydd yn ymwneud â chwyn gan aelod staff. Ni hysbysebir staff o benderfyniadau yn dilyn derbyn cwyn yn Gymraeg.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ynghylch corff yn disgyblu staff.

Nid yw'r Comisiwn yn hysbysu nac yn galluogi staff i ddefnyddio'r Gymraeg yn y broses disgyblu fewnol. Nid yw'r Comisiwn yn galluogi'r defnydd o'r Gymraeg mewn cyfarfodydd yn ymwneud ag achos disgyblu. Ni hysbysebir staff o benderfyniadau yn dilyn achos disgyblu yn Gymraeg.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, ar gyfartaledd roedd 14% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.¹³⁶

¹³⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Darperir meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg, ond dim rhyngwynebau Cymraeg ar gyfer meddalwedd. Nid yw mewnwyd y Comisiwn ar gael yn Gymraeg, ac fe ystyrir ei ddarparu'n Gymraeg yn anghymesur oherwydd adnoddau a'r nifer o siaradwyr Cymraeg sydd yn y Comisiwn.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, ar gyfartaledd roedd 89% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.¹³⁷

Mae'r Comisiwn yn asesu sgiliau iaith Gymraeg ei gyflogeion. Ni ddarperir hyfforddiant yn y Gymraeg i staff y Comisiwn, ond fe gynigiwyd hyfforddiant Cymraeg i staff ar sail achos busnes yn deillio o broses arfarnu cyflogeion. Darperir hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith, dealltwriaeth o ofynion cynllun iaith Gymraeg y Comisiwn, a dealltwriaeth am y modd y gellid defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle. Mae aelodau newydd o staff yn derbyn gwybodaeth o godi ymwybyddiaeth o'r Gymraeg.

Mae negeseuon e-bost y Comisiwn yn darparu geiriad neu logo i ddynodi gallu yn y Gymraeg; manylion cyswllt yn Gymraeg; a neges nad ydynt ar gael yn Gymraeg.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, ar gyfartaledd roedd 57% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch recriwtio gan gorff.¹³⁸

Mae gan y Comisiwn fethodoleg ar gyfer dod i benderfyniad ar gynnwys anghenion sgiliau Cymraeg swyddi a hysbysebwyd. Cynigia'r Comisiwn ffurflenni cais, swydd ddisgrifiadau a deunydd esboniadol ynghylch ymgeisio yn Gymraeg, ond ddim gwybodaeth am gyfweliadau. Nid yw'r Comisiwn yn cynnig cyfweliadau ac asesiadau yn Gymraeg. Hysbysebwr ymgeiswyr o benderfyniad yn Gymraeg, os gwnaethpwyd cais Cymraeg.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.¹³⁹

Mae arwyddion swyddfa'r Comisiwn yn ddwyieithog gyda'r Gymraeg yn ymddangos yn gyntaf.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.¹⁴⁰

Nododd y Comisiwn nad yw'n gwneud cyhoeddiadau sain.

¹³⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

¹³⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

¹³⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

¹⁴⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau gweithredu yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Roedd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn ystyried bod gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau hybu [143-144]

Nid oedd y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn dymuno cydsynio i wneud safonau hybu yn gymwysadwy iddo.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, ar gyfartaledd roedd 77% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau cadw cofnodion.¹⁴¹

Mae gan y Comisiwn drefniadau mewn lle eisoes i fonitro gweithrediad ei gynllun iaith Gymraeg a chadw gwybodaeth berthnasol. Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Roedd Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn ystyried bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

¹⁴¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 71% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.¹⁴²

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn ffafrio'r drefn gyfredol o dan ei gynllun iaith Gymraeg lle caiff pob gohebiaeth Gymraeg ei hateb yn Gymraeg a lle nad yw'r dewis iaith yn wyddys, fe anfonir gohebiaeth yn ddwyieithog.

Mynegwyd pryder penodol ynghylch safon 7. Mae'r Comisiwn yn credu fod y gofyniad i gynnwys datganiadau ym mhob gohebiaeth a chyhoeddiad sy'n gwahodd gohebiaeth yn afresymol ac anghymesur.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 47% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.¹⁴³

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad oes ganddo switsfwrdd fel y cyfryw gan mai sefydliad bach ydyw ac y caiff galwadau eu hateb gyda chyfarchiad dwyieithog gan bob aelod staff. Cadarnhawyd bod nifer o'r gofynion eraill hefyd yn arfer cyfredol ac y byddai gwneud detholiad o'r safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Serch hynny, mynegwyd pryder ynghylch safonau 9 a 21. O ran safon 9, roedd o'r farn bod cyfarch galwr yn ddwyieithog ynghyd â darparu neges ddwyieithog ar beiriant ateb yn ddigonol er mwyn hysbysu bod gwasanaeth Cymraeg ar gael. Yng nghyswllt safon 21, nodwyd ei fod yn tueddu i ffonio personau i drafod materion ble bo cyswllt yn bodoli eisoes.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

¹⁴² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁴³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer chyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.¹⁴⁴

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn brofiadol o ran cynnal cyfarfodydd ble bo'n debygol y defnyddir y Gymraeg.

Serch hynny, nid oedd yn credu y byddai gweithredu safon 23 yn rhesymol a chymesur ym mhob amgylchiad gan y gallasai fod angen i aelod staff nad yw'n medru'r Gymraeg sydd â'r wybodaeth dechnegol neu arbenigol briodol fynychu cyfarfod. Mynegwyd pryderon tebyg yng nghyswllt safonau 25, 27D a 28 a nodwyd ei bod yn bosib nad yw ei staff sy'n medru'r Gymraeg yn meddu ar yr wybodaeth arbenigol briodol ac felly na fyddai'n briodol cynnal y cyfarfod heb gymorth gwasanaeth cyfieithu.

Wedi dweud hynny, mynegwyd pryder ynghylch yr angen i ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfod gan nodi y gallasai fod yn anodd caffael cyfieithydd â'r ieithwedd arbenigol briodol, yn enwedig os cynhelir y cyfarfod ar fyr rybudd. Roedd y Comisiwn hefyd o'r farn y gallai'r gofyniad i holi am ddewis iaith pob un sy'n mynychu cyfarfod o'r fath fod yn anodd ei gyflawni weithiau gan nodi y byddai hynny'n llafurus ac yn rhoi baich anghymesur ar y sefydliad.

Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 80% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.¹⁴⁵

Cadarnhaodd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru fod nifer o'r gofynion hyn eisoes yn arfer cyfredol ac roedd yn ystyried gwneud y safonau i gyd yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.¹⁴⁶

¹⁴⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁴⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁴⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.¹⁴⁷

Cadarnhaodd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn cyhoeddi deunydd cyhoeddusrwydd yn ddwyieithog bob amser ac yn sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth wneud hynny. Gan ystyried hynny, roedd o'r farn y byddai gwneud y safon hon yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus
Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]**

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.

Eglurodd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru y defnyddir templedi dwyieithog er mwyn cynhyrchu deunyddiau i'w harddangos yn gyhoeddus a bod hynny'n sicrhau na chaiff deunyddiau eu creu yn Saesneg yn unig. Gan ystyried hynny, roedd o'r farn y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 80% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.¹⁴⁸

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod eisoes yn cyhoeddi popeth yn ddwyieithog ac na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth wneud hynny. Nodwyd hefyd y caiff ei gyfrif Twitter ei ddiweddarau'n ddwyieithog. Roedd o'r farn y gellid cynnwys geiriad safonau ar gyfer pob dogfen i egluro bod fersiynau Cymraeg ar gael. Gan ystyried hynny, roedd o'r farn y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]**

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

¹⁴⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁴⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 25% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.¹⁴⁹

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru mai ychydig iawn o ffurflenni at ddefnydd y cyhoedd y mae'r sefydliad yn eu cyhoeddi ar hyn o bryd ond bod y rheiny ar gael yn ddwyieithog. Rhagwelir y bydd yn cyhoeddi rhagor o ffurflenni yn y dyfodol ac roeddynt o'r farn y gellid cyhoeddi'r rheiny yn ddwyieithog hefyd. Gan ystyried hynny, roeddynt o'r farn y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.¹⁵⁰

Cadarnhaodd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru fod ei wefan eisoes yn gwbl ddwyieithog ac y cynigir dewis iaith i ymwelwyr o'r cychwyn. Nodwyd bod modd newid o un iaith i'r llall yn rhwydd drwy gyfrwng botwm 'Cymraeg' a 'Saesneg' ar ochr dde uchaf y dudalen. Gan ystyried hynny, nid oedd yn credu bod y gofyniad yn safon 55 i gael datganiad clir ar bob tudalen Saesneg i roi gwybod bod fersiwn Gymraeg ar gael yn rhesymol a chymesur. Cadarnhawyd nad yw'n cynhyrchu apiau ar hyn o bryd ac nad oedd ganddynt gynlluniau i wneud hynny yn y dyfodol ychwaith.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 33% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.¹⁵¹

Cadarnhaodd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru fod ei arwyddion i gyd yn ddwyieithog eisoes, gyda'r Gymraeg yn ymddangos cyn y Saesneg. Gan ystyried hynny, roedd o'r farn y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

¹⁴⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁵⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁵¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 12: Derbyng ymwelwyr i adeiladau'r corff

Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 71% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.¹⁵²

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad oes ganddo dderbynfa fel y cyfryw gan mai sefydliad bach ydyw sy'n gweithio mewn swyddfa cynllun agored. Nodwyd hefyd ei fod yn ymwybodol o'r mwyafrif o'u hymwelwyr ymlaen llawn a bod aelodau staff sy'n medru'r Gymraeg ar gael i'w cyfarch, p'un a ydynt wedi'u trefnu neu'n ymwelwyr annisgwyl.

Nid oedd yn ystyried y byddai arddangos arwydd yn unol â safon 65 yn briodol iddo gan bwysleisio nad oes ganddo ardal dderbynfa ddynodedig. Nid oedd chwaith yn credu y byddai'n angenrheidiol i'w staff wisgo bathodynau i ddangos eu bod yn medru'r Gymraeg a hynny am nad yw'r adeilad yn agored i'r cyhoedd.

Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol

Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.¹⁵³

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn cyhoeddi hysbysiadau swyddogol i roi gwybod i'r cyhoedd am arolygon a bod y rheiny ar gael yn ddwyieithog. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau hyn yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant

Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.¹⁵⁴

Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract

Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract [74-78]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

¹⁵² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁵³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁵⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract.¹⁵⁵

Cadarnhaodd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod eisoes yn cyhoeddi ei wahoddiadau i dendro yn ddwyieithog ac roedd yn ystyried gwneud detholiad o'r safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Er hynny, mynegwyd pryder ynghylch safon 76 gan nodi nad oedd yn ystyried cynnig cyfweiliad drwy gyfrwng y Gymraeg yn ymarferol heb gymorth gwasanaeth cyfieithu a hynny oherwydd prinder staff sy'n medru'r Gymraeg.

Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.¹⁵⁶

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad yw'n gwbl eglur beth a olygir gan y safonau hyn. Er hynny, fe nododd ei fod o'r farn y byddai gorfod gosod datganiadau ar hafan ei wefan yn tynnu oddi ar ei symrlwydd croesawgar presennol. Wrth bennu safonau mewn rheoliadau, dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eu bod yn amlinellu'r gofyniad yn glir.

Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff

Safonau ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.¹⁵⁷

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru fod ei enw wedi'i ymgorffori mewn deddfwriaeth ac nad oes ganddo unrhyw reolaeth drosto. Serch hynny, cadarnhawyd y caiff y fersiwn Gymraeg ei harddel yn eang ac roedd yn ystyried y byddai gwneud y safon hon yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

¹⁵⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁵⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁵⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 33% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.¹⁵⁸

**Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff
Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]**

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

**Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi
gwasanaethau [158-163]**

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn ystyried y byddai gweithredu detholiad o'r safonau hyn yn rhesymol a chymesur. Serch hynny, mynegwyd pryder ynghylch elfennau o safon 161. Cyfeiriwyd yn benodol at y gofyniad i gofnodi nifer y personau a ymatebodd i ddweud eu bod yn dymuno derbyn galwadau ffôn yn Gymraeg gan nodi ei fod o'r farn y byddai gwneud hynny yn heriol o ystyried maint a natur y sefydliad. Roedd hefyd yn bryderus o safon 163 a hynny am nad yw'r terfyn amser ar gyfer darparu gwybodaeth wedi'i ddatgan.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau llunio polisi.¹⁵⁹

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad yw'n cynnal asesiadau o'r effaith y caiff polisiâu newydd a diwygiedig ar y Gymraeg ar hyn o bryd ond ei fod yn ystyried gwneud hynny ar gyfer y dyfodol. Cadarnhaodd nad yw'n dyfarnu grantiau nac yn comisiynu ymchwil. Nododd nad yw'n rhagweld achlysur pan fydd yn comisiynu ymchwil yn y dyfodol ychwaith er ei fod yn gwneud defnydd o ymchwil a wnaethpwyd gan asiantaethau eraill. Nododd nad oedd yn ystyried gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur gan egluro nad oedd yn medru rhoi sylwadau hyd nes y caent gyfle i roi ystyriaeth ddyladwy i'r asesiadau o'r effaith ar bolisi.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn ystyried y byddai gweithredu detholiad o'r safonau hyn yn rhesymol a chymesur. Fodd bynnag, mynegwyd pryder ynghylch safon 169 a hynny am nad yw'r terfyn amser ar gyfer darparu gwybodaeth wedi'i ddatgan.

¹⁵⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁵⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 7% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.¹⁶⁰

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad oes ganddo bolisi ffurfiol mewn lle er mwyn hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg yn fewnol ond bod hynny yn digwydd mewn dulliau eraill.

Cadarnhawyd hefyd mai yn Saesneg yn unig y caiff y dogfennau y cyfeirir atynt yn y safonau hyn eu cynhyrchu ar hyn o bryd ac nad oes cais i'w darparu'n Gymraeg wedi bod hyd yma. Nodwyd bod dogfennau pensiwn cyflogaion yn cael eu darparu gan Bensiynau'r Gwasanaeth Sifil ac felly eu bod tu hwnt i'w reolaeth.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn caniatáu i'w staff wneud cwynion ato yn Gymraeg a'i fod yn ymateb i unrhyw gŵyn amdano yn Gymraeg ond nid yw'n hysbysu staff o hynny. Pe byddai yn derbyn cais i gynnal cyfarfod yn Gymraeg yn y cyswllt hwn, yna byddai yn darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd at y diben hwnnw, os nad oedd modd ei gynnal hebddo.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn caniatáu i bob aelod o staff ymateb yn Gymraeg i honiadau a wneir yn eu herbyn drwy broses ddisgyblu fewnol ond nad yw'n eu hysbysu o hynny. Nodwyd hefyd y byddai yn darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfod yn y cyswllt hwn, pe na byddai modd i gynnal y cyfarfod hebddo.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod eisoes yn darparu meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg Cymraeg ei staff ynghyd â darparu rhyngwynebau Cymraeg ar gyfer meddalwedd. Nodwyd ei fod yn gweithredu system fewnwyd ond mai yn y Saesneg y'i gweithredir ar hyn o bryd.

¹⁶⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 56% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.¹⁶¹

Cadarnhaodd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod eisoes yn asesu sgiliau iaith Gymraeg ei gyflogaion. Nodwyd hefyd ei fod yn darparu hyfforddiant i'w cyflogaion iddynt feithrin dealltwriaeth o'r gofynion sydd arno i weithredu cynllun iaith Gymraeg. At hynny, mae manylion cyswllt cyflogaion ynghyd â'u negeseuon e-bost allan o'r swyddfa yn Gymraeg. Er hynny, nid yw gweddill y gofynion yn weithredol ar hyn o bryd.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 86% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.¹⁶²

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod eisoes yn dilyn trefn gydnabyddedig er mwyn penderfynu a yw sgiliau iaith Gymraeg yn sgil ddymunol neu hanfodol ar gyfer swydd wag neu newydd. At hynny, nodwyd bod swydd ddisgrifiadau ynghyd â deunydd esboniadol am y broses ymgeisio eisoes ar gael yn Gymraeg. Nodwyd y caiff ymgeisydd sydd wedi gwneud cais am swydd yn Gymraeg wybod beth yw'r penderfyniad yn Gymraeg hefyd. Nid yw'r gofynion eraill yn weithredol ar hyn o bryd.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 25% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.¹⁶³

Cadarnhaodd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod eisoes yn arddangos arwyddion o fewn ei sefydliad yn Gymraeg a bod y testun hwnnw wedi'i osod fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru nad yw'n gwneud cyhoeddiadau dros offer sain o fewn ei gweithle.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod yn ystyried y byddai gweithredu detholiad o'r safonau hyn yn rhesymol a chymesur. Fodd bynnag, mynegwyd pryder ynghylch safon 175 a hynny am nad yw'r terfyn amser ar gyfer darparu gwybodaeth wedi'i ddatgan.

¹⁶¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

¹⁶² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

¹⁶³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau hybu [143-144]

Nid oedd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru yn dymuno cydsynio i wneud safonau hybu yn gymwysadwy iddo.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 69% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau cadw cofnodion.¹⁶⁴

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ei fod eisoes yn cadw cofnod yn unol â nifer o'r safonau hyn ac roedd yn ystyried y byddai gwneud pob un ohonynt ag eithrio safon 155 yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Yng nghyswllt safon 155, nodwyd ei fod yn teimlo na fyddai cynnal asesiadau swyddogol o sgiliau iaith staff yn gymesur i sefydliad mor fychan.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Nododd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru y byddai modd iddo gydymffurfio â'r safonau hyn. Serch hynny, nododd nad oedd modd dod i farn a oedd gweithredu safon 179 yn rhesymol a chymesur ai peidio a hynny am nad yw'r terfyn amser ar gyfer darparu'r wybodaeth wedi'i ddatgan.

¹⁶⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw'n rhannol yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 86% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.¹⁶⁵

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Eglurwyd ei fod yn cyrraedd y casgliad yna, mewn perthynas â safonau 2-7, ar sail darparu gohebiaeth i aelodau'r cyhoedd yn unig, nid o ran ei ymwneud â rhanddeiliaid megis cyflogwyr, undebau llafur, ac amrywiaeth o sefydliadau eraill.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 20% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.¹⁶⁶

Nid oedd y Comisiwn o'r farn bod gwneud y safonau mewn perthynas â galwadau ffôn at gorff a chan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Nodwyd nad yw'n cynnal y gweithgareddau a ddisgrifiwyd yn safonau 15 a 22. Ar gyfer y gweddill, nodwyd ei fod yn sefydliad sydd heb swyddfeydd yng Nghymru ac nid oes ganddo siaradwyr Cymraeg yn ei weithlu.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.¹⁶⁷

Nid yw'r Comisiwn yn cynnig cyfarfodydd nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol fel mater o arfer. Gwelwyd anghymesuredd yn y safonau oherwydd natur gwaith y sefydliad,

¹⁶⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁶⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁶⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

a'r goblygiadau ymarferol o gydymffurfio i sefydliad sydd heb bresenoldeb yng Nghymru na siaradwyr Cymraeg yn y gweithlu. Felly, nid oedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd
Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]**

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 80% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.¹⁶⁸

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff

Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 80% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.¹⁶⁹

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.¹⁷⁰

Eglurwyd bod y Comisiwn yn ddarostyngedig i'r rhewi sydd wedi bod ar farchnata gan Lywodraeth y DU. Hyd yn oed pan na fydd y cyfyngiad yma mewn lle, prin yw ei weithgarwch o ran cyhoeddusrwydd a hysbysebu a dargedwyd at aelodau'r cyhoedd yn benodol. Gofynnwyd am eglurder ynghylch os oedd y safon y cwmpasu ymwneud â rhanddeiliaid, neu'n ymwneud â chyswilt â'r cyhoedd yng Nghymru'n unig.

**Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus
Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]**

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.¹⁷¹

¹⁶⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁶⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁷⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.¹⁷²

Mae mwyafrif o'r safonau'n weithredol eisoes, ond nid oedd y Comisiwn o'r farn bod gwneud y safonau mewn perthynas â chorff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau yn rhesymol a chymesur. Esboniwyd ei fod yn ystyried safonau 41A, 44A a 46 yn anghymesur oherwydd galw a natur arbenigol ei waith. Nodwyd nad yw'r Comisiwn yn ymgymryd â gweithgarwch fel y'u disgrifiwyd yn safonau 41B, 42 a 45.

**Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]**

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.¹⁷³

**Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]**

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.¹⁷⁴

Ar blatfform gov.uk lleolir tudalennau gwe'r Comisiwn. Ystyriwyd hyn yn berthnasol mewn perthynas â safonau 52B, 53B, 54B, a 56. Mae'r Comisiwn yn paratoi rhaglen i gynyddu faint o Gymraeg sydd ar ei wefan, ond mynegwyd y farn y byddai cyfieithu'r holl ddarpariaeth ar y wefan yn her sylweddol. Fodd bynnag, roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff
Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]**

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

¹⁷¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁷² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁷³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁷⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.¹⁷⁵

Nid oedd y Comisiwn o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Arwyddion ar ystâd y Comisiwn yw'r unig enghraifft o arwyddion sydd ganddo, ac nid oes gan y Comisiwn leoliad yng Nghymru. Mynegwyd parodrwydd i gydymffurfio pe agorwyd swyddfa yng Nghymru, neu pe defnyddir lleoliad dros dro.

Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 29% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.¹⁷⁶

Nid oedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur, gan mai nifer bach o staff sydd wrth ei derbynfa, tu allan i Gymru, sydd â sgiliau iaith Gymraeg.

Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.¹⁷⁷

Nid oedd y Comisiwn o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad oedd yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.¹⁷⁸

Nid oedd y Comisiwn o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer corff dyfarnu ar geisiadau am grant yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur. Gofynnwyd am eglurhad

¹⁷⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁷⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁷⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁷⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

ynghylch a fyddai'r safonau'n berthnasol i grantiau a ddyrannwyd i sefydliadau, yn hytrach nag unigolion. Yn ogystal, rhagwelwyd anhawster wrth geisio cydymffurfio â safon 71 oherwydd prinder staff â sgiliau iaith Gymraeg.

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract [74-78]**

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract.¹⁷⁹

Nid oedd y Comisiwn o'r farn bod gwneud y safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract yn benodol gymwys iddo. Mae'r Comisiwn yn rhagweld cyhoeddi mwy na chant o wahoddiadau i dendro mewn un flwyddyn ariannol, a'i farn yw y byddai cyhoeddi'r cyfan yn ddwyieithog yn anghymesur. Nodwyd anhawster cwrdd â safon 76 oherwydd prinder staff â sgiliau iaith Gymraeg.

**Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]**

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.¹⁸⁰

Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff
Safonau a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]**

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.¹⁸¹

Roedd y Comisiwn yn ystyried y byddai gwneud y safon hon yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

¹⁷⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁸⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁸¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff

Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gweld modd iddynt gydymffurfio â'r safonau gyda pheth newid i'w brosesau presennol. Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau llunio polisi.¹⁸²

Mae gan Gomisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau broses ffurfiol ar gyfer rheoli prosiect. Mae'r gwaith cysylltiedig o gychwyn a rheoli prosiect yn cynnig cyfle i reoli risg a chadw gorolwg dros effeithiau polisiâu, ac mae gan y Comisiwn bolisi ar ddyfarnu grantiau. Nododd y Comiwn ei fod yn diwygio'r broses ar hyn o bryd ac yn croesawu'r cyfle, trwy'r safonau, i ailfeddwl ei ymagwedd at gyfrannu at agenda'r Gymraeg.

Roedd y Comisiwn yn ystyried y byddai gwneud y safonau llunio polisi yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn hyderus fod modd iddo gydymffurfio â'r safonau gyda pheth newid i'w brosesau presennol. Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

¹⁸² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.

Nododd y Comisiwn y gellid paratoi a chyhoeddi polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol, wrth gynnal ei adolygiad rheolaidd o bolisiau. O'r dogfennau a'r polisiau a gyfeiriwyd atynt dan safonau 97-109, nid yw'r Comisiwn yn eu darparu'n Gymraeg ar hyn o bryd, gan nad oes swyddfa yng Nghymru ac nid oes ganddo siaradwyr Cymraeg. Mynegwyd parodrwydd i ddarparu dogfennaeth a pholisiau Cymraeg pe bai cais amdanynt. Nodwyd y byddai safon 102 yn heriol oherwydd system adnoddau dynol sydd ddim yn gweithredu'n Gymraeg.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

Nododd y Comisiwn nad yw'n gweithredu unrhyw elfen o'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff ar hyn o bryd, gan nad oes swyddfa yng Nghymru ac nid oes siaradwyr Cymraeg ymysg y gweithlu. Mynegwyd parodrwydd i ddarparu cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfodydd a dogfennaeth yn Gymraeg pe bai galw gan aelod staff yn y dyfodol.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

Nododd y Comisiwn nad yw'n gweithredu unrhyw elfen o'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff ar hyn o bryd, gan nad oes swyddfa yng Nghymru ac nid oes siaradwyr Cymraeg ymysg y gweithlu. Mynegwyd parodrwydd i ddarparu cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfodydd a dogfennaeth yn Gymraeg pe bai galw gan aelod staff yn y dyfodol.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.

Nododd y Comisiwn nad yw'n gweithredu unrhyw elfen o'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd. Nid oes siaradwyr Cymraeg ymhlith y gweithlu felly nid oes galw wedi bod. Mynegwyd parodrwydd i lunio rhaglen ar gyfer cyfieithu'r fewnwyd pe bai siaradwyr Cymraeg yn cael eu recriwtio.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, ar gyfartaledd roedd 78% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.¹⁸³

Nid yw'r Comisiwn yn asesu sgiliau iaith Gymraeg ei gyflogeion. Nododd y Comisiwn nad yw'n gweithredu'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu, gyda'r eithriadau o ddarparu hyfforddiant ymwybyddiaeth o'r Gymraeg; hyfforddiant ar y gofynion sydd ar y sefydliad i weithredu cynllun iaith Gymraeg; a hyfforddiant ymwybyddiaeth o'r Gymraeg staff i weithwyr newydd.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, ar gyfartaledd roedd 43% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.¹⁸⁴

Eglurodd y Comisiwn fod trefniant mewn lle ar gyfer adnabod diffyg o ran sgiliau'n gyffredinol ymhlith y gweithlu; fel arall nid yw'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff yn weithredol ganddo.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, ar gyfartaledd roedd 75% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.¹⁸⁵

Cadarnhaodd y Comisiwn nad yw'n arddangos arwyddion o fewn ei sefydliad yn Gymraeg.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, nid oedd yr un o'r ymrwymadau yn cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau nad yw'n gwneud cyhoeddiadau dros offer sain o fewn ei gweithle.

Nid oedd y Comisiwn o'r farn bod gwneud y safonau gweithredu yn benodol gymwys iddynt yn rhesymol a chymesur. Eglurwyd ei fod o'r farn eu bod yn anghymesur ar gyfer sefydliad tebyg i'r Comisiwn, o ran cyfrifoldebau, ac am y rheswm nad oes ganddo weithle yng Nghymru nac aelod o'i weithlu â sgiliau iaith Gymraeg.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau ei fod yn gweld bod modd iddo gydymffurfio â'r safonau gyda pheth newid i'w prosesau presennol. Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

¹⁸³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

¹⁸⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

¹⁸⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau hybu [143-144]

Nid oedd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau yn dymuno cydsynio i wneud safonau hybu yn gymwysadwy iddo.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, ar gyfartaledd roedd 69% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau cadw cofnodion.¹⁸⁶

Nododd y Comisiwn bod ganddo broses cadarn mewn lle ar gyfer cadw a dadansoddi cofnodion. Roedd y Comisiwn yn hyderus fod modd iddo gydymffurfio â'r safonau gyda pheth newid i'w brosesau presennol. Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Nododd Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau y byddai modd iddo gydymffurfio â'r safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion gyda pheth newid i'w brosesau presennol. Roedd y Comisiwn yn ystyried bod gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

¹⁸⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 86% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.¹⁸⁷

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod eisoes yn gweithredu nifer o'r gofynion hyn a'i bod yn ystyried gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 73% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.¹⁸⁸

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod eisoes yn cyfarch galwyr yn ddwyieithog ac yn delio ag unrhyw alwadau ffôn Gymraeg yn yr iaith honno. Er nodi nad yw safon 21 yn weithredol a'i bod o'r farn nad yw safon 22 yn berthnasol am nad oes ganddi system ffôn wedi'i awtomeiddio, roedd yn ystyried gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 33% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.¹⁸⁹

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn cynnal nifer o gyfarfodydd gydag unigolion gwahoddedig. Fodd bynnag, eglurwyd mai yn Saesneg yn unig y cyhoeddir yr agendau ar gyfer y cyfarfodydd hyn ac mai yn yr iaith honno y'i cynhelir gan amlaf hefyd. Er hynny, fe nodwyd ei bod yn darparu gwasanaeth cyfieithu mewn rhai

¹⁸⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁸⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁸⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

sesiynau/cyfarfodydd pan fo angen. Roedd o'r farn nad yw safonau 25, 26, 28 a 29 yn berthnasol a hynny am nad yw'n cynnal cyfarfodydd sy'n ymwneud a buddiannau a llesiant personol.

Nid oedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur. Nodwyd nad yw nifer o'i staff arbenigol yn medru'r Gymraeg ar hyn o bryd, ac felly nid oedd o'r farn y byddai disgwyl i'r rheiny gynnal cyfarfodydd drwy gyfrwng y Gymraeg yn rhesymol. Roedd hefyd o'r farn y byddai'n heriol iawn darparu gwasanaethau cyfieithu mewn cyfarfodydd o'r math hwn gan nodi bod pwysau ariannol sylweddol ar y sefydliad.

**Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd
Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]**

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.¹⁹⁰

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn ymrwymedig i ddarparu gwasanaeth Gymraeg i'r cyhoedd yn gyffredinol yn y cyswllt hwn. Eglurwyd nad yw'r cyhoedd yn annerch aelodau yn y cyfarfodydd ac felly nid oedd o'r farn bod safonau 30 a 31 yn berthnasol. Nodwyd bod gwasanaethau cyfieithu eisoes yn cael eu darparu yng nghyfarfodydd gwleidyddol y sefydliad. Gan ystyried hynny, roedd o'r farn y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff

Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.¹⁹¹

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.¹⁹²

¹⁹⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁹¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁹² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod ei hymgyrchoedd cyhoeddusrwydd a hysbysebu eisoes yn digwydd yn ddwyieithog a bod y Gymraeg yn cael ei thrin yn gyfartal â'r Saesneg. Roedd yn ystyried y byddai gwneud y safon hon yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.¹⁹³

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod ei holl ddeunyddiau cyhoeddus ar gael yn ddwyieithog. Rhoddir ystyriaeth i ba fformat yw'r mwyaf perthnasol – boed yn fersiwn ddwyieithog o fewn yr un ddogfen neu ddogfennau Gymraeg a Saesneg ar wahân. Nodwyd ei bod yn ystyried gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.¹⁹⁴

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod ei holl ddogfennau cyhoeddus eisoes yn cael eu cyhoeddi'n Gymraeg, boed hynny mewn un ddogfen neu mewn dogfennau ar wahân. Nid oedd o'r farn bod safonau 42 yn berthnasol am nad yw'n cyhoeddi trwyddedau neu dystysgrifau ar hyn o bryd. Yn yr un modd, nid oedd o'r farn bod safon 45 yn berthnasol am nad yw'n cyhoeddi unrhyw reolau sy'n gymwys i'r cyhoedd ar hyn o bryd. Serch hynny, roedd o'r farn y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw, a hynny yng nghyswllt y cyhoedd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.¹⁹⁵

¹⁹³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁹⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁹⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]**

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.¹⁹⁶

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod ei gwefan yn cael ei adnewyddu ar hyn o bryd ac y byddai'r wefan newydd yn gweithredu'n hollol ddwyieithog maes o law. Cadarnhawyd nad yw'n cyhoeddi apiau ar hyn o bryd. Roedd o'r farn y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff
Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]**

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.¹⁹⁷

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod ei harwyddion eisoes yn ddwyieithog ac roedd yn ystyried gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur o'r herwydd.

**Gweithgaredd 12: Derbyng ymwelwyr i adeiladau'r corff
Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]**

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 71% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.¹⁹⁸

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod staff yn cyfarch ymwelwyr yn ddwyieithog wrth y dderbynfa. Nodwyd y byddai swydd barhaol y derbynnydd yn un â'r Gymraeg yn sgil hanfodol. Nodwyd hefyd y byddai angen staff nad ydynt yn hollol ddwyieithog i ymgymryd â dyletswyddau'r dderbynfa o bryd i'w gilydd, a bod hyfforddiant wedi'i ddarparu iddynt i sicrhau fod gan bawb sgiliau iaith Gymraeg sylfaenol ar gyfer y rôl. Gan ystyried hynny, roedd o'r farn y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

¹⁹⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁹⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

¹⁹⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol
Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.¹⁹⁹

Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.²⁰⁰

Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract [74-78]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad yw'n gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract.²⁰¹

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru mai anaml y mae'n ymgymryd â'r gweithgaredd hwn. Fodd bynnag, nodwyd y byddai yn sicrhau y caiff gwahoddiadau i dendro eu cyhoeddi'n Gymraeg yn y dyfodol ac na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yn y cyswllt hwnnw. Roedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.

Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff
Safonau ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

¹⁹⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁰⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁰¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.²⁰²

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod ganddi hunaniaeth gorfforaethol ddwyieithog eisoes a'i bod yn ystyried gwneud y safon hon yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]**

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

**Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff
Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]**

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nad yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

**Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi
gwasanaethau [158-163]**

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru eu nad yw'n ystyried y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys iddynt a hynny am eu bod o'r farn nad oeddynt yn ddarostyngedig i'r safonau hyn.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 90% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau llunio polisi.²⁰³

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru y byddai unrhyw bolisiau neu fentrau newydd yn cyd-fynd â gofynion y cynllun iaith Gymraeg ac yn hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg lle bynnag y bo hynny'n bosib. Nodwyd nad yw'n ymgynghori ar unrhyw benderfyniadau polisi ac nad yw'n dyfarnu grantiau. Nid oedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nad oedd yn ystyried gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur a hynny am ei bod o'r farn nad oedd yn ddarostyngedig i'r safonau hyn.

²⁰² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁰³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.²⁰⁴

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru bod ganddi bolisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol, gyda'r bwriad o hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg a bod hwnnw ar gael ar y fewnwyd. Cadarnhawyd hefyd bod yr holl ddogfennau y cyfeirir atynt yn safonau 97-102 ar gael yn Gymraeg pe byddai cyflogai yn dymuno hynny a'u bod yn gwneud y cynnig hwnnw iddynt.

Fodd bynnag, nodwyd mai yn Saesneg yn unig y cyhoeddir y polisiau y cyfeirir atynt yn safonau 103 -109 ar hyn o bryd er iddynt nodi fod rhai aelodau o'u staff wedi mynegi eu bod yn dymuno'u derbyn yn Gymraeg. Nodwyd fodd bynnag, bod hynny'n cael sylw ar hyn o bryd.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod pob un o'r gofynion ynghlwm a'r safonau hyn, namyn y gofyniad i gynnal cyfarfod yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu fel y nodir yn safon 111, yn arfer cyfredol. At hynny, nodwyd y byddai'n ystyried dewis iaith pob unigolyn ac yn gwneud pob ymdrech i gyflenwi'u gofynion.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod pob un o'r gofynion ynghlwm â'r safonau hyn, namyn y gofyniad i gynnal cyfarfod yn Gymraeg heb gymorth gwasanaeth cyfieithu fel y nodir yn safon 115, yn arfer cyfredol ganddynt. At hynny, nodwyd y byddant yn cydymffurfio yn unol â dewis iaith aelodau staff yn y sefyllfa hon.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 29% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.²⁰⁵

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod eisoes yn darparu meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg y Gymraeg i'w aelodau staff. Yn yr un modd, cadarnhawyd ei bod yn gweithredu system fewnwyd a bod tudalen gartref, rhyngwynebau a dewislenni'r fewnwyd honno ar gael yn Gymraeg.

²⁰⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²⁰⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.²⁰⁶

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod eisoes yn asesu sgiliau iaith Gymraeg y cyflogaion. Nodwyd bod hyfforddiant ar gyfer delio â'r cyhoedd ar gael yn ddwyieithog i staff ond mai yn Saesneg yn unig y darperir gweddill yr hyfforddiant a nodir yn safon 126. Nodwyd hefyd ei bod yn annog ac yn cefnogi staff sy'n dymuno dysgu neu wella eu sgiliau Cymraeg ac y caiff anghenion hyfforddiant eu trafod gyda rheolwyr llinell. Darperir y mwyafrif o'r hyfforddiant y cyfeirir ato yn safon 130 eisoes ac mae safonau 131 a 133 eisoes yn weithredol.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 71% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.²⁰⁷

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod anghenion ieithyddol swyddi yn cael eu hasesu wrth i swydd ddisgrifiadau swyddi gael eu llunio. Nodwyd fod yr asesiad yn ystyried natur y gwaith a bydd y Gymraeg yn cael ei nodi fel sgil dymunol neu hanfodol yn dilyn hynny. Fe nodir hefyd wrth hysbysebu swyddi fod y gallu i siarad Cymraeg yn fanteisiol. Cadarnhawyd bod yr holl ofynion hyn, namyn y gofyniad i roi lle ar ffurflenni cais i ymgeisydd nodi ei fod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg mewn cyfweiliad neu asesiad, eisoes yn arfer cyfredol.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 75% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.²⁰⁸

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ei bod eisoes yn arddangos arwyddion mewnol yn Gymraeg a bod y testun hwnnw wedi'i osod fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Cadarnhaodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nad yw'n gwneud cyhoeddiadau a negeseuon sain o fewn ei gweithle.

²⁰⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²⁰⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²⁰⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nad oedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau hyn yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur a hynny am nad yw o'r farn eu bod yn ddarostyngedig i'r safonau hyn.

Safonau hybu [143-144]

Nid oedd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru yn dymuno cydsynio i wneud safonau hybu yn gymwysadwy iddi.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 46% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau cadw cofnodion.²⁰⁹

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fod nifer o'r wybodaeth greiddiol yn ei meddiant ond y bydd angen cyflwyno trefn newydd ffurfiol ar gyfer cadw cofnodion o gydymffurfiaeth o rai o'r safonau. Roedd yn ystyried y byddai eu gwneud yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Nododd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru y byddai modd iddi cydymffurfio â'r safonau hyn ac y byddai eu gwneud yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur.

²⁰⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 57% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.²¹⁰

Nodwyd pryder ynghylch cydymffurfio â safon 5 ar hyn o bryd gan na fedrai sicrhau cydymffurfiaeth llawn hyd nes i'w system TG newydd ddod yn weithredol o Ebrill 2017 ymlaen. Ategwyd na fyddai'n medru sicrhau na fyddai gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi ar bob achlysur, a hynny oherwydd diffyg staff â sgiliau Gymraeg.

Cadarnhaodd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru y byddai'n gallu cydymffurfio â'r safonau gydag amser ac yn ystyried y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 80% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.²¹¹

Nodwyd y byddai'n medru cydymffurfio â'r mwyafrif o'r safonau ond mynegwyd pryder ynghylch detholiad ohonynt. Roedd o'r farn na fyddai'n medru sicrhau bod staff Cymraeg wrth law i ddelio â galwadau yn Gymraeg yn unol â gofynion y safonau ar bob achlysur, a hynny gan ystyried y lefelau staffio cyfredol a'r angen i staff fynd allan o'r swyddfa i fynychu gwrandawiaid tribiwnlys. Cyfeiriwyd unwaith eto at y system TG newydd a ddaw yn weithredol o Ebrill 2017 ymlaen.

Roedd o'r farn bod detholiad o'r safonau yn anghymesur gan ystyried maint bach y sefydliad. Nodwyd hynny gan fynegi nad oedd ganddo wasanaethau ffôn awtomataidd na staff wedi'i neilltuo yn benodol ar gyfer delio â galwadau ffôn yn Gymraeg ar hyn o bryd, ac felly bod angen i staff, sydd â sgiliau Cymraeg amrywiol, rannu cyfrifoldeb dros ddelio â galwadau ffôn Cymraeg ymysg ei gilydd.

²¹⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²¹¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer chyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.²¹²

Nodwyd y byddai'n medru cydymffurfio â'r mwyafrif o'r safonau ond mynegwyd pryder ynghylch detholiad ohonynt. Roedd o'r farn na allai gyflawni gofynion safonau 23, 25, 27D na 28 ar hyn o bryd nac yn y dyfodol agos. Eglurwyd na fyddai'n medru sicrhau gwasanaeth Cymraeg pob amser mewn achosion lle bod angen i aelodau o staff di-gymraeg, sy'n allweddol i'r cyfarfod, fynychu'r cyfarfod hwnnw.

Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.

Nodwyd bod gofynion y safonau ynghyd â'r terminoleg a ddefnyddir ar hyn o bryd yn anymarferol yng nghyswllt gwrandawriadau'r Tribiwnlys i bartïon gwahoddedig.

Eglurwyd na fyddai'n medru sicrhau bod yr aelodau staff â'r sgiliau i drafod yn Gymraeg â'r cyhoedd na sicrhau bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ar gael ymhob gwrandawriad sy'n agored i'r cyhoedd. Cadarnhawyd bod y ddarpariaeth Gymraeg i'r cyhoedd yn ddibynnol ar y ddarpariaeth sydd ar gyfer y partïon gwahoddedig. Ategwyd y byddai hefyd yn anodd sicrhau darpariaeth cyfieithu ar y pryd parhaol oherwydd bod gwrandawriadau yn cael eu cynnal y tu allan i swyddfeydd gweinyddol y Tribiwnlys.

Er hynny, cadarnhawyd y byddai'n medru cydymffurfio â'r safonau wrth gynnal cyfarfodydd cyhoeddus cyffredinol i'r cyhoedd.

Mynegwyd hefyd ei bod hi'n aneglur a fyddai hysbysiadau cyhoeddus sydd yn hysbysu hawl y cyhoedd i fynychu gwrandawriad yn gyfystyr â diffiniad 'gwahoddiad'. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder mewn perthynas â'r materion uchod wrth bennu safonau mewn rheoliadau.

²¹² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff

Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ar hyn o bryd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.

Er yr uchod, nodwyd y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff

Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.²¹³

Cadarnhawyd bod pob taflen gwybodaeth cyffredinol i'r cyhoedd yn ddwyieithog, ac felly y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safon yn benodol gymwys iddo.

Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus

Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ar hyn o bryd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.²¹⁴

Er yr uchod, nodwyd y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau

Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 90% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.²¹⁵

²¹³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²¹⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²¹⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Nodwyd y byddai'n medru cydymffurfio â'r mwyafrif o'r safonau ond mynegwyd pryder ynghylch detholiad ohonynt. Cadarnhawyd nad oedd yn gwneud y gweithgareddau ynghlwm â safonau 41 a 46 ar hyn o bryd, ond y byddai'n medru gwneud yn Gymraeg yn y dyfodol. Wrth ystyried gofynion safon 42, nodwyd y byddai'n priodol cynhyrchu tystysgrifau yn yr iaith y cynhelir yr achos hwnnw'n unig.

Nodwyd y byddai'n afresymol ac anghymesur sicrhau fersiynau Cymraeg o ddogfennau penderfyniad yn ymwneud ag achos y cynhelir yn Saesneg. Er hynny, nodwyd ei bod hi'n arfer cyfredol i gynhyrchu fersiynau Cymraeg pan gynhelir yr achos yn Gymraeg.

Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 25% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.²¹⁶

Nodwyd bod holl ffurflenni cyfredol y Tribiwnlys eisoes yn ddwyieithog, ac felly y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.²¹⁷

Nodwyd y byddai'n rhesymol a chymesur iddo gydymffurfio â'r safonau dan sylw ar yr amod bod y defnydd o ddewis iaith ar ei dudalennau gwe yn sicrhau cydymffurfiaeth â safon 55. Mynegwyd bod geiriad safon 56 yn rhy benagored ar hyn o bryd.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.²¹⁸

Nodwyd y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

²¹⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²¹⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²¹⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff

Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 57% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.²¹⁹

Am nad oedd o'r farn bod ganddo 'gwasanaeth derbynfa' fel y nodir yn Rhan 3 (Atodlen 1) o ddogfen rheoliadau Llywodraeth Cymru, nodwyd nad oedd safonau 62-64 a safon 66 yn berthnasol iddo. Nodwyd nad oedd yn medru gwarantu y byddai'n medru cydymffurfio â safon 61 ar bob achlysur am nad yw'n cyflogi staff derbynfa i dderbyn ymwelwyr. Cadarnhawyd felly y byddai'r gallu i sicrhau gwasanaeth Gymraeg yn dibynnu ar sgiliau iaith aelodau staff sydd yn bresennol yn y swyddfa ar y pryd.

Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol

Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.²²⁰

Nodwyd y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant

Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.²²¹

Nid oedd yn ystyried ei bod hi'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau yn benodol gymwys iddo am nad oedd o'r farn ei bod yn gorff sy'n dyfarnu grantiau.

Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am contract

Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am contract [74-78]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad oedd yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

²¹⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²²⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²²¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract.²²²

Nodwyd y byddai'n medru cydymffurfio â'r safonau hyn yn y dyfodol, ac felly, roedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau yn benodol gymwys.

Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.²²³

Dylid nodi bod adran 12(2) (b) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn nodi bod rhaid i gynlluniau iaith Gymraeg bennu ym mha ffyrdd y bydd sefydliadau yn sicrhau cyhoeddusrwydd i'r cynllun. Pwysleisia'r Comisiynydd nad yw'r mesur hwn yn elfen ddewisol o fewn y ddeddfwriaeth.

Nodwyd y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff

Safonau a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.²²⁴

Nodwyd y byddai gwneud y safon yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hi yn y dyfodol.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

²²² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²²³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²²⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Nid oedd yn ystyried ei bod hi'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau yn benodol gymwys iddo am nad oedd o'r farn ei bod yn darparu cyrsiau addysg i'r cyhoedd.

Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ar hyn o bryd

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

Er yr uchod, nodwyd y byddai gwneud y safon yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Nodwyd y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer llunio polisi.²²⁵

Roedd y Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru yn ystyried y byddai gwneud safonau llunio polisi yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nodwyd y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 7% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.²²⁶

Gan ystyried gofynion safon 96, cadarnhaodd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru nad oedd yn gweithredu polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol ar hyn o bryd. Er hynny, nodwyd nad oedd yn rhagweld unrhyw anhawster mewn cydymffurfio â gofynion y safon hon yn y dyfodol.

²²⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²²⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru nad oedd yn darparu'r dogfennau y nodir yn safonau 97-109 ar hyn o bryd. Er hynny, cadarnhaodd y byddai'n rhesymol darparu a chyhoeddi y deunydd perthnasol yn Gymraeg yn y dyfodol.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

Cadarnhaodd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn caniatáu i bob aelod o staff gyflwyno cwynion at y sefydliad ynghyd ag ymateb i unrhyw gŵyn sy'n ymwneud ag ef neu â hi, yn Gymraeg. Nid oedd yn arfer cyfredol iddo gynnal y cyfarfod yn Gymraeg ar hyn o bryd. Cadarnhawyd hefyd nad oedd yn gofyn i'r aelod o staff a hoffai ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod fel mater o drefn.

Er hynny, nodwyd y byddai'n medru cydymffurfio â safonau 110-113 ar y cyfan, ond y byddai rhai achosion lle byddai rhaid darparu gwasanaethau cyfieithu ar y pryd. Nodwyd hynny gan fynegi na fyddai staff penodol â'r sgiliau iaith i ddelio â'r mater yn Gymraeg ar bob achlysur.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

Er iddo egluro nad oedd y gofynion yn arfer cyfredol, nodwyd y byddai'n medru cydymffurfio â'r safonau ond y byddai rhai achosion lle byddai rhaid darparu gwasanaethau cyfieithu ar y pryd. Nodwyd hynny gan fynegi na fyddai staff penodol â'r sgiliau iaith i ddelio â'r mater yn Gymraeg pob amser.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn darparu meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg Cymraeg ynghyd â darparu rhyngwynebau Cymraeg ar gyfer meddalwedd i gyflogaion a gweithwyr.

Nodwyd nad oedd yn gweithredu system fewnwyd ar hyn o bryd, ond y byddai'n rhesymol a chymesur cydymffurfio â'r safonau os yw'n datblygu mewnwyd yn y dyfodol.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 56% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.²²⁷

Cadarnhaodd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru bod gofynion safonau 125-133 eisoes yn arfer cyfredol neu y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol, ac felly, y byddai gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

²²⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 43% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.²²⁸

Cadarnhaodd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru bod gofynion safonau 134-138 eisoes yn arfer cyfredol neu y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol, ar wahân i safon 136. Eglurwyd y byddai rhai achosion lle byddai rhaid darparu gwasanaethau cyfieithu ar y pryd. Nodwyd hynny gan fynegi na fyddai staff penodol â'r sgiliau iaith i gynnal gyfweiliad neu asesiad yn Gymraeg ar bob achlysur.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 75% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.²²⁹

Cadarnhaodd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod eisoes yn arddangos arwyddion tu fewn i adeiladau'r sefydliad yn Gymraeg a bod yr arwyddion wedi'u gosod fel mai'r Gymraeg sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.

Nodwyd felly byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru ei fod yn gwneud cyhoeddiadau dros offer sain o fewn gweithle'r sefydliad ar hyn o bryd, ond nad oedd yn eu gwneud yn Gymraeg. Cadarnhaodd na fyddai gwneud y safonau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nodwyd y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

²²⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²²⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau hybu [143-144]

Cadarnhaodd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru nad oedd yn cydsynio i safonau hybu fod yn gymwysadwy iddo.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, roedd 77% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cadw cofnodion.²³⁰

Nododd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru bod ei brosesau mewnol o gadw cofnodion mewn perthynas â'i gynllun iaith Gymraeg wedi bod yn anghyson yn y gorffennol ond y byddai'n medru cymryd camau ychwanegol i gydymffurfio â safonau 145-157 maes o law. O ganlyniad, mynegwyd y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Nodwyd y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

²³⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.²³¹

Wrth ymateb i'r gofynion ynghlwm â'r safonau mewn perthynas â gohebiaeth a anfonir gan gorff, cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai'n gallu cydymffurfio â detholiad o'r safonau gan fod rhai o'r gofynion eisoes yn arfer cyfredol neu'n cyfateb â'r ymrwymadau yn ei chynllun iaith statudol. Roedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn ystyried y byddai gwneud safonau 1 a 6 yn benodol gymwys iddi yn rhesymol a chymesur.

Wrth ymateb i ofynion safon 2, nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai'n afresymol ac yn anghymesur cydymffurfio â'r safon hon pe'i cymhwysir i'r sefydliad cyfan, a hynny gan ystyried ei bod yn gweithredu ar draws y Deyrnas Unedig ac â swyddfeydd y tu allan i Gymru. Cadarnhaodd y byddai'n rhesymol i'r swyddfa yng Nghymru gydymffurfio â safon 2, er mynegwyd mai arfer cyfredol Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ar hyn o bryd yw i anfon gohebiaeth yn ddwyieithog os na wyddir dewis iaith y person dan sylw (yn unol â safon 5). Ategwyd y byddai'n rhesymol cydymffurfio â safonau 5 a 7 pe cymhwysir ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan y swyddfa yng Nghymru yn unig.

Nid oedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn bod safon 3 yn berthnasol iddi gan nad yw'n anfon copïau lluosog o ohebiaeth i'r un cartref fel rhan o'i swyddogaethau.

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth fod llawer o'i gohebiaeth drwy gyfrwng e-bost bellach a nad yw cyfeiriadau e-bost yn fodd dibynadwy er mwyn adnabod lleoliadau preswyl personau. Yn yr un modd, nid oedd o'r farn y gellir dibynnu ar godau post sy'n gorgyffwrdd â Chymru a Lloegr (e.e. SY) i adnabod cyfeiriadau o fewn Cymru yn unig. O ganlyniad, nodwyd pryder ynghylch ymarferoldeb cydymffurfio â'r safonau oherwydd yr anhawster o sicrhau yr anfonir gohebiaeth dwyieithog (neu Gymraeg) at bersonau yng Nghymru yn unig.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 73% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.²³²

²³¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²³² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ymateb i'r gofynion ynghlwm â'r safonau mewn perthynas â galwadau ffôn at gorff a chan gorff, cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth bod rhai gofynion ynghlwm â'r safonau eisoes yn arfer cyfredol i'r sefydliad neu'n cyfateb â'r ymrwymïadau yn ei gynllun iaith statudol.

Nodwyd pryder ynghylch nifer o'r safonau pe'u cymhwysir hefyd i'r galwadau ffôn a wneir ac a dderbynnir yn ei phrif swyddfa yn Wilmslow. Er hynny, cydnabuwyd y byddai llawer o'r gofynion yn rhesymol pe cyfyngir hwy i'w swyddfa ac ei llinellau ffôn yng Nghymru yn unig. Yn gyffredinol, roedd o'r farn y byddai'n amhriodol, afresymol ac yn anghymesur ei wneud yn ofynnol i staff a leolir yn ei brif swyddfa gynnig a darparu gwasanaethau yn Gymraeg o ystyried eu bod yn ddi-gymraeg, y lleolir hwy y tu allan i Gymru ac oherwydd eu bod yn delio â galwadau ffôn gan bersonau ledled y Deyrnas Unedig ar eu llinellau ffôn.

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai'n amhriodol hysbysu'r personau sy'n galw'r swyddfa yng Nghymru bod modd iddynt gael gwasanaeth Cymraeg yn unol â safon 9. Eglurwyd ei bod o'r farn y byddai cyfarchiad dwyieithog yn ddigonol er mwyn amlygu bod gwasanaeth o'r fath ar gael, heb orfod datgan hynny'n benodol i alwyr. Ategwyd y byddai hysbysu galwyr bod modd iddynt dderbyn gwasanaeth yn Gymraeg yn codi disgwyliadau yn rhy uchel ar brydiau pan nad yw'r gwasanaeth ar gael.

Roedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn ystyried y byddai'n heriol cydymffurfio â safon 10 oherwydd y byddai sicrhau gwasanaeth yn Gymraeg yn ddibynnol ar argaeledd staff Cymraeg sydd â'r arbenigedd er mwyn ymateb i'r pwnc dan sylw. Nodwyd y byddai'n afresymol disgwyl i staff Cymraeg arbenigo ymhob maes o hawliau gwybodaeth er mwyn cydymffurfio â'r safon, ac hynny o ystyried yr ystod o faterion a godir dros y ffôn.

Cadarnhawyd nad yw Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn galluogi personau adael negeseuon ar ei phrif llinellau ffôn ar hyn o bryd, ac felly nad oedd o'r farn bod safon 16 yn berthnasol iddo.

Wrth ystyried gofynion safon 17, nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai'n afresymol gorfodi staff i hysbysu galwyr pryd y mae gwasanaeth Cymraeg ar gael, ac hynny oherwydd nifer fach o staff Cymraeg a fyddai'n hyderus dweud hynny yn ogystal â'r anhawster ynghlwm â darganfod pryd mae staff Cymraeg ar gael i ddarparu gwasanaeth o'r fath.

Eglurodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai safon 21 yn anghymesur i bob un o'i swyddfeydd oherwydd y byddai'n atal staff rhag ymgymryd â'u swyddogaethau hyd eithaf eu gallu. Nodwyd na fyddai'n medru cynnal ymchwiliadau yn effeithiol pe bai'n angenrheidiol cynnal holl alwadau ffôn yn Gymraeg yn unol â dymuniad person.

Wrth ymateb i ofynion safon 22, cadarnhawyd nad oedd gan y swyddfa yng Nghymru system ffôn wedi'i hawtomeiddio ar hyn o bryd. Ategwyd at hynny gan nodi y byddai'n afresymol cymhwyso'r safon hon i'r brif linell cymorth. Nodwyd y byddai anawsterau o ran sicrhau recordiad Cymraeg o'r gwybodaeth gyfnewidiol a geir ar y brif llinell cymorth yn ei swyddfa yn Wilmslow.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.²³³

Wrth ymateb i'r gofynion ynghlwm â'r safonau mewn perthynas â chyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol, cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth bod rhai gofynion eisoes yn arfer cyfredol i'r sefydliad neu'n cyfateb â'r ymrwymïadau yn ei chynllun iaith Gymraeg. Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth mai ei harfer cyfredol yw darparu gwasanaethau cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfodydd a gynhelir gyda'r cyhoedd, oni bai y cadarnheir o flaen llaw bod yr holl gyfranogwyr am ddefnyddio'r un iaith. Cadarnhawyd y darperir papurau a gwybodaeth ar gyfer cyfarfodydd gyda'r cyhoedd yn Saesneg a Chymraeg yn ogystal â threfnu bod unrhyw dogfennaeth dilynol ar gael yn ddwyieithog.

Eglurodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn cynnal cyfarfodydd a bod a wnelo buddiant neu lesiant personol fel rhan o'i swyddogaethau ar hyn o bryd. Nodwyd felly nad oedd o'r farn bod gofynion y safonau hynny a oedd yn ymwneud â chyfarfodydd o'r fath yn berthnasol iddo. Ategwyd at hynny gan nodi y byddai'n amhosib cynnal mwyafrif o gyfarfodydd heb ddefnyddio gwasanaethau cyfieithu oherwydd diffyg staff Cymraeg a'r lefel uchel o arbenigedd sydd ei angen ar eu cyfer.

Roedd o'r farn y byddai cydymffurfio â gofynion y safonau hyn yn peri iddi beidio â chynnal rhai cyfarfodydd o gwbl ac i drefnu bod rhanddeiliaid yn ceisio cyngor cyfreithiol eu hunain. Mynegwyd mai canlyniad arall y safonau fyddai'r angen i gyfyngu ar drefnu'r cyfarfodydd yn y brif swyddfa yn unig. Nodwyd y byddai'r trefniadau hyn yn peri i randdeiliaid yng Nghymru dderbyn gwasanaeth eilradd o gymharu â rhannau eraill y DU.

Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.²³⁴

Ni ddarparwyd unrhyw dystiolaeth mewn perthynas â'r gweithgaredd hwn, a hynny am fod Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn nad oedd yn gwneud y gweithgaredd. Er hynny, dylid nodi y gwnaeth Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ddarparu tystiolaeth wrth ymateb i safonau 35-36 sydd yn ymddangos yn dod o fewn cwrdd y safonau hyn. Yn fwy penodol, nodwyd y cynhelir cyfarfodydd cyhoeddus gyda'r cyhoedd a sefydliadau preifat er mwyn hybu a chodi ymwybyddiaeth am hawliau gwybodaeth.

²³³ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²³⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff

Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.²³⁵

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth fod y gofynion ynghlwm â safonau 35-36 yn cyfateb â'r ymrwymadau yn ei gynllun iaith statudol, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy i raddau helaeth.

Er hynny, nodwyd y byddai'n fwy rhesymol i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth gadarnhau o flaen llaw yr angen am gyfieithu ar y pryd mewn digwyddiadau cyhoeddus, yn hytrach na'i darparu ymhob digwyddiad fel mater o drefn. Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai'r dull hwn yn fwy cost effeithiol.

Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff

Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.²³⁶

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod hi eisoes yn arfer cyfredol cynhyrchu deunydd cyhoeddusrwydd a hysbysebu at ddefnydd y cyhoedd yng Nghymru yn ddwyieithog, ar wahân i'r adegau pan fo hysbyseb wedi'i dargedu at grŵp arbenigol lai. Roedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn y byddai'n anghymesur cynhyrchu fersiwn Gymraeg o ddeunydd sydd â pherthnasedd gyfyngedig i gynulleidfa yng Nghymru.

Eglurwyd mai nod Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth fyddai sicrhau fersiynau Cymraeg o ddeunydd cyhoeddusrwydd a hysbysebu y bwriedir ar gyfer y DU gyfan. Er hynny, roedd o'r farn nad oedd yn medru ymrwymo i sicrhau fersiwn Cymraeg ar bob achlysur oherwydd adnoddau cyfyngedig y sefydliad ynghyd â'r gost ychwanegol o wneud hynny.

Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus

Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.²³⁷

²³⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²³⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth bod y gofynion ynghlwm â safonau 38-39 eisoes yn arfer cyfredol i raddau helaeth. Er hynny, nid oedd o'r farn y byddai'n gymesur i orfod ymrwymo i arddangos ei holl deunydd arddangos yn Gymraeg neu'n ddwyieithog ar bob achlysur fel mater o drefn. Cadarnhawyd y defnyddir system sgorio er mwyn dyfarnu a ddylid cynhyrchu deunydd arddangos yn Gymraeg ar hyn o bryd.

Nodwyd bod nifer o ddigwyddiadau y mae Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn arddangos deunydd ynddynt wedi'u hanelu at gynulleidfaoedd arbenigol, ac y byddai arddangos deunydd yn ddwyieithog mewn digwyddiadau o'r fath yn rhwystro'r cynulleidfaoedd hynny rhag cael at y wybodaeth perthnasol yn hwylus.

Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.²³⁸

Cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth fod detholiad o'r gofynion ynghlwm â safonau 40-49 yn cyfateb â'r ymrwymïadau yn ei gynllun iaith Gymraeg statudol, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol. Er hynny, nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth fod nifer o'r gofynion ynghlwm â'r safonau yn afresymol ac yn anghymesur pe gorfodir iddi gynhyrchu a chynhyrchu fersiynau Cymraeg o holl deunydd y sefydliad. Nodwyd y byddai'r dull hwn o weithredu yn achosi goblygiadau enfawr o ran cost ac adnoddau i'r sefydliad.

Eglurwyd y byddai'n fwy rhesymol i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth gyfieithu a chyhoeddi fersiynau Cymraeg o ddeunydd os yw wedi'u targedu yn benodol at y cyhoedd neu sefydliadau preifat a leolir yng Nghymru. Ynghyd â hynny, nodwyd y dylai gweddill y deunydd gael ei gyfieithu i'r Gymraeg yn unol â system sgorio cyffelyb i'r hyn y defnyddir eisoes. Mynegwyd y dylid ystyried hyd y cyhoeddiad, natur technegol neu arbenigol y testun a natur y gynulleidfa darged wrth ddyfarnu a ddylid cyfieithu dogfennau i'r Gymraeg.

Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.²³⁹

Cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth bod pob ffurflen a gynhyrchir at ddefnydd y cyhoedd yng Nghymru ar gael yn Gymraeg ar hyn o bryd, ar wahân i'w ffurflen

²³⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²³⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²³⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

gofrestru. O ganlyniad, nodwyd ei fod eisoes yn cydymffurfio â safonau 50 a 50B i raddau helaeth.

Nodwyd bod fersiwn Gymraeg o'r ffurflen gofrestru ar gael mewn fersiwn PDF yn unig ar hyn o bryd, a gofynnir i bersonau anfon y ffurflen drwy e-bost neu drwy'r post i gwblhau'r cofrestrriad. Mynegwyd bod y dull hwn yn gallu achosi oedi i'r broses gofrestru o'i gymharu â'i gwblhau yn Saesneg. Eglurwyd y byddai goblygiadau cost sylweddol ynghlwm â datblygu ffurflen gofrestru awtomataidd cyffelyb i'r ffurflen gofrestru Saesneg Wrth ystyried gofynion safon 50A, roedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn y byddai'n amhriodol datgan bod ffurflen ar gael yn Gymraeg ar fersiwn Saesneg o ffurflen a hynny oherwydd bod ffurflenni'n cael eu hanfon drwy'r post yn unol â dewis iaith unigolyn ynghyd â'r ffaith bod fersiynau Cymraeg eisoes yn amlwg ar dudalennau gwe'r sefydliad.

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn ystyried bod safon 51 yn berthnasol a hynny am nad oedd yn mewnosod unrhyw wybodaeth ar ffurflenni o flaen llaw.

Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 17% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.²⁴⁰

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai'n afresymol ac yn anghymesur sicrhau cydymffurfiaeth â safon 52 oherwydd ei fod o'r farn y byddai goblygiadau adnoddau a chost sylweddol ynghlwm â hynny. Ategwyd at hynny gan nodi y byddai safonau 52 a 53 yn afresymol ac yn anghymesur oherwydd natur deinamig y wefan ynghyd â'r graddau y byddai'n medru cyfieithu unrhyw ddiweddariadau i dudalennau gwe i'r Gymraeg ar fyr rybudd.

Wrth ystyried gofynion safon 56, nododd y byddai'n anghymesur ar hyn o bryd i'r Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ddatblygu datrysiad technegol er mwyn galluogi fersiynau Cymraeg o ryngwynebau a dewislenni ar ei gwefan. Er hynny, nodwyd bod y wefan yn cael ei ailddatblygu ar hyn o bryd a byddai'r wefan newydd o bosib yn medru cwrdd â gofynion y safon yn y dyfodol.

Er nad oedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn cyhoeddi apiau ar hyn o bryd, roedd o'r farn y byddai'n rhesymol a chymesur cynhyrchu fersiwn Gymraeg ohonynt pe byddai'n gwneud yn y dyfodol.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.²⁴¹

²⁴⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai'n rhesymol a chymesur cydymffurfio â safonau 58-60 pe'u cymhwysir i'r swyddfa yng Nghymru yn unig.

Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff

Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 14% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.²⁴²

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd y safonau'n berthnasol iddo am nad oedd ganddi dderbynfa yn ei swyddfa yng Nghymru. Eglurwyd ei bod ar adegau yn derbyn ymwelwyr yn ddirybudd i'w swyddfa yng Nghymru, ond nad oedd o'r farn bod diffiniad Llywodraeth Cymru o 'gwasanaeth derbynfa' yn cwmpasu ymwelwyr o'r fath. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch perthnasedd y safonau i ymwelwyr dirybudd wrth bennu safonau mewn rheoliadau.

Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol

Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.²⁴³

Ni ddarparwyd unrhyw dystiolaeth mewn perthynas â'r gweithgaredd hwn, a hynny am fod Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn nad oedd yn gwneud y gweithgaredd.

Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant

Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.²⁴⁴

Ni ddarparwyd unrhyw dystiolaeth mewn perthynas â'r gweithgaredd hwn, a hynny am fod Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn nad oedd yn gwneud y gweithgaredd.

²⁴¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁴² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁴³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁴⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract [74-78]**

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ond nad oedd yn ei gwneud yn Gymraeg ar hyn o bryd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract.²⁴⁵

Nodwyd bod prosesau caffael Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn cael eu rheoli'n ganolog yn ei brif swyddfa yn Lloegr, gyda chysylltiad a mewnbwn cyfyngedig gan y swyddfa yng Nghymru pan fo angen. O ganlyniad, roedd yn ystyried y byddai'n afresymol i orfodi Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth i gynnal prosesau tendrau yn Gymraeg am ei bod yn ei weld yn weithred fiwrocrataidd a beichus.

Nodwyd pryder ynghylch y ffaith nad oedd gwahaniaeth amlwg yn y safonau rhwng nwyddau a gwasanaethau sydd yn cael eu caffael yng Nghymru yn unig a'r rhai hynny sy'n cael eu caffael ar draws y DU. Mynegwyd pe byddai safonau 74-78 yn cael eu cymhwyso ar gyfer y sefydliad cyfan yn hytrach na'r contractau a gyflwynir ar gyfer y swyddfa yng Nghymru yn unig, roedd o'r farn y byddai'n ddefnydd annoeth o adnoddau prin ac yn rhoi pwysau anghymesur ar staff y brif swyddfa.

**Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]**

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.²⁴⁶

Ni ddarparwyd unrhyw dystiolaeth mewn perthynas â'r gweithgaredd hwn, a hynny am fod Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn nad oedd yn gwneud y gweithgaredd.

Dylid nodi bod adran 12(2) (b) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn nodi bod rhaid i gynlluniau iaith Gymraeg bennu ym mha ffyrdd y bydd sefydliadau yn sicrhau cyhoeddusrwydd i'r cynllun. Pwysleisia'r Comisiynydd nad yw'r mesur hwn yn elfen ddewisol o fewn y ddeddfwriaeth.

**Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff
Safonau a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]**

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.²⁴⁷

²⁴⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁴⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai'n rhesymol a chymesur cydymffurfio â safon 81 pe'i cymhwysir yng nghyswllt y swyddfa yng Nghymru yn unig.

**Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]**

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ond nad oedd yn gwneud yn Gymraeg ar hyn o bryd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

Wrth ystyried cwrpas diffiniad Llywodraeth Cymru o 'gwrs addysg,' nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn rhedeg gweithdai a seminarau yng Nghymru i grwpiau penodol o randdeiliaid, a hynny er mwyn codi ymwybyddiaeth o gydymffurfio â deddfwriaeth hawliau gwybodaeth. Er hynny, nid oedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn bod y gweithgareddau hynny yn cyfateb i 'gwrs addysg'. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder pellach ynghylch cwrpas diffiniad o 'gwrs addysg' wrth iddynt bennu safonau mewn rheoliadau.

Roedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn ystyried y byddai darparu'r cyrsiau addysg y nodir uchod yn afresymol oherwydd y diffyg staff Cymraeg a fedr gynnal y fath digwyddiadau heb gymorth gwasanaethau cyfieithu ar y pryd. Ategwyd at hynny ei bod o'r farn y byddai'r gwasanaeth cyfieithu hwnnw yn amharu ar uniongyrchedd a naturioldeb y rhyngweithio gyda'r mynychwyr.

**Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff
Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]**

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nid oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

Ni ddarparwyd unrhyw dystiolaeth mewn perthynas â'r gweithgaredd hwn, a hynny am fod Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn nad oedd yn gwneud y gweithgaredd.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Cadarnhaodd y Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth fod y gofynion ynghlwm â'r safonau hyn eisoes yn arfer cyfredol ganddi neu y gallai gydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Nodwyd nad oes gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth swyddfa yng Nghymru sydd yn agored i'r cyhoedd, ac felly nid oedd o'r farn bod safonau 158(b), 159(c), 160(c) a 161(5)(b) yn berthnasol. Er hynny, nid oedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn rhagweld unrhyw anhawster mewn cydymffurfio â gofynion safon 158-163 ac fe'i hystyrir yn rhesymol a chymesur.

²⁴⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 90% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer llunio polisi.²⁴⁸

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y gellir cydymffurfio â rhan fwyaf o'r safonau i raddau helaeth, ond ei bod o'r farn y dylent gael eu cymhwyso ar gyfer penderfyniadau polisi a fyddai'n debygol o gael effaith ar Gymru neu'r iaith Gymraeg yn unig. Nodwyd y byddai cydymffurfio â'r safonau heb y cyfyngiad hwnnw yn afresymol ac yn anghymesur i gorff sydd â chylch gwaith ar draws y Deyrnas Unedig.

Nodwyd nad oedd safon 92 yn berthnasol i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth am nad yw'n dyfarnu grantiau fel rhan o'i swyddogaeth.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Cadarnhaodd y Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth fod y gofynion ynghlwm â'r safonau hyn eisoes yn arfer cyfredol ganddi neu y gallai gydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Nodwyd nad oedd gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth swyddfa yng Nghymru sydd yn agored i'r cyhoedd. O ganlyniad, nid oedd o'r farn bod yr elfen o'r safonau sy'n ymwneud ag argaeledd dogfennau perthnasol mewn swyddfeydd yn berthnasol iddo. Er hynny, nid oedd y Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn rhagweld unrhyw anhawster mewn cydymffurfio â gofynion safon 158-163 ac fe'i hystyrir yn rhesymol a chymesur.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 7% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.²⁴⁹

Gan ystyried gofynion safon 96, cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn gweithredu polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol ar hyn o bryd ond y byddai'n medru datblygu polisi yn y dyfodol. Er hynny, nodwyd y byddai datblygu polisi o'r fath yn anghymesur oherwydd y byddai o berthnasedd cyfyngedig iawn i'r mwyafrif o'i staff sydd wedi'u lleoli yn Lloegr.

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn cyhoeddi unrhyw ddogfennau na pholisïau y nodir yn safonau 97-109 yn Gymraeg ar hyn o bryd.

Nid oedd o'r farn y byddai'r gofynion ynghlwm â safonau 97-102 yn rhesymol a chymesur, a hynny oherwydd y gweithredir holl swyddogaethau adnoddau dynol a hyfforddi/datblygu o'i phrif swyddfa yn Lloegr. Nodwyd y gallasai llenwi dogfennau yn Gymraeg rwystro prosesau mewnol oherwydd yr angen i'w cyfieithu i'r Saesneg. Mynegwyd pryder hefyd ynghylch ymarferoldeb cyfieithu testun dogfennau byw sy'n cael eu diwygio'n barhaus wrth iddynt gael eu llunio.

²⁴⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²⁴⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Cadarnhawyd bod y system TG er mwyn awdurdodi oriau hyblyg, gwyliau ac absenoldebau yn cael ei gweithredu a'i rheoli'n ganolog at ddefnydd holl swyddfeydd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ar draws y DU. Nid oedd o'r farn felly y gellir cymhwyso safon 102 i staff yng Nghymru yn unig ac y byddai'n anghymesur amrywio'r system presennol neu caffael system newydd er mwyn cydymffurfio â gofynion y safon hon i'r swyddfa yng Nghymru yn unig.

Roedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn y byddai'n afresymol ac yn anghymesur gwneud safonau 103-109 yn benodol gymwys iddi. Nodwyd bod mwyafrif helaeth o staff Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth wedi'u lleoli y tu allan i Gymru ac na fyddai fersiynau Cymraeg o bolisiau yn berthnasol iddynt. Ynghyd â hynny, mynegwyd pryder ynghylch y gost sylweddol ynghlwm â chydymffurfio â'r safonau hyn.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

Wrth ystyried y gofynion ynghlwm â safonau 110-113, nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn arfer cyfredol ar hyn o bryd, ond y byddai gwneud detholiad o'r safonau hynny yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai cydymffurfio â safonau 110-110A yn rhesymol a chymesur mewn egwyddor. Er hynny, nodwyd pryder ynghylch y costau a'r oedi ynghlwm â chyfieithu dogfennau perthnasol i'r Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi bod rhai dogfennau tystiolaeth a ddefnyddir er mwyn dyfarnu yn sylweddol. O'r herwydd, roedd o'r farn y byddai'n anghymesur sicrhau cyfieithu dogfennau o'r fath i'r Gymraeg.

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth na fyddai'n medru cydymffurfio â safon 111 oherwydd y diffyg staff â'r sgiliau i ymgymryd â'r broses cwyno yn Gymraeg ar hyn o bryd. Roedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn ystyried y byddai'n medru cydymffurfio â safon 112, ond roedd o'r farn y gallasai defnydd gwasanaethau cyfieithu ar y pryd beri i'r personau dan sylw fod o dan anfantais yn ystod y broses. At hynny, codwyd pryder ynghylch y posibilrwydd y gallasai diffyg arbenigedd cyfieithwyr o derminoleg technegol y sefydliad effeithio ar gywirdeb y cyfieithiadau dan sylw.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

Wrth ystyried y gofynion ynghlwm â safonau 114-117, nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn arfer cyfredol iddi gydymffurfio â hwy ar hyn o bryd, ond y byddai gwneud detholiad o'r safonau hynny yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth bod gwrandawiadau disgyblu yn cael eu rheoli yn bennaf gan yr adran adnoddau dynol ganolog yn Lloegr ar hyn o bryd. Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai cydymffurfio â safonau 114-114A yn rhesymol a chymesur mewn egwyddor. Er hynny, mynegwyd pryder ynghylch y costau ynghlwm â chyfieithu unrhyw dogfennau perthnasol i'r Gymraeg.

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth na fyddai'n medru cynnal cyfarfod yn Gymraeg yn unol â safon 115 heb ddefnyddio cyfleusterau cyfieithu ar hyn o bryd. Roedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn ystyried y byddai'n medru cydymffurfio â safon 116, ond roedd o'r farn y gallasai defnydd gwasanaethau cyfieithu ar y pryd beri i'r personau dan sylw fod o dan anfantais yn ystod y broses. At hynny, codwyd pryder ynghylch y posibilrwydd y gallasai diffyg arbenigedd cyfieithwyr o derminoleg technegol y sefydliad effeithio ar gywirdeb y cyfieithiadau dan sylw.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 29% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.²⁵⁰

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn darparu meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg Cymraeg i gyflogeion a gweithwyr, ond nad oedd yn darparu rhyngwynebau Cymraeg ar gyfer meddalwedd ar hyn o bryd.

Cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn gweithredu system fewnwyd yn Gymraeg ar hyn o bryd. Nodwyd y byddai'n afresymol ac yn anghymesur i gydymffurfio â safonau 119-121 a 124 oherwydd bod gwybodaeth ar y fewnwyd yn cael ei ddiweddarau'n gyson. Ategwyd at hynny gan fynegi bod peth o'r gwybodaeth a roddir ar y fewnwyd o natur gritigol. Gan ystyried hynny, nodwyd y byddai'r oedi ynghlwm â sicrhau cyfieithiad Cymraeg o wybodaeth ar y fewnwyd yn effeithio ar allu'r sefydliad i ddarparu gwybodaeth pwysig ar frys i staff.

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth y byddai'n rhesymol cydymffurfio â safonau 122-123 mewn egwyddor ond nodwyd pryder ynghylch cymesuredd y safonau hyn gan ystyried natur a lleoliad y sefydliad yn ogystal â perthnasedd y Gymraeg i fwyafri ei staff.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 89% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.²⁵¹

Cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod hi'n arfer cyfredol iddi asesu sgiliau iaith Gymraeg ei gyflogeion.

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn darparu hyfforddiant i staff yn y meysydd y nodir yn safon 126 ar hyn o bryd. Roedd yn ystyried y byddai'n afresymol ac yn anghymesur cydymffurfio â'r safon oherwydd bod hyfforddiant yn cael ei ddarparu'n ganolog gan y brif swyddfa yn Lloegr. Nodwyd nad oedd yn darparu hyfforddiant yn unol â safon 127 ar hyn o bryd, ond ei bod o'r farn y byddai'n rhesymol galluogi staff i fynychu hyfforddiant o'r math hwn yn ôl yr angen.

Cadarnhawyd bod y gofynion ynghlwm â safonau 128-131 eisoes yn arfer cyfredol ac yn cyfateb i'w hymrwymadau presennol i raddau helaeth. Ategwyd at hynny gan nodi bod

²⁵⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²⁵¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

defnydd y Gymraeg yn cael ei gefnogi a'i annog drwy weithgareddau amrywiol ar draws y sefydliad ar hyn o bryd.

Cadarnhawyd y byddai cydymffurfio â safonau 132-133 yn rhesymol a chymesur pe'i cymhwysir i staff yng Nghymru yn unig.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 57% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.

²⁵²

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth ei bod yn pwysoli'r angen am gynnwys amodau iaith mewn hysbysebion swyddi yn unol â'r gallu cyfredol o fewn timau i ddarparu'r gwasanaethau hynny'n Gymraeg.

Cadarnhawyd nad yw'n datgan bod croeso i unigolion wneud cais am swydd yn Gymraeg wrth hysbysebu swyddi ar hyn o bryd ac nad oedd yn rhoi lle i'r ymgeisydd nodi y byddai'n hoffi cael cyfweiliad neu asesiad yn Gymraeg ar ei ffurflenni cais. Er hynny, nodwyd ei bod yn darparu fersiynau Gymraeg o ffurflenni cais a swydd ddisgrifiadau i ymgeiswyr yn unol â gofynion safon 135A.

Wrth ystyried gofynion safon 138, eglurwyd nad oedd yn arfer cyfredol rhoi gwybod i'r ymgeisydd yn Gymraeg beth yw'r penderfyniad ynghylch cais am swydd ar hyn o bryd.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.

Eglurwyd nad oedd arwyddion yn cael eu harddangos tu fewn i adeiladau'r sefydliad yn Gymraeg nac yn Saesneg ar hyn o bryd.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Cadarnhawyd bod cyhoeddiadau a negeseuon sain yn cael eu gwneud yn y brif swyddfa yn Lloegr yn unig. Nodwyd felly nad oedd farn y byddai'n rhesymol a chymesur cydymffurfio â'r safon a hynny am nad oes siaradwyr Cymraeg wedi'u lleoli yn y brif swyddfa ar hyn o bryd.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Cadarnhaodd y Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth bod y gofynion ynghlwm â'r safonau hyn eisoes yn arfer cyfredol ganddi neu y gallai gydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

²⁵² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Nodwyd nad oedd gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth swyddfa yng Nghymru sydd yn agored i'r cyhoedd, ac felly nid oedd o'r farn bod safonau 170(b) a 173(5)(b) yn berthnasol. Nid oedd y Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn rhagweld unrhyw anhawster mewn cydymffurfio â gofynion safon 170-175 ac fe'i hystyrir yn rhesymol a chymesur.

Safonau hybu [143-144]

Cadarnhaodd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth nad oedd yn cydsynio i safonau hybu fod yn gymwysadwy iddo.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, roedd 77% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cadw cofnodion.²⁵³

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth bod mwyafrif helaeth o'r gofynion ynghlwm â safonau 145-157 eisoes yn arfer cyfredol, neu y gellir cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Eglurwyd nad oedd yn eglur a oedd safon 146 mewn perthynas â chadw cofnod o nifer y cyrsiau hyfforddiant a darperir gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, yn ogystal â'r hyfforddiant a darperir gan bersonau allanol. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch bwriad y safon hon ac unrhyw safon gysylltiedig wrth bennu safonau mewn rheoliadau.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Cadarnhaodd y Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth bod y gofynion ynghlwm â'r safonau hyn eisoes yn arfer cyfredol ganddi neu y gallai gydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Nodwyd nad oes gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth swyddfa yng Nghymru sydd yn agored i'r cyhoedd, ac felly nid oedd o'r farn bod safonau 178(b) yn berthnasol iddi. Ar wahân i'r mater hwnnw, nid oedd y Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn rhagweld unrhyw anhawster mewn cydymffurfio â gofynion safon 178-179 ac fe'i hystyrir yn rhesymol a chymesur.

²⁵³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.²⁵⁴

Nododd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg, gan gynnwys gohebiaeth.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.²⁵⁵

Nododd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg, gan gynnwys galwadau ffôn.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Gweinidogion Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer chyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.²⁵⁶

²⁵⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁵⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁵⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg, gan gynnwys cynnal gwrandawiadau yn Gymraeg neu drwy ddefnyddio gwasanaethau cyfieithu. Er hynny, pwysleisiwyd y dylai unrhyw gyfleuster Cymraeg mewn gwrandawriad fod ar gael er lles ymgeiswyr y Tribiwnlys yn unig, ac nid ar gyfer unrhyw berson perthnasol arall.

Ymhellach, wrth ystyried gofynion y safonau mewn perthynas â gweithrediadau gwrandawiadau'r Tribiwnlys, nodwyd bod dull gweithredu a phrosesau'r Tribiwnlys wedi'u rhwymo i'r hyn y nodir yn y Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (diwygiedig) ynghyd â'r côd ymarfer a osodwyd gan Lywodraeth Cymru.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder mewn perthynas a'r uchod wrth iddynt bennu safonau mewn rheoliadau.

Nodwyd nad oes gan aelodau'r Tribiwnlys unrhyw gyswllt gydag ymgeiswyr, tystion neu bartion i'r wrandawiadau'r Tribiwnlys tu hwnt i'r cyswllt uniongyrchol a wneir yn ystod y gwrandawriad. Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran, gan gynnwys cysylltu â phersonau y tu allan i'r gwrandawiadau.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.

Nododd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl y cynhelir gwrandawiadau yn breifat, a hynny'n unol â chyfraith statudol.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi

mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.²⁵⁷

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus
Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]**

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.²⁵⁸

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

²⁵⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁵⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.²⁵⁹

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg, gan gynnwys sicrhau bod ffurflenni ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.²⁶⁰

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff
Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff
Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 14% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.²⁶¹

²⁵⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁶⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol
Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]**

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.²⁶²

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]**

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract [74-78]**

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

²⁶¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁶² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.²⁶³

Dylid nodi bod adran 12(2) (b) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn nodi bod rhaid i gynlluniau iaith Gymraeg bennu ym mha ffyrdd y bydd sefydliadau yn sicrhau cyhoeddusrwydd i'r cynllun. Pwysleisia'r Comisiynydd nad yw'r mesur hwn yn elfen ddewisol o fewn y ddeddfwriaeth.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff

Safonau a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.²⁶⁴

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

²⁶³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁶⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff
Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]**

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safon dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

**Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi
gwasanaethau [158-163]**

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 90% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer llunio polisi.²⁶⁵

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

²⁶⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 14% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.²⁶⁶

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

²⁶⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 89% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.²⁶⁷

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 43% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.²⁶⁸

Yn wahanol i'r Tribiwnlysoedd datganoledig eraill, cadarnhawyd nad yw Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru yn asiantaeth o Lywodraeth Cymru. Nodwyd hynny oherwydd y sefydlwyd ef yn 1959 cyn dyfodiad Llywodraeth Cynulliad Cymru. Mynegwyd felly nad oes gan Lywodraeth Cymru rôl wrth benodi aelodau'r Tribiwnlys. Gwneir hynny yn hytrach gan y Comisiwn Penodiadau Barnwrol. O'r herwydd, cânt eu penodi gan yr arglwydd ganghellor yn uniongyrchol.

Dylid nodi bod cynllun iaith Gymraeg y Weinyddiaeth Gyfiawnder yn datgan bod penodiadau barnwrol yn un o'i chyfrifoldebau allweddol, a rhestrir y Comisiwn Penodiadau Barnwrol fel sefydliad a noddir gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder. Cesglir felly bod y Comisiwn yn ddarostyngedig i'r ymrwymadau yng nghynllun iaith Gymraeg y Weinyddiaeth Gyfiawnder.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.

²⁶⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²⁶⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nodwyd y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau hybu [143-144]

Ni ddarparodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl unrhyw dystiolaeth oedd yn cadarnhau ei fod yn cydsynio i safonau hybu fod yn gymwysadwy iddo.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, roedd 85% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cadw cofnodion.²⁶⁹

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

²⁶⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl bod ei gynllun iaith Gymraeg cyfredol yn sicrhau bod holl wasanaethau'r Tribiwnlys ar gael yn Gymraeg. Ategwyd at hynny gan nodi mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 71% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.²⁷⁰

Mynegodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ei fod yn gohebu â phersonau yn unol â dewis iaith defnyddiwr y Tribiwnlys.

Roedd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru yn ystyried y byddai gwneud y safonau'n benodol gymwys yn rhesymol a chymesur. Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 27% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.²⁷¹

Mynegodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ei fod yn cynnal galwadau ffôn yn unol â dewis iaith defnyddiwr y Tribiwnlys.

Roedd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru yn ystyried y byddai gwneud y safonau'n benodol gymwys yn rhesymol a chymesur. Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

²⁷⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁷¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer chyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.²⁷²

Mynegodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ei fod yn cynnal gwrandawiadau yn unol â dewis iaith defnyddiwr y Tribiwnlys ac ei fod yn defnyddio darparwyr cyfieithu ar y pryd yn y gwrandawiadau hynny.

Nid oedd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru yn ystyried y byddai gwneud y safonau'n benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, gan nodi pryder ynghylch cydymffurfio â gofynion safon 25 mewn gwrandawiadau ar bob achlysur. Nodwyd y dylid cael hyblygrwydd i gynnal gwrandawiadau drwy ddefnyddio gwasanaethau cyfieithu er mwyn cwrdd â'r ymrwymadau i gynnull panel llawn, i ddarparu panel gytbwys ynghyd â chynnal gwrandawiadau o fewn cyfnod amser boddhaol.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud safonau'n benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

²⁷² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff

Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud safonau'n benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff

Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud safon yn benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.²⁷³

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safon dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus

Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud safonau'n benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

²⁷³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 80% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.²⁷⁴

Cadarnhawyd bod holl dogfennau'r Tribiwnlys yn cael eu cyhoeddi'n ddwyieithog ar wahân i benderfyniadau'r Tribiwnlys.

Nodwyd bod penderfyniadau'r Tribiwnlys yn cael eu cyhoeddi yn unol a dewis iaith defnyddiwr y Tribiwnlys, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]**

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.²⁷⁵

Roedd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]**

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg

²⁷⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁷⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.²⁷⁶

Roedd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.²⁷⁷

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

²⁷⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁷⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol
Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]**

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.²⁷⁸

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]**

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract [74-78]**

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

²⁷⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.²⁷⁹

Dylid nodi bod adran 12(2) (b) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn nodi bod rhaid i gynlluniau iaith Gymraeg bennu ym mha ffyrdd y bydd sefydliadau yn sicrhau cyhoeddusrwydd i'r cynllun. Pwysleisia'r Comisiynydd nad yw'r mesur hwn yn elfen ddewisol o fewn y ddeddfwriaeth.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff

Safonau a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.²⁸⁰

Roedd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safon yn benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safon dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

²⁷⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁸⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff
Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]**

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safon yn benodol gymwys iddo.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safon dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

**Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi
gwasanaethau [158-163]**

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru bod gofynion safonau 158,159, 162 a 163 eisoes yn arfer cyfredol wrth iddo gydymffurfio â chynllun iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd ynghlwm â safon 160 ar hyn o bryd.

Wrth ystyried y gofynion ynghlwm â safon 161, nodwyd ei fod eisoes yn cynhyrchu adroddiadau blynyddol. Er hynny, mynegwyd nad oedd yn ystyried y byddai'n medru cyhoeddi adroddiad o'r fath yn erbyn 30 Mehefin oherwydd cyfyngiadau amser. O ganlyniad, roedd o'r farn na fyddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safon hon yn benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 90% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer llunio polisi.²⁸¹

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

²⁸¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 22% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.²⁸²

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

²⁸² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 14% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.

²⁸³

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.

²⁸⁴

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safon dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nododd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

²⁸³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

²⁸⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau hybu [143-144]

Ni ddarparodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru unrhyw dystiolaeth oedd yn cadarnhau ei fod yn cydsynio i fod yn gymwysadwy i'r safonau hybu.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, roedd 77% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cadw cofnodion.²⁸⁵

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

²⁸⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Eglurodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru nad yw o reidrwydd yn cynnal cyfarfodydd, ond yn hytrach, ei fod yn cynnal gwrandawiadau fel rhan o'i swyddogaethau. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder mewn perthynas â'r uchod wrth bennu safonau mewn rheoliadau.

Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Eglurodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru nad yw o reidrwydd yn cynnal cyfarfodydd, ond yn hytrach, ei bod yn cynnal gwrandawiadau fel rhan o'i swyddogaethau. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder mewn perthynas â'r uchod wrth bennu safonau mewn rheoliadau.

Er mai anaml iawn fyddai unrhyw berson arall yn mynychu gwrandawiadau'r Tribiwnlys ar wahân i'r partïon perthnasol, nodwyd bod gwrandawiadau'r Tribiwnlys hefyd yn agored i'r cyhoedd. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y dylai

tribiwnlysoedd ddarparu ar gyfer gwrandawiadau, wrth bennu safonau mewn rheoliadau.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru y byddai'n gohebu â pharti i'r achos yn Gymraeg pe gwneir cais amdano, ond gan ystyried maint y dystiolaeth mewn achos ynghyd â nifer isel o aelodau'r Tribiwnlys sy'n medru'r Gymraeg, nodwyd na fyddai'n gymesur i'w cyfieithu.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff

Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff

Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus

Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau

Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Cadarnhawyd bod taflenni Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru eisoes yn ddwyieithog. Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i

Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]**

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Cadarnhawyd bod ffurflenni Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru eisoes yn ddwyieithog.

Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]**

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Cadarnhawyd bod gwefan Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru yn rhan o wefan Llywodraeth Cymru a'i fod yn ddwyieithog ar hyn o bryd. Nodwyd nad yw penderfyniadau sydd ar y wefan yn cael eu cyfieithu ar hyn o bryd. Mynegwyd na fyddai'n gymesur gwneud hynny'n unol â'r safonau gan ystyried maint y dogfennau dan sylw.

Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff
Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]**

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff
Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]**

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol
Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]**

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]**

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract [74-78]**

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]**

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Dylid nodi bod adran 12(2) (b) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn nodi bod rhaid i gynlluniau

iaith Gymraeg bennu ym mha ffyrdd y bydd sefydliadau yn sicrhau cyhoeddusrwydd i'r cynllun. Pwysleisia'r Comisiynydd nad yw'r mesur hwn yn elfen ddewisol o fewn y ddeddfwriaeth.

Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff

Safonau a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safon dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff

Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau llunio polisi [86-95]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru nad oedd yn gyfrifol am lunio polisiau.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl

weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Nododd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywydd ac Is-lywydd y Tribiwnlys yw ei unig gyflogeion parhaol ar hyn o bryd ac eglurwyd yn y dystiolaeth nad oedd yn uniongyrchol gyfrifol am benodi aelodau i'r Tribiwnlys.

Cadarnhawyd bod cadeiryddion cyfreithiol y Tribiwnlys yn cael eu penodi gan y Comisiwn Penodiadau Barnwrol, ac yn cael eu cymeradwyo gan Lywodraeth Cymru. At hynny, nodwyd bod llywyddion y Tribiwnlys, yr arolygwyr ynghyd ag aelodau lleig y Tribiwnlys yn cael eu penodi drwy broses penodi cyhoeddus Llywodraeth Cymru.

Dylid nodi bod cynllun iaith Gymraeg y Weinyddiaeth Gyfiawnder yn nodi bod penodiadau barnwrol yn un o'i chyfrifoldebau allweddol, a rhestrir y Comisiwn Penodiadau Barnwrol fel sefydliad a noddur gan y Weinyddiaeth Gyfiawnder. Cesglir bod y Comisiwn felly'n ddarostyngedig i'r ymrwymadau yng nghynllun iaith Gymraeg y Weinyddiaeth Gyfiawnder.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru sydd yn bennaf gyfrifol am gyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb

Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safon dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw, ac o ganlyniad y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy eu gwneud yn benodol gymwys i Weinidogion Cymru.

Safonau hybu [143-144]

Ni ddarparodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru unrhyw dystiolaeth oedd yn cadarnhau ei fod yn cydsynio i fod yn gymwysadwy i'r safonau hybu.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru mai Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgareddau dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Mynegodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn gohebu â phersonau yn unol â dewis iaith defnyddiwr y Tribiwnlys.

Roedd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru yn ystyried y byddai gwneud y safonau'n benodol gymwys yn rhesymol a chymesur. Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Mynegodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn cynnal galwadau ffôn yn unol â dewis iaith defnyddiwr y Tribiwnlys.

Roedd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru yn ystyried y byddai gwneud y safonau'n benodol gymwys yn rhesymol a chymesur. Er hynny, cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Mynegodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn cynnal gwrandawiadau yn unol â dewis iaith defnyddiwr y Tribiwnlys a'i fod yn defnyddio darparwyr cyfieithu ar y pryd allanol yn y gwrandawiadau hynny.

Nid oedd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru yn ystyried y byddai gwneud y safonau'n benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, gan nodi pryder ynghylch cydymffurfio â gofynion safon 25 mewn gwrandawiadau ar bob achlysur. Nodwyd y dylid cael hyblygrwydd i gynnal gwrandawiadau drwy ddefnyddio gwasanaethau cyfieithu er mwyn cwrdd â'r ymrwymïadau i gynnull panel llawn, i ddarparu panel gytbwys ynghyd â chynnal gwrandawiadau o fewn cyfnod amser priodol.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Nid oedd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru yn ystyried y byddai gwneud y safonau'n benodol gymwys yn rhesymol a chymesur, a hynny oherwydd pryder ynghylch cydymffurfio â gofynion safonau 30-33.

Nodwyd nad oedd gan bob person ganiatâd i siarad mewn gwrandawriad cyhoeddus, ac felly nad oedd union eiriad y safon yn berthnasol iddo oherwydd y cynhelir gwrandawiadau yn unol â dewis iaith defnyddiwr y Tribiwnlys. Gyda safon 31 mewn golwg, mynegwyd bod gwahoddiadau yn cael eu darparu i ddefnyddwyr y Tribiwnlys yn unig fel mater o drefn, ac y darperir hwy yn unol â'u dewis iaith. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch perthnasedd y safonau i aelodau o'r cyhoedd sy'n dewis mynychu gwrandawiadau a'r graddau y dylai tribiwnlysoedd ddarparu ar eu cyfer, wrth bennu safonau mewn rheoliadau.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud safon yn benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai cyflenwi'r gweithgaredd dan sylw.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus
Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]**

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Cadarnhawyd bod holl dogfennau'r Tribiwnlys yn cael eu cyhoeddi'n ddwyieithog ar wahân i benderfyniadau'r Tribiwnlys.

Nodwyd bod penderfyniadau'r Tribiwnlys yn cael eu cyhoeddi yn unol a dewis iaith defnyddiwr y Tribiwnlys, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni

Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Roedd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff

Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Roedd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff

Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff

Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol
Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]**

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]**

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract [74-78]**

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

**Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]**

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Dylid nodi bod adran 12(2) (b) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn nodi bod rhaid i gynlluniau

iaith Gymraeg bennu ym mha ffyrdd y bydd sefydliadau yn sicrhau cyhoeddusrwydd i'r cynllun. Pwysleisia'r Comisiynydd nad yw'r mesur hwn yn elfen ddewisol o fewn y ddeddfwriaeth.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff

Safonau a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Roedd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safon yn benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safon dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff

Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safon yn benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safon dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru bod gofynion safonau 158,159, 162 a 163 eisoes yn arfer cyfredol wrth iddo gydymffurfio'n unol â'r ymrwymadau a nodir yng nghynllun iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd ynghlwm â safon 160 ar hyn o bryd.

Wrth ystyried safon 161, nodwyd ei fod eisoes yn cynhyrchu adroddiadau blynyddol. Er hynny, mynegwyd nad oedd yn ystyried y byddai'n medru cyhoeddi adroddiad o'r fath erbyn 30 Mehefin oherwydd cyfyngiadau amser. O ganlyniad, roedd o'r farn na fyddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safon hon yn benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogaion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau llunio polisi [86-95]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gyfrifol am lunio polisiâu, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogaion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nododd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, ac felly, nad oedd yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogaion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau gweithredu [96-142]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai sicrhau cydymffurfiaeth â hwy.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau hybu [143-144]

Ni ddarparodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru unrhyw dystiolaeth oedd yn cadarnhau ei fod yn cydsynio i fod yn gymwysadwy i'r safonau hybu.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai sicrhau cydymffurfiaeth â hwy.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Cadarnhaodd Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru sy'n darparu holl weinyddiaeth y Tribiwnlys ar ei ran. Gan ystyried hynny, roedd yn ystyried mai cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru byddai sicrhau cydymffurfiaeth â hwy.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Uned Ddata Cymru

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 57% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.²⁸⁶

Wrth ymateb i'r gofynion ynghlwm â'r safonau mewn perthynas â gohebiaeth a anfonir gan gorff, cadarnhaodd Uned Ddata Cymru bod gofynion yr holl safonau, ac eithrio safonau 2 - 3, eisoes yn arfer cyfredol ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy maes o law. Nid oedd Uned Ddata Cymru o'r farn bod safon 3 yn berthnasol iddi am nad oedd yn anfon gohebiaeth at aelwydydd.

Roedd Uned Ddata Cymru yn ystyried y byddai gwneud y safonau mewn perthynas â gohebiaeth yn benodol gymwys iddi yn rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 53% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.²⁸⁷

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru bod gofynion mwyafrif helaeth o'r safonau eisoes yn arfer cyfredol iddi ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy maes o law. Nid oedd Uned Ddata Cymru o'r farn y byddai cydymffurfio â safonau 9 a 21 yn ymarferol ar hyn o bryd am nad oedd ei staff derbynfa â sgiliau iaith digonol i gynnig y gwasanaeth yn Gymraeg.

Roedd Uned Ddata Cymru yn ystyried y byddai gwneud y safonau mewn perthynas â galwadau ffôn yn benodol gymwys iddi yn rhesymol a chymesur. Er hynny, nid oedd gan Uned Ddata Cymru o'r farn bod safonau 15 a 22 yn berthnasol iddi.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ond nad oedd yn gwneud yn Gymraeg.

²⁸⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁸⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 39% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer chyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.²⁸⁸

Wrth ymateb i'r gofynion ynghlwm â'r safonau mewn perthynas â chyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol, cadarnhaodd Uned Ddata Cymru bod gofynion yr holl safonau, ac eithrio'r rhai hynny'n ymwneud yn benodol â chyfarfodydd ynghylch buddiant neu lesiant personol, eisoes yn arfer cyfredol ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Ar wahân i safonau 25, 26, 28 a 29, roedd Uned Ddata Cymru yn ystyried y byddai gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r gweithgaredd hwn yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd
Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]**

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ac felly nad oedd o'r farn bod y safonau'n berthnasol iddi.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.²⁸⁹

**Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff
Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]**

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ac felly nad oedd o'r farn bod y safonau'n berthnasol iddi.

Er hynny, wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.²⁹⁰

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.²⁹¹

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru bod unrhyw ymgyrchoedd hysbysebu a marchnata a gynhelir yn ddwyieithog. Nodwyd bod mwyafrif o'r gofynion eisoes yn arfer cyfredol neu y

²⁸⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁸⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁹⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁹¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

gellir cydymffurfio â hwy yn y dyfodol, ac felly, roedd yn ystyried y byddai gwneud y safon sy'n ymwneud â'r gweithgaredd hwn yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus
Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]**

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.²⁹²

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru bod yr holl deunydd a arddangosir yn gyhoeddus yn ddwyieithog. Nodwyd bod mwyafrif o'r gofynion eisoes yn arfer cyfredol neu y gellir cydymffurfio â hwy, ac felly, roedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r gweithgaredd hwn yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 80% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.²⁹³

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru bod gofynion yr holl safonau ag eithrio safon 45, eisoes yn arfer cyfredol ac y byddai'n medru cydymffurfio â hwy yn y dyfodol. Eglurwyd bod yr holl gyhoeddiadau a deunyddiau sydd ar gael i'r cyhoedd yn ddwyieithog fel mater o drefn. Nid oedd Uned Ddata Cymru yn ystyried safon 45 yn berthnasol iddi am nad oedd yn cyhoeddi rheolau sy'n berthnasol i'r cyhoedd.

**Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]**

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ac felly nad oedd o'r farn bod y safonau'n berthnasol.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.²⁹⁴

**Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]**

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

²⁹² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁹³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁹⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.²⁹⁵

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru bod ei gwefan gyhoeddus, gan gynnwys dolenni, delweddau a'r cynnwys generig, yn gwbl ddwyieithog. Nododd Uned Ddata Cymru bod yr holl ofynion eisoes yn arfer cyfredol neu y gellir cydymffurfio â hwy yn y dyfodol, ac felly, roedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.²⁹⁶

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru bod holl arwyddion gwybodaeth yn ei swyddfeydd ac o'u cwmpas eisoes yn gwbl ddwyieithog. Nododd Uned Ddata Cymru bod yr holl ofynion ynghlwm â'r safonau eisoes yn arfer cyfredol neu y gellir cydymffurfio â hwy yn y dyfodol, ac felly, roedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r gweithgaredd hwn yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.²⁹⁷

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd staff derbynfa Uned Ddata Cymru yn siarad Cymraeg ar hyn o bryd, ond y byddai'r sefydliad yn ceisio cyflogi siaradwyr Cymraeg os bydd swydd wag am dderbynnydd yn codi yn y dyfodol

At hynny, nodwyd bod yr holl ofynion ynghlwm â'r safonau eisoes yn arfer cyfredol neu y gellir cydymffurfio â hwy yn y dyfodol, ac felly, roedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r gweithgaredd hwn yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol [67-68]

Nododd Uned Ddata Cymru eu bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'u bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

²⁹⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁹⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁹⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol.²⁹⁸

Nodwyd y caiff unrhyw arwydd mewn perthynas â'i gwasanaethau ei chynhyrchu a'i chyhoeddi'n ddwyieithog. Cadarnhawyd bod yr holl ofynion ynghlwm â'r safonau eisoes yn arfer cyfredol, ac felly, roedd yn ystyried y byddai gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r gweithgaredd hwn yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]**

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ac felly nad oedd o'r farn bod y safonau'n berthnasol.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.²⁹⁹

**Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract [74-78]**

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gcontract.³⁰⁰

Nodwyd mai anaml iawn y gwneir y gweithgaredd hwn ond y byddai'n sicrhau cydymffurfiaeth â'r holl ofynion pe bai'r achos yn codi. Cadarnhawyd felly ei bod yn ystyried y byddai gwneud y safonau sy'n ymwneud â'r gweithgaredd hwn yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]**

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ac felly nad oedd o'r farn bod y safonau'n berthnasol.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.³⁰¹

Dylid nodi bod adran 12(2) (b) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn nodi bod rhaid i gynlluniau iaith Gymraeg bennu ym mha ffyrdd y bydd sefydliadau yn sicrhau cyhoeddusrwydd i'r

²⁹⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

²⁹⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³⁰⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³⁰¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

cynllun. Pwysleisia'r Comisiynydd nad yw'r mesur hwn yn elfen ddewisol o fewn y ddeddfwriaeth.

Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff

Safonau a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i bod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.³⁰²

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod eisoes wedi mabwysiadu delwedd gyhoeddus a hunaniaeth gorfforaethol gwbl ddwyieithog. Cadarnhawyd bod yr holl ofynion eisoes yn arfer cyfredol neu y gellir cydymffurfio â hwy yn y dyfodol, ac felly, roedd yn ystyried y byddai gwneud y safon yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ac felly nad oedd o'r farn bod y safonau'n berthnasol.

Er hynny, wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.³⁰³

Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff

Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ac felly nad oedd o'r farn bod y safon yn berthnasol.

Wrth ddadansoddi ymrwymïadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymïadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Nododd Uned Ddata Cymru y byddai'n medru cydymffurfio â'r safonau hyn, ac felly, cadarnhawyd y byddai gwneud y safonau mewn perthynas â'r materion atodol dan sylw yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

³⁰² Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³⁰³ Canran gyfartalog yr ymrwymïadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynlluniau iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer llunio polisi.³⁰⁴

Er hynny, Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn llunio polisiâu ac felly nad oedd o'r farn bod y safonau yn berthnasol.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn gwneud llunio polisiâu ac felly nad oedd o'r farn bod y safonau yn berthnasol.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 7% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.³⁰⁵

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru nad oedd yn gweithredu polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol ar hyn o bryd ond y byddai'n medru datblygu polisi o'r fath yn unol â safon 96 yn y dyfodol.

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn darparu na chyhoeddi unrhyw dogfennau/polisiâu y nodir yn safonau 97-109 yn Gymraeg ar hyn o bryd. Er hynny, nodwyd ei bod yn cynnig i staff a hoffent dderbyn fersiynau Cymraeg o'r dogfennau dan sylw. Eglurodd Uned Ddata Cymru y cynhaliwyd arolwg staff yn ddiweddar gyda phob aelod staff yn nodi yr hoffent dderbyn a defnyddio fersiynau Saesneg. O ganlyniad, nid oedd Uned Ddata Cymru o'r farn y byddai gwneud y safonau hynny yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru ei bod yn caniatáu i bob aelod o staff gyflwyno cwynion at y sefydliad, ynghyd ag ymateb i unrhyw gŵyn sy'n ymwneud ag ef neu â hi, yn Gymraeg. Er hynny, nodwyd nad oedd yn hysbysu aelodau staff o hynny.

Mynegodd Uned Ddata Cymru nad oedd yn cydymffurfio ag union ofynion safonau 111-112 ar hyn o bryd, ond nodwyd ei bod yn ystyried dewis iaith unigolion a gwneud ymdrechion i ymateb yn briodol i'r anghenion hynny. Roedd o'r farn y byddai'n anymarferol cynnig delio â chwyn yn Gymraeg os gwyddir eisoes nad yw'r unigolyn yn siarad y Gymraeg.

³⁰⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

³⁰⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

Wrth ystyried y gofynion ynghlwm â safonau 114-117, nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn caniatáu i aelodau o staff ymateb yn Gymraeg i honiadau a wneir yn eu herbyn drwy'r broses ddisgyblu fewnol. Er hynny, nodwyd nad oedd yn hysbysu aelodau staff o hynny.

Mynegodd Uned Ddata Cymru nad oedd yn cydymffurfio ag union ofynion safonau 115-116 ar hyn o bryd, ond nodwyd ei bod yn arfer cyfredol ystyried dewis iaith unigolion a gwneud ymdrechion i ymateb yn briodol i'r anghenion hynny. Roedd o'r farn y byddai'n anymarferol cynnig delio â chwyn yn Gymraeg os gwyddir eisoes nad yw'r unigolyn yn siarad y Gymraeg.

Ategwyd y cynhaliwyd arolwg staff yn ddiweddar a nododd bod pob aelod staff yn dweud yr hoffent ddelio â chyfarfodydd disgyblu yn Saesneg yn unig. Nodwyd felly y byddai gwneud y safonau hynny yn benodol gymwys iddo'n afresymol ac yn anghymesur.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnrwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol y cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnrwyd.

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn darparu meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg Gymraeg i gyflogeion a gweithwyr, ond nad oedd yn darparu rhyngwynebau Gymraeg ar gyfer meddalwedd ar hyn o bryd.

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru nad oedd yn gweithredu system mewnrwyd yn Gymraeg ar hyn o bryd. Nodwyd bod goblygiadau cost ac amser ynghyd â diffyg sgiliau iaith Gymraeg staff yn ei hatal rhag cydymffurfio â safonau 119-121 a 124 ar hyn o bryd. At hynny, cadarnhawyd ei fod eisoes yn arfer cyfredol cydymffurfio â safon 123.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 56% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.³⁰⁶

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru ei bod hi'n arfer cyfredol iddi asesu sgiliau iaith Gymraeg ei gyflogeion.

Nododd Uned Ddata Cymru nad oedd yn darparu hyfforddiant i staff yn y meysydd y nodir yn safon 126 yn Gymraeg neu'n ddwyieithog ar hyn o bryd. Wrth ystyried gofynion safon 127-131, nododd Uned Ddata Cymru ei fod hi'n ymrwymo i annog a chefnogi'r aelodau hynny sy'n dymuno dysgu neu wellau eu sgiliau yn y Gymraeg. Eglurwyd ei bod yn darparu hyfforddiant ac adnoddau er mwyn gwireddu'r amcanion hynny a bod ei gweithgareddau cyfredol eisoes yn cyfateb â gofynion safonau 127-131.

³⁰⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 14% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.³⁰⁷

Nododd Uned Ddata Cymru ei bod yn cynnal asesiad o'r angen am sgiliau iaith Gymraeg mewn perthynas â phob swydd newydd neu wag yr hysbysebwr yn unol â'i gynllun iaith Gymraeg. Wrth gynnal yr asesiad, ystyrir anghenion busnes y sefydliad ochr yn ochr â gofynion y cynllun iaith Gymraeg presennol er mwyn cefnogi'r nod o ddarparu gwasanaeth dwyieithog.

Eglurodd Uned Ddata Cymru bod yr holl dogfennau yr amlinellir yn safon 135A ar gael yn Gymraeg a'i bod yn datgan bod croeso i unigolion wneud cais am swydd yn Gymraeg wrth hysbysebu swyddi ar hyn o bryd.

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru ei bod yn darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd mewn cyfweiliadau neu asesiadau recriwtio os nad yw'n bosibl ei gynnal yn Gymraeg fel arall.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 75% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.³⁰⁸

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru ei bod yn arddangos arwyddion tu fewn i adeiladau'r sefydliad yn Gymraeg, a bod y Gymraeg wedi'i gosod fel mai yr iaith sy'n debygol o gael ei darllen yn gyntaf.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru nad oedd cyhoeddiadau a negeseuon sain yn cael eu gwneud yn ei gweithle. Nodwyd felly nad oedd farn bod y safonau dan sylw'n berthnasol iddi.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Nododd Uned Ddata Cymru y byddai'n medru cydymffurfio â'r safonau hyn, ac felly, cadarnhawyd y byddai gwneud y safonau mewn perthynas â'r materion atodol dan sylw yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur

Safonau hybu [143-144]

Cadarnhaodd Uned Ddata Cymru nad oedd yn cydsynio i safonau hybu fod yn gymwysadwy iddo.

³⁰⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

³⁰⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, roedd 62% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cadw cofnodion.³⁰⁹

Nododd Uned Ddata Cymru bod gofynion safonau 145-157 eisoes yn arfer cyfredol, neu y gellir cydymffurfio â hwy yn y dyfodol. Nodwyd bod mwyafrif helaeth o'r data perthnasol eisoes yn cael eu cofnodi ond y bydd angen i'r sefydliad ffurfioli'r dull o gadw cofnodion er mwyn cydymffurfio'n llawn â'r safonau.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Nododd Uned Ddata Cymru y byddai'n medru cydymffurfio â'r safonau hyn, ac felly, cadarnhawyd y byddai gwneud y safonau mewn perthynas â'r materion atodol dan sylw yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur

³⁰⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Y Comisiwn Etholiadol

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Gweithgaredd 1: Gohebiaeth a anfonir gan gorff

Safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff [1-7]

Nododd Y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 86% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gohebiaeth a anfonir gan gorff.³¹⁰

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol fod y gofynion eisoes yn arfer cyfredol ac yn cyfateb â'r ymrwymadau yn ei gynllun iaith statudol.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau mewn perthynas â gohebiaeth yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 2: Galwadau ffôn at gorff a chan gorff

Safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff [8-22]

Nododd Y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 60% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer galwadau ffôn at gorff a chan gorff.³¹¹

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol fod y gofynion eisoes yn arfer cyfredol ac yn cyfateb â'r ymrwymadau yn ei gynllun iaith statudol. Er hynny, nododd mai ei staff yng Nghymru yn unig sydd yn cyfarch yn ddwyieithog wrth dderbyn galwadau ffôn ar hyn o bryd.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau mewn perthynas â galwadau ffôn at gorff a chan gorff yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 3: Cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol

Safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol [23-29]

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 94% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol.³¹²

³¹⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³¹¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³¹² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol fod y gofynion eisoes yn arfer cyfredol ac yn cyfateb â'r ymrwymadau yn ei gynllun iaith statudol. Nododd y Comisiwn Etholiadol y byddai'n medru cynnal cyfarfodydd yn Gymraeg pan fo pob mynychwr yn medru'r iaith. Ategwyd mai'r arfer cyfredol oedd cynnal cyfarfodydd yn Saesneg pan nad oedd pob mynychwr yn medru'r iaith Gymraeg, ond y byddai'n darparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfodydd lle nodir y byddai unigolion neu grwpiau yn dymuno defnyddio'r Gymraeg.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau mewn perthynas â chyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 4: Cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd
Safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd [30-34]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd.³¹³

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol fod y gofynion eisoes yn arfer cyfredol ac yn cyfateb â'r ymrwymadau yn ei gynllun iaith statudol. Nododd y Comisiwn Etholiadol mai'r unig gyfarfodydd a drefnir ganddo sy'n agored i'r cyhoedd yng Nghymru fyddai cyfarfodydd ymylol mewn cynadleddau pleidiau gwleidyddol. Nodwyd y cyflwynir hwy'n ddwyieithog ac y darperir cyfieithu ar y pryd ar eu cyfer. Ategwyd bod yr holl ddeunydd mewn cyfarfodydd cyhoeddus o'r fath ar gael yn ddwyieithog.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau mewn perthynas â chyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 5: Digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff
Safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff [35-36]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff.³¹⁴

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn ymrwymo eisoes i'r gofynion ynghlwm â'r safonau mewn digwyddiadau cyhoeddus a gynhelir yng Nghymru.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau mewn perthynas â digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

³¹³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³¹⁴ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

**Gweithgaredd 6: Cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff
Safonau ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff [37]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff.³¹⁵

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol ei fod eisoes yn gweithredu'n unol â'r safon yng Nghymru, ac y byddai'n medru parhau i wneud hynny yn y dyfodol. Nodwyd fod deunydd cyhoeddusrwydd a hysbysebu yng Nghymru bob amser yn ddwyieithog.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safon mewn perthynas â chyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 7: Arddangos deunydd yn gyhoeddus
Safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus [38-39]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arddangos deunydd yn gyhoeddus.³¹⁶

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol ei fod eisoes yn gweithredu'n unol â'r safonau yng Nghymru, ac y byddai'n medru parhau i wneud hynny yn y dyfodol. Nodwyd ei fod yn arddangos deunydd yn gyhoeddus o bryd i'w gilydd, a hynny fel rhan o'i weithgareddau cyhoeddusrwydd.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau mewn perthynas ag arddangos deunydd yn gyhoeddus yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 8: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau [40-49]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau.³¹⁷

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol ei fod eisoes yn gweithredu'n unol â'r safonau yng Nghymru, ac y byddai'n medru parhau i wneud hynny yn y dyfodol. Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn cynhyrchu a chyhoeddi nifer fawr o ddogfennau at ddefnydd ei randdeiliaid yng Nghymru, a chyhoeddir y cyfan yn Saesneg a Chymraeg.

³¹⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³¹⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³¹⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 9: Corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni
Safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni [50-51]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni.³¹⁸

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol ei fod eisoes yn gweithredu'n unol â'r safonau yng Nghymru, ac y byddai'n medru parhau i wneud hynny yn y dyfodol. Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn cynhyrchu a chyhoeddi nifer fawr o ffurflenni at ddefnydd personau yng Nghymru, a'u bod ar gael yn ddwyieithog.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau ar gyfer corff yn cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 10: Gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
Safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff [52-57]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 83% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff.³¹⁹

Nododd fod nifer y gofynion ynghlwm â'r safonau eisoes yn arfer cyfredol ganddo ar hyn o bryd. Cadarnhawyd bod testun ei wefannau ar gael yn ddwyieithog, ac eithrio'r tudalennau sydd yn benodol ar gyfer lleoliadau y tu allan i Gymru. Yn ychwanegol i hynny, nodwyd nad oedd holl gynnwys gwefan PEF Online ar gael yn ddwyieithog ar hyn o bryd. Er hynny, cadarnhawyd bod y wefan wrthi'n cael ei ail-gynllunio ac y byddai'n ddwyieithog cyhyd ag y bod deunydd llywio a deunydd cyffredinol yn berthnasol.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau ar gyfer gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 11: Arwyddion a arddangosir gan gorff
Safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff [58-60]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 67% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff.³²⁰

³¹⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³¹⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³²⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol bod pob arwydd a arddangosir ganddo yng Nghymru yn ddwyieithog. O ganlyniad, ystyrir y byddai gwneud y safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir gan gorff yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

**Gweithgaredd 12: Derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff
Safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff [61-66]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 14% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff.³²¹

Nid oedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo. Eglurwyd bod ei swyddfa yng Nghymru wedi'i leoli yn Nhŷ'r Cwmnïau ar hyn o bryd. Cadarnhawyd nad oedd gan y Comisiwn Etholiadol yng Nghymru dderbynfa ei hun, ac o ganlyniad, nodwyd mai'r arfer cyfredol yw bod ymwelwyr yn cael eu cyfarch gan staff Tŷ'r Cwmnïau.

Gan ystyried yr uchod ynghyd â'r ffaith nad oes ganddo reolaeth dros y gwasanaethau a ddarperir gan Dŷ'r Cwmnïau, nododd y Comisiwn Etholiadol na fyddai'n medru cydymffurfio â'r safonau oni bai y gwneir y safonau hefyd yn gymwys i Dŷ'r Cwmnïau.

**Gweithgaredd 13: Corff yn gwneud hysbysiadau swydddogol
Safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swydddogol [67-68]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw ar hyn o bryd.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn gwneud hysbysiadau swydddogol.³²²

Er iddo nodi nad yw'n cynhyrchu hysbysiadau swydddogol, cadarnhawyd pe byddai'n gwneud yn y dyfodol, ei bod hi'n rhesymol a chymesur iddo wneud hyn drwy gyfrwng y Gymraeg yng Nghymru.

**Gweithgaredd 14: Corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant
Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant [69-73]**

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant.³²³

Fel rhan o'i gylch gwaith, nododd y Comisiwn Etholiadol fod deddfwriaeth yn caniatáu iddo ddyfarnu Grantiau Datblygu Polisi ('Policy Development Grants') i bleidiau gwleidyddol, a

³²¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³²² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³²³ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

bod angen i bleidiau gyflwyno cais i'r Comisiwn er mwyn derbyn y grantiau dan sylw. Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol ei fod eisoes yn gweithredu'n unol â'r safonau yng nghyswllt y swyddogaeth uchod.

Ymhellach i'r uchod, cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn dyfarnu grantiau i sefydliadau arweiniol dynodedig mewn refferendwm sydd yn disgyn o dan y rheolau a gynhwysir oddi mewn i'r *Political Parties, Elections and Referendums Act 2000*.³²⁴ Cadarnhawyd pe bai refferendwm o'r fath yn digwydd yng Nghymru, byddai'r Comisiwn Etholiadol yn gallu sicrhau y byddai unrhyw elfen ynghlwm â darparu grant ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg .

Dylid nodi bod tystiolaeth a ddarparwyd gan y Comisiwn Etholiadol yn crybwyll bod ei swyddogaethau dyfarnu ar geisiadau am grant yn cael eu gwneud yn unol â deddf.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 15: Corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract Safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract [74-78]

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract.³²⁵

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol nad oedd yn arfer cyfredol iddo gyhoeddi gwahoddiadau i dendro am gontract yn Gymraeg ar hyn o bryd. Er gwaethaf hynny, eglurwyd bod croeso i dendrwyd gyflwyno tendr yn Gymraeg yn unol â'r gofynion ynghlwm â safon 75 a 75A.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau ar gyfer corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 16: Codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff Safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff [79-80]

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 50% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff.³²⁶

Dylid nodi bod adran 12(2) (b) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn nodi bod rhaid i gynlluniau iaith Gymraeg bennu ym mha ffyrdd y bydd sefydliadau yn sicrhau cyhoeddusrwydd i'r

³²⁴ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/41>

³²⁵ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

³²⁶ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

cynllun. Pwysleisia'r Comisiynydd nad yw'r mesur hwn yn elfen ddewisol o fewn y ddeddfwriaeth.

Nodwyd ei fod eisoes yn arfer cyfredol i'r Comisiwn Etholiadol gynnwys ymwadiad ar ddogfennau Saesneg yn unig bod deunydd hefyd ar gael yn Gymraeg ar gais. Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol y bydd yn barod i edrych ar ddulliau rhesymol eraill o godi ymwybyddiaeth o'r gwasanaethau Cymraeg a gynigir gan y Comisiwn fel y bo'n briodol.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safonau ar gyfer codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 17: Hunaniaeth gorfforaethol corff

Safonau a bennir yn y rheoliadau drafft ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff [81]

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw, a'i fod yn gwneud y gweithgaredd hwnnw yn Gymraeg.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 100% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff.³²⁷

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol ei fod â hunaniaeth gorfforaethol gwbl ddwyieithog ac yn gweithredu'n unol â'r safon ar hyn o bryd.

Roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud y safon ar gyfer hunaniaeth gorfforaethol corff yn benodol gymwys iddo'n rhesymol a chymesur.

Gweithgaredd 18: Cyrsiau a ddarperir gan gorff

Safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff [82-84]

Nododd y Comisiwn Etholiadol oedd ei fod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyrsiau a ddarperir gan gorff.

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn rhoi cyflwyniadau addysgol yn ystod cynadleddau pleidiau gwleidyddol fel rhan o'i swyddogaeth. Cadarnhawyd ei fod yn arfer cyfredol iddo gynnal y digwyddiadau hyn yn ddwyieithog - un ai gan y rhai sy'n cynnal y sesiwn, neu gan ddefnyddio cyfieithydd ar y pryd.

Ymhellach, cadarnhaodd bod aelodau o staff y Comisiwn Etholiadol yn cymryd rhan mewn sesiynau briffio i ymgeiswyr ac asiantau yn ystod cyfnod cyn etholiad. Cadarnhawyd bod y sesiynau addysgu hyn yn cael eu cynnal yn ddwyieithog os oes galw am hynny.

Gweithgaredd 19: Systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff

Safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff [85]

Nododd y Comisiwn Etholiadol nad oedd yn gwneud y gweithgaredd dan sylw.

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff.

³²⁷ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, sy'n cyfateb i'r safonau ar gyfer pob gweithgaredd.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cyflenwi gwasanaethau [158-163]

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol fod y gofynion ynghlwm â'r safonau hyn eisoes yn arfer cyfredol ganddo neu y gallai gydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Safonau llunio polisi [86-95]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 60% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer llunio polisi.³²⁸

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn asesu ac yn monitro effaith polisiâu ar y Gymraeg drwy asesiadau effaith cydraddoldeb fel mater o drefn. Cadarnhaodd ei fod yn ymgynghori ar unrhyw benderfyniadau polisi drwy dulliau amrywiol ar hyn o bryd, ac y byddai'n medru cydymffurfio â'r holl ofynion ynghlwm â safonau 89-91 wrth ymgynghori yn y dyfodol.

Wrth ystyried gofynion safon 92, eglurodd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn meddu ar bolisiâu dyfarnu grantiau. Er hynny, nododd y Comisiwn Etholiadol oherwydd natur y grantiau a ddarperir i bleidiau, nad yw'n asesu effaith y grantiau hynny ar y Gymraeg ar hyn o bryd.

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn cynnal gwaith ymchwil i'w gynorthwyo i gymryd penderfyniadau polisi fel rhan o'i swyddogaeth ar hyn o bryd, a hynny gan ddefnyddio holiaduron a chynnal grwpiau ffocws gyda'r cyhoedd yng Nghymru. Cynhelir yr holl weithgareddau hynny'n ddwyieithog yng Nghymru fel mater o drefn.

Gyda hynny, roedd y Comisiwn Etholiadol yn ystyried y byddai gwneud safonau mewn perthynas â llunio polisi yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau llunio polisi [164-169]

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol fod y gofynion ynghlwm â'r safonau hyn eisoes yn arfer cyfredol ganddo neu y gallai gydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Safonau gweithredu [96-142]

Safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff [96-109]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg yr person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff.

Gan ystyried gofynion safon 96, cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol nad oedd yn gweithredu polisi ar ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol ar hyn o bryd. Er hynny, cadarnhaodd ei fod yn hyrwyddo a hybu defnydd y Gymraeg yn fewnol mewn modd anffurfiol, a hynny drwy dulliau amrywiol megis darparu gwybodaeth am y Gymraeg yn ei gylchlythyr wythnosol.

³²⁸ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Nid oedd y Comisiwn Etholiadol yn darparu'r dogfennau y nodir yn safonau 97-102 ar hyn o bryd. Er hynny, cadarnhaodd y byddai'n rhesymol darparu gohebiaeth ynglŷn â chyflogaeth a chontractau cyflogaeth yn Gymraeg yn ôl y galw. At hynny, cydnabuwyd y byddai'n rhesymol ac yn hwylus i ddarparu'r daenlen Excel, sy'n cofnodi ac awdurdodi oriau gwaith hyblyg, yn Gymraeg yn y dyfodol. Er hynny, nodwyd y byddai'n gostus darparu'r system ar-lein, sydd yn cofnodi ac awdurdodi gwyliau ac absenoldebau, yn Gymraeg.

Yng nghyswllt y gofynion ynghlwm â safonau 103-109, cadarnhaodd bod yr holl bolisiau dan sylw yn cael eu cyhoeddi yn Saesneg yn unig ar hyn o bryd. Er hynny, nodwyd y byddai'n ystyried ei ddarparu yn Gymraeg ar sail pob cais unigol.

Safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff [110-113]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cwynion gan aelodau o staff corff.

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol nad oedd yn cydymffurfio â'r gofynion fel mater o drefn. Er hynny, nodwyd y byddai'n gallu cynnal cyfarfodydd yn Gymraeg boed hynny'n uniongyrchol neu drwy ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd.

Safonau ynghylch corff yn disgyblu staff [114-117]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn disgyblu staff.

Nododd y Comisiwn Etholiadol pan fyddai'n trefnu cyfarfod gydag aelod o staff ynghylch achos disgyblu a gyflwynwyd yn ei erbyn, nad yw'n arfer cyfredol iddo gynnig cynnal y cyfarfod yn Gymraeg ar hyn o bryd. Er hynny, nodwyd y byddai'n gallu cynnal cyfarfodydd yn Gymraeg boed hynny'n uniongyrchol neu drwy ddarparu gwasanaeth cyfieithu ar y pryd.

Safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd [118-124]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd.

Nododd Y Comisiwn Etholiadol ei fod yn darparu meddalwedd gyfrifiadurol ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg Cymraeg ynghyd â darparu rhyngwynebau Cymraeg ar gyfer meddalwedd i gyflogeion a gweithwyr. Er hynny, nodwyd ei fod yn gweithredu system fewnwyd yn Saesneg yn unig ar hyn o bryd.

Safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu [125-133]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 56% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu.³²⁹

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol nad oedd yn asesu sgiliau iaith Gymraeg ei gyflogeion yn unol â safon 125 ar hyn o bryd.

³²⁹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Wrth ymateb i'r gofynion ynghlwm â safon 126, nodwyd mai'r unig hyfforddiant a ddarperir yn ddwyieithog ar hyn o bryd oedd yn y maes recriwtio a chyfweld ynghyd â delio â'r cyhoedd.

Wrth ystyried gofynion safon 127, nodwyd nad oedd hyfforddiant o'r fath yn cael ei ddarparu'n fewnol ganddo ar hyn o bryd, ac nad oedd yn cael ei ddarparu'n Gymraeg fel rheol. Er hynny, cadarnhawyd y gellir darparu'r hyfforddiant hwnnw yn Gymraeg yn unol â chais gan aelod o staff.

Safonau ynghylch recriwtio gan gorff [134-138]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 71% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer recriwtio gan gorff.³³⁰

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn cynnal asesiad o'r angen am sgiliau iaith Gymraeg mewn perthynas â phob swydd newydd neu wag yr hysbysebiri. Wrth gynnal yr asesiad, ystyrir gofynion y swydd dan sylw gyda rheolwyr llinell ac adnoddau dynol y sefydliad.

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol mai'r unig ddogfennau a ddarperir yn Gymraeg ganddo ar hyn o bryd oedd swydd ddisgrifiadau.

Eglurwyd ei fod eisoes yn rhoi lle ar ffurflenni cais i'r ymgeisydd ddatgan y byddai'n hoffi cael cyfweliad neu asesiad yn Gymraeg, ac yn darparu'n unol â'r cais hwnnw. Ategwyd at hynny gan gadarnhau fod y Comisiwn Etholiadol yn rhoi gwybod i'r ymgeisydd beth yw ei benderfyniad ynghylch cais am swydd yn Gymraeg fel mater o drefn.

Safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff [139-141]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, ar gyfartaledd roedd 75% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff.³³¹

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn arddangos arwyddion tu fewn i adeiladau'r sefydliad yn Gymraeg ond nad oedd y rhai hynny wedi'i osod fel mai'r Gymraeg sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf.

Safonau ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff [142]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, nid oedd yr un o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff.

Nododd y Comisiwn Etholiadol ei fod yn gwneud cyhoeddiadau dros offer sain o fewn gweithle'r sefydliad ar hyn o bryd, ond nad oedd yn eu gwneud yn Gymraeg ar hyn o bryd. Er hynny, cadarnhaodd ei fod yn ystyried y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

³³⁰ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

³³¹ Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau gweithredu [170-175]

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol fod y gofynion ynghlwm â'r safonau hyn eisoes yn arfer cyfredol ganddo neu y gallai gydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Safonau hybu [143-144]

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol nad oedd yn cydsynio i safonau hybu fod yn gymwysadwy iddo.

Safonau cadw cofnodion [145-157]

Wrth ddadansoddi ymrwymadau cyfredol cynllun iaith Gymraeg y person dan sylw, roedd 77% o'r ymrwymadau'n cyfateb i'r safonau ar gyfer cadw cofnodion.³³²

Wrth ddarparu gwybodaeth ar y trefniadau corfforaethol sydd gan y sefydliad ar hyn o bryd, nododd y Comisiwn Etholiadol bod yr ymgynghorydd iaith Gymraeg yn sicrhau cydymffurfiaeth â'r cynllun iaith presennol. Nodwyd y byddai'n medru cymryd camau ychwanegol i gydymffurfio â safonau 145-157 yn y dyfodol. O ganlyniad, mynegwyd y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau'n benodol gymwys iddo.

Materion atodol

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol yng nghyswllt y safonau cadw cofnodion [178-179]

Cadarnhaodd y Comisiwn Etholiadol fod y gofynion ynghlwm â'r safonau hyn eisoes yn arfer cyfredol ganddo neu y gallai gydymffurfio â hwy yn y dyfodol.

Nid oedd y Comisiwn Etholiadol yn rhagweld unrhyw anhawster mewn cydymffurfio â gofynion safon 178-179, a'i fod yn ystyried y byddai gwneud y safonau atodol dan sylw yn benodol gymwys iddynt yn rhesymol a chymesur.

³³² Canran gyfartalog yr ymrwymadau a geir yng nghynlluniau iaith Gymraeg y personau dan sylw, sy'n cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn.

5 Tystiolaeth a dderbyniwyd gan aelodau o'r cyhoedd

Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4)

Derbyniwyd 291 o ymatebion gan aelodau'r cyhoedd i'r ymchwiliadau safonau a gynhaliwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg mewn perthynas â'r personau a ddaw o fewn yr adroddiad Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4). Derbyniwyd 155 o ymatebion i'r ymchwiliad safonau gan unigolion a ddewisodd gwblhau holiadur a ddarparwyd ar eu cyfer gan Gomisiynydd y Gymraeg ar y wefan.

Derbyniwyd 136 ymateb pellach yn seiliedig ar dempled o ymateb safonol a gyhoeddodd Cymdeithas yr Iaith Gymraeg; yn yr achos hwn roedd yr holl ymatebion yr un fath. Mewn 14 o achosion derbyniwyd ymateb gan unigolion ddwywaith. Digwyddodd hyn oherwydd bod unigolion wedi ymateb drwy gyfrwng ymgynghoriad y Comisiynydd yn ogystal â chwblhau templed Cymdeithas yr Iaith Gymraeg. Derbyniwyd 4 ymateb gan fudiadau neu sefydliadau eraill³³³. Mae'r Comisiynydd wedi rhoi sylw i bob ymateb a dderbyniwyd.

Ceir rhestr lawn o'r ymatebwyr a oedd yn fodlon i'w hymatebion gael eu cyhoeddi yn Atodiad B.

Mae Ffigur 1 yn dangos o ble daeth yr ymatebwyr yn ôl eu grŵp a'u lleoliad daearyddol.

Ffigur 1 Nifer yr ymatebion i'r ymchwiliad safonau yn ôl lleoliad³³⁴

Lleoliadau	Nifer	Canran (%)
Abertawe	16	5%
Blaenau Gwent	1	0%
Bro Morgannwg	7	2%
Caerffili	5	2%
Casnewydd	0	0%
Castell-nedd Port Talbot	2	1%
Ceredigion	30	10%
Conwy	9	3%
Caerdydd	32	11%
Gwynedd	72	25%
Merthyr Tudful	3	1%
Pen-y-bont ar Ogwr	3	1%
Powys	9	3%
Rhondda Cynon Taf	13	4%

³³³ Ceir rhestr o'r mudiadau/sefydliadau hynny yn Atodiad B yr adroddiad safonau.

³³⁴ Mae'r ystadegau hyn yn cynnwys yr holl ymatebion a ddaeth drwy'r holiadur, ynghyd â thempled Cymdeithas yr Iaith.

Sir Benfro	4	1%
Sir Ddinbych	22	8%
Sir Fynwy	2	1%
Sir Gaerfyrddin	21	7%
Sir y Fflint	10	3%
Torfaen	1	0%
Wrecsam	4	1%
Ynys Môn	19	7%
Tu allan i Gymru	6	2%
Dim gwybodaeth	0	0%
Cyfanswm	291	100%

Ymateb y cyhoedd i'r ymchwiliad safonau a gynhelir mewn perthynas â Chyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4)

Safonau cyflenwi gwasanaethau

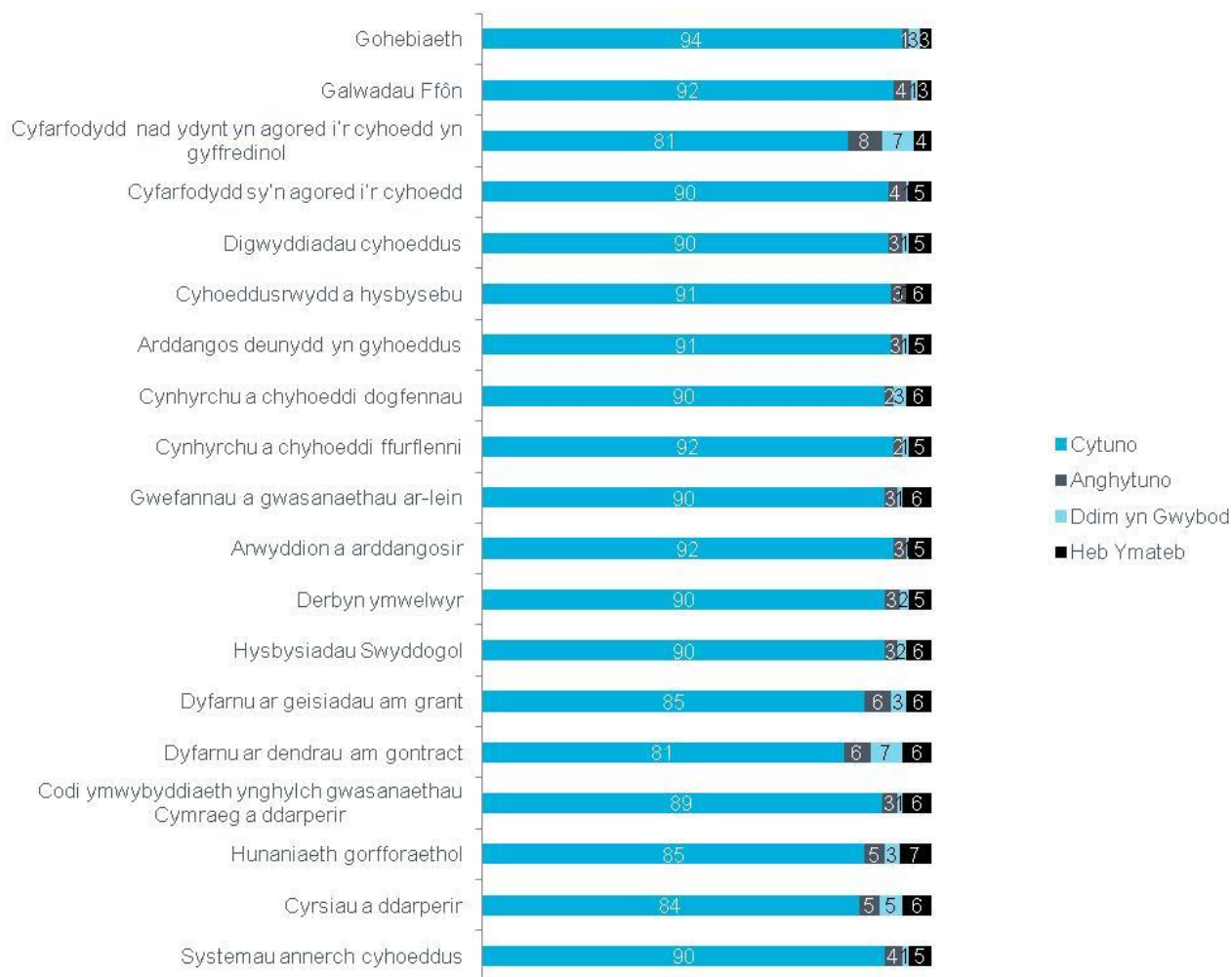
Wrth geisio barn y cyhoedd ar resymoldeb a chymesuredd y gofynion sydd ynghlwm wrth y safonau cyflenwi gwasanaethau, gofynnwyd iddynt ymateb i'r cwestiwn isod yn yr holiadur:

A ydych yn cytuno neu'n anghytuno y dylai'r sefydliadau dan sylw fod yn cynnal gweithgareddau safonau cyflenwi gwasanaethau yn Gymraeg, er mwyn eich galluogi chi fel aelod o'r cyhoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn y sefyllfaoedd canlynol?

Wrth ateb y cwestiwn hwn fel rhan o'r holiadur, rhoddwyd cyfle i'r cyhoedd ymateb fesul gweithgaredd sydd o fewn cwmpas safonau cyflenwi gwasanaethau.

Mae Ffigur 2 yn dangos amrywiaeth yr ymatebion a gafwyd.

Ffigur 2 Ymateb i gwestiwn 1 yr holiadur - Safonau cyflenwi gwasanaethau

Safonau llunio polisi

Wrth geisio barn y cyhoedd ar resymoldeb a chymesuredd y gofynion sydd ynghlwm wrth y safonau llunio polisi, gofynnwyd iddynt ymateb i'r cwestiwn isod yn yr holiadur:

A ydych yn cytuno neu'n anghytuno y dylai penderfyniadau polisi'r sefydliadau dan sylw wella'r cyfleoedd sydd i chi ddefnyddio'r Gymraeg a sicrhau gwell triniaeth i'r Gymraeg?

O'r 155 a ymatebodd drwy'r holiadur ar wefan y Comisiynydd, roedd 94% (146) wedi ateb y cwestiwn hwn. O'r 146 a ymatebodd, roedd 93% (136) yn cytuno y dylai'r personau perthnasol dan sylw ystyried effaith eu penderfyniadau polisi, gan sicrhau, neu gyfrannu at sicrhau, gwell cyfleoedd i bersonau allu defnyddio'r Gymraeg yn ogystal â sicrhau gwell triniaeth i'r Gymraeg.

Dengys y ffigur isod sut yr ymatebodd aelodau'r cyhoedd i'r cwestiwn hwn:

Ffigur 3 Ymateb i gwestiwn 3 yr holiadur - Safonau llunio polisi³³⁵

Safonau gweithredu

Wrth geisio barn y cyhoedd ar resymoldeb a chymesuredd y gofynion sydd ynghlwm wrth y safonau gweithredu, gofynnwyd iddynt ymateb i'r cwestiwn isod yn yr holiadur:

A ydych yn cytuno neu'n anghytuno y dylai'r sefydliadau dan sylw orfod hwyluso defnyddio'r Gymraeg yn unol â'r safonau gweithredu?

O'r 155 a ymatebodd drwy'r holiadur ar wefan y Comisiynydd, roedd 94% (146) wedi ateb y cwestiwn hwn. O'r 146 a ymatebodd, roedd 93% (136) yn cytuno y dylai'r personau perthnasol dan sylw orfod hwyluso a defnyddio'r Gymraeg yn unol â diffiniad safonau gweithredu ym Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Dengys y ffigur isod sut yr ymatebodd aelodau'r cyhoedd i'r cwestiwn hwn:

Ffigur 4 Ymateb i gwestiwn 4 yr holiadur - Safonau gweithredu³³⁶

³³⁵ Noder bod yr ystadegau hyn yn ymwneud â'r ymatebwyr a oedd wedi ateb y cwestiwn hwn

³³⁶ Noder bod yr ystadegau hyn yn ymwneud â'r ymatebwyr a oedd wedi ateb y cwestiwn hwn

Safonau cadw cofnodion

Wrth geisio barn y cyhoedd ar resymoldeb y gofynion sydd ynghlwm wrth y safonau cadw cofnodion, gofynnwyd iddynt ymateb i'r cwestiwn isod yn yr holiadur:

A ydych yn cytuno neu'n anghytuno y dylai'r sefydliadau dan sylw gadw cofnod yn dweud sut y mae'n cadw at safonau'r Gymraeg a chadw cofnodion am gwynion?

O'r 155 a ymatebodd drwy'r holiadur ar wefan Comisiynydd y Gymraeg, roedd 95% (148) wedi ateb y cwestiwn hwn. O'r 148 a ymatebodd, roedd 93% (138) yn cytuno y dylai'r cyfrifoldeb hwn gael ei osod ar y personau perthnasol dan sylw.

Dengys y ffigur isod sut yr ymatebodd aelodau'r cyhoedd i'r cwestiwn hwn:

Ffigur 5 Ymateb i gwestiwn 5 yr holiadur - Safonau cadw cofnodion³³⁷

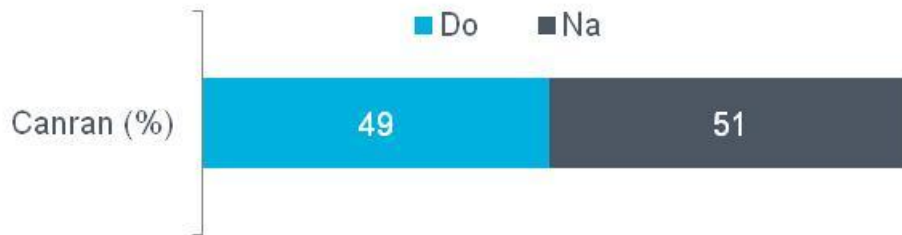
Sylwadau pellach

Yn ogystal â darparu ymatebion i gwestiynau penodol ar bwnc yr ymchwiliad safonau, rhoddwyd cyfle i'r cyhoedd nodi unrhyw safonau ychwanegol y roeddent o'r farn y dylid eu pennu a'u gwneud yn benodol gymwys i'r personau perthnasol dan sylw, ynghyd ag unrhyw sylwadau pellach a oedd yn berthnasol i'r ymchwiliad safonau hwn.

O'r 155 a ymatebodd drwy'r holiadur ar wefan y Comisiynydd, darparodd 49% (76) ohonynt sylwadau ychwanegol i'w hystyried gan Gomisiynydd y Gymraeg yn rhan o'r ymchwiliad safonau.

³³⁷ Noder bod yr ystadegau hyn yn ymwneud â'r ymatebwyr a oedd wedi ateb y cwestiwn hwn. Mae talgrynnu ffigurau i rifau lawn yn golygu nad yw'r canrannau o reidrwydd yn adio'n union i 100%.

Ffigur 6 Sylwadau pellach a ddarparwyd gan aelodau'r cyhoedd

Roedd yr ymatebion a dderbyniwyd yn gyffredinol gefnogol i'r cysyniad o bennu safonau, a hynny er mwyn sicrhau hawliau clir i siaradwyr Cymraeg mewn perthynas â'r gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan yr holl sefydliadau sydd wedi eu cynnwys yng nghylch 2.

Safonau llunio polisi

Cyfeiriodd un ymatebwr at bwysigrwydd gosod y safonau uchod ar bob corff yng nghylch 2, gan ystyried mai'r polisïau sy'n sail i'w holl weithredoedd. Cyfeiriodd ymatebwr arall yn benodol at sefydliadau megis y Comisiynwyr Heddlu a Throsedd, Chwaraeon Cymru, Canolfan y Mileniwm ynghyd â'r Comisiwn Hawliau Dynol gan nodi y dylent roi mwy o ystyriaeth i'r Gymraeg wrth wneud penderfyniadau polisi.

Safonau gweithredu

Wrth gyflwyno sylwadau mewn perthynas â Chomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru, nododd un ymatebwr y dylid pennu safon a fyddai'n sicrhau bod cyfran o'r bobl sy'n cael eu penodi i'r Comisiwn yn siaradwyr Cymraeg, a hynny er mwyn adlewyrchu'r hyn a fynegwyd wrth ddiwygio'r gyfraith berthnasol.

Derbyniwyd rhai sylwadau oedd o'r farn y dylid eithrio swyddfeydd sefydliadol sydd tu allan i Gymru yng nghyd-destun y safonau gweithredu.

6 Tystiolaeth a dderbyniwyd gan Banel Cyngori Comisiynydd y Gymraeg

Derbyniwyd tystiolaeth gan y Panel Cyngori yn unol â'r gofynion a amlinellir yn adran 63 (3) Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Roedd yr ymatebion a dderbyniwyd gan y Panel yn dangos cefnogaeth i bwrpas y rheoliadau sef gwireddu amcanion sylfaenol Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011: bod y Gymraeg yn iaith swyddogol yng Nghymru ac na ddylid ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Yn yr un modd â'r hyn a nodwyd yng nghyswllt y personau y cynhaliwyd ymchwiliadau safonau iddynt yng nghylch 1, roedd y Panel o'r farn y dylid ystyried rhesymoldeb a chymesuredd gwneud y safonau'n benodol gymwys i'r personau perthnasol ochr yn ochr â'r cyd-destun. Roedd hynny, yn eu tyb hwy, yn cynnwys bwriad y ddeddfwriaeth a dymuniad y ddeddfwrfa o ran statws cyfreithiol y Gymraeg; maint y sefydliadau dan sylw; eu hymwneud â'r cyhoedd; a'r gwahaniaeth rhwng gosod safonau a'r amserlen ar gyfer cydymffurfio â'r safonau hynny.

Ategwyd hynny gan nodi y gellir ystyried rhesymoldeb a chymesuredd mewn un o ddwy ffordd. Gellid pennu safonau gwahanol i bersonau mewn ardaloedd gwahanol o Gymru gan adlewyrchu natur ieithyddol yr ardaloedd perthnasol, neu bennu safonau cyffredin ar draws Cymru gan ddatgan diwrnodau gosod gwahanol ar gyfer pryd y bydd yn ofynnol iddynt orfod cydymffurfio â safon(au). Er enghraifft, lle bo angen elfen o hyfforddiant staff er mwyn cydymffurfio â safon, gellid caniatáu rhagor o amser i berson gydymffurfio â safon o'i gymharu â pherson lle mae adnoddau staff priodol ar gael eisoes. Roedd y Panel unwaith eto'n gryf o'r farn mai'r ail ddull yw'r mwyaf addas i Gomisiynydd y Gymraeg ei weithredu yn y mwyafrif o achosion, gan ystyried bod sicrhau gwell cysondeb rhwng personau o ran darparu gwasanaethau Cymraeg yn un o brif amcanion Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Er hynny, derbyniwyd sylwadau gan y Panel ynglŷn â rhesymoldeb a chymesuredd gwneud y safonau'n benodol gymwys i bersonau sydd â'u pencadlys tu allan i Gymru, gan ei gwneud hi'n ofynnol iddynt gydymffurfio â hwy ar draws y DU. Pwysleisiwyd y dylid sicrhau bod unrhyw ofynion sydd yn cael eu gosod ar bersonau tebyg yn nodi'r amgylchiadau hynny lle bydd disgwyl iddynt gydymffurfio â safon(au).

Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4)

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Roedd y Panel o'r farn y dylid gwneud safonau cyflenwi gwasanaethau sy'n ymwneud â phob un o'r gweithgareddau yn benodol gymwys i bersonau a ddaw o fewn yr adroddiad Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4), gan alluogi aelodau o'r cyhoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn y sefyllfaoedd dan sylw.

Wrth ddod i'r casgliad hwnnw, nododd y Panel eu bod o'r farn nad oedd unrhyw reswm pam na ddylai personau a ddaw o fewn yr adroddiad Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4) allu cyflawni a chydymffurfio â'r rhan fwyaf o'r gweithgareddau dan sylw, a thrwy hynny yn ymwneud â'r cyhoedd yn gynyddol yn Gymraeg. Er hynny, roedd y Panel o'r farn y dylid sicrhau ychydig o hyblygrwydd mewn perthynas â rhai gweithgareddau, gan dynnu sylw penodol at gynhyrchu a chyhoeddi dogfennau, derbyn ceisiadau am grant yn ogystal â chysiau. Pwysleisiwyd mai hyblygrwydd mewn sefyllfaoedd neu amgylchiadau eithriadol fyddai ei angen, gan dynnu sylw'n benodol at ddogfennau a fyddai'n gyfyngedig o ran pwnc a'r gynulleidfa darged tybiedig.

Yn yr un modd, roedd y Panel o'r farn y dylid rhoi ystyriaeth i leoliadau canolfannau neu swyddfeydd y personau dan sylw wrth gyflwyno hysbysiadau cydymffurfio. Ategwyd hynny gan nodi y byddai angen ystyried a fyddai'n rhesymol i bersonau o'r fath gydymffurfio â detholiad o'r safonau lle nad oes ganddynt bresenoldeb yng Nghymru. Pwysleisiwyd y cymalau perthnasol yn adran 44(3) y Mesur fel modd i'r Comisiynydd allu goresgyn sefyllfaoedd cyffelyb.

Safonau llunio polisi

Croesawyd y safonau llunio polisi a bennwyd yn y rheoliadau drafft gan y Panel. Ategwyd hynny gan nodi y dylai'r safonau hyn gael eu gosod ar bob person y cynhelir ymchwiliad safonau mewn perthynas â hwy yng nghylch 2, gan bwysleisio pwysigrwydd cydymffurfio â hwy ar bob lefel.

Roedd y Panel yn gytûn y dylai penderfyniadau polisi y personau a ddaw o fewn adroddiad Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4) wella'r cyfleoedd sydd ar gael i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg a sicrhau gwell triniaeth i'r Gymraeg, ac y dylid gwneud safonau llunio polisi yn benodol gymwys iddynt.

Safonau gweithredu

Roedd y Panel yn gytûn y dylai personau a ddaw o fewn yr adroddiad Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4) orfod hwyluso defnyddio'r Gymraeg yn unol â'r safonau gweithredu, ac y dylid gwneud safonau gweithredu'n benodol gymwys iddynt.

Safonau cadw cofnodion

Roedd y Panel yn unfryd o'r farn bod gwneud safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys i bersonau cylch 2 yn gwbl angenrheidiol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â gweddill y safonau y bydd yn ofynnol iddynt gydymffurfio â hwy.

Roedd y Panel yn gytûn y dylai personau a ddaw o fewn adroddiad Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4) gadw cofnod yn dweud sut y mae'n cadw at safonau penodedig eraill, yn ogystal â chadw cofnodion o gwynion. Daethpwyd i'r casgliad y dylid gwneud safonau cadw cofnodion yn benodol gymwys iddynt.

7 Casgliadau'r ymchwiliad safonau

Sylwadau cyffredinol

Daethpwyd i'r casgliadau isod ar sail y dystiolaeth a dderbyniwyd gan y personau perthnasol, y cyhoedd a'r Panel Cyngori i bwnc yr ymchwiliad safonau ynghyd â thystiolaeth annibynnol a gasglwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg yng nghyd-destun cynlluniau iaith y personau perthnasol dan sylw.

Nodir ym Memorandwm Esboniadol Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 mai un o brif amcanion y ddeddfwriaeth oedd moderneiddio ac adeiladu ar y system o gynlluniau iaith Gymraeg a grëwyd o dan Ddeddf 1993. Yn yr un modd, nodir mai nod Llywodraeth Cymru wrth ddeddfu oedd sicrhau gwell cysondeb rhwng personau, yn enwedig rhwng personau yn yr un sector, o ran darparu gwasanaethau Gymraeg.

Yn yr un modd, nodir bod adran 42 y Mesur yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i sicrhau bod rheoliadau'n darparu bod safonau cyflenwi gwasanaethau sy'n ymwneud â phob un o'r gweithgareddau a bennir yn Atodlen 9 yn benodol gymwys i berson os yw'r person, ac i'r graddau y mae'r person, yn gwneud y gweithgareddau hynny.

Er hynny, dylid nodi nad oes raid iddynt wneud hynny os yw'r Comisiynydd yn nodi mewn adroddiad safonau, neu os yw Gweinidogion Cymru o'r farn, y byddai'n afresymol neu'n anghymesur i safonau cyflenwi gwasanaethau fod yn benodol gymwys i berson mewn perthynas â'r gweithgaredd hwnnw. Dylid nodi nad yw'r adran hon yn y Mesur yn atal rheoliadau o dan adran 39 rhag darparu bod safonau cyflenwi gwasanaethau eraill yn benodol gymwys i berson.

Yn unol â'r uchod, os amlygwyd drwy'r ymchwiliad safonau fod person yn gwneud y gweithgaredd, boed hynny i raddau mwy neu lai, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai'r holl safonau mewn perthynas â'r gweithgaredd hwnnw gael eu gwneud yn benodol gymwys iddo.³³⁸ Daethpwyd i'r casgliadau hynny gan fod y safonau a bennwyd gan Lywodraeth Cymru yn gyd ddibynnol ar ei gilydd o fewn cwrdd gweithgaredd.

Nodir hefyd y gall y modd y cyflenwir gwasanaeth mewn perthynas â gweithgaredd newid yn y dyfodol ac y byddai angen addasu i adlewyrchu hynny drwy amrywio'r hysbysiad cydymffurfio, yn hytrach na mynd yn ôl at reoliadau.

Er hynny, lle ceir tystiolaeth nad yw person yn gwneud gweithgaredd o gwbl, boed hynny drwy dystiolaeth a ddaw yn rhan o'r ymchwiliad safonau, neu drwy ddulliau eraill, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad na ddylai safonau o dan y gweithgaredd hwnnw fod yn benodol gymwys iddo, oni bai fod rhesymau dilys dros wneud hynny.

Bydd Comisiynydd y Gymraeg yn ystyried y dystiolaeth a ddarparwyd er mwyn llunio barn ar gynnwys hysbysiadau cydymffurfio a roddir i bersonau perthnasol o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

³³⁸ Gweithgaredd cyflenwi gwasanaethau fel y'i diffinnir yn adran 28 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Eglurwyd eisoes bod Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn endidau cyfreithiol ar wahân. Enwyd Archwilydd Cyffredinol Cymru yn Atodlen 6 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011, ond nid yw Swyddfa Archwilio Cymru wedi'i enwi. Darparwyd sylwadau perthnasol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru, a Swyddfa Archwilio Cymru fel cyfraniadau i'r ymchwiliad safonau, pe byddai Gweinidogion Cymru am gynnwys Swyddfa Archwilio Cymru dan Atodlen 6 y Mesur yn y dyfodol. Mae casgliadau mewn perthynas ag Archwilydd Cyffredinol Cymru yn berthnasol hefyd i Swyddfa Archwilio Cymru, oni chyfeirir yn benodol at unrhyw wahaniaeth sydd rhyngddynt.

Gofynna Comisiynydd y Gymraeg am eglurder gan Weinidogion Cymru ar statws Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru, a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru.

Cyrff barnwrol annibynnol yw'r tribiwnlysoedd yma, fodd bynnag, maent yn cael eu gweinyddu gan weision sifil Llywodraeth Cymru. Cyfyd hyn y cwestiwn os dylai'r tribiwnlysoedd hyn fod yn rhwym i'r safonau hynny sydd yn benodol gymwys i Weinidogion Cymru, ac y bydd yn ofynnol i Weinidogion Cymru gydymffurfio â hwy maes o law.

Enwyd y tribiwnlysoedd hyn fel personau unigol yn Atodlen 6 o'r Mesur. Os bernir i statws cyfreithiol Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru olygu eu bod yn bersonau cyfreithiol ar wahân i Weinidogion Cymru, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliadau isod mewn perthynas â gwneud safonau'n benodol gymwys iddynt hwy.

Safonau y dylid eu gwneud yn benodol gymwys i Gyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4)

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Yn sgil cynnal yr ymchwiliad safonau hwn, ac ar sail y dystiolaeth a dderbyniwyd, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai'r personau a ddaw o fewn yr adroddiad Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4) allu cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgareddau perthnasol.

Unwaith eto, dymuna'r Comisiynydd nodi bwysigrwydd gwahaniaethu'n glir rhwng ymrwymadau person (yr hyn sy'n ddisgwyliedig ohonynt) a pherfformiad (i ba raddau maent yn cydymffurfio â'r disgwyliadau hynny ar hyn o bryd). Mae pob cynllun iaith Gymraeg yn dwyn awdurdod llawn y person wrth ddod i gytundeb ar gynnwys. Byddai peidio â phennu safonau sy'n gydradd, â'u gwneud yn benodol gymwys i'r personau dan sylw yn gam yn ôl ac yn mynd yn groes i fwrdd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Nodir bod perfformiad, ynghyd â'r graddau y gall person gydymffurfio â safon ar gyfnod penodol, yn fater ymarferol. Gall y graddau hynny wella, gwaethygu neu aros yr un fath. Mae Comisiynydd y Gymraeg o'r farn y dylai ymrwymadau ddiwallu anghenion defnyddwyr y Gymraeg y maent yn eu gwasanaethu, gydag amserlen resymol wedi ei phennu ar gyfer delio ag unrhyw rwystrau sy'n bodoli. Bydd Comisiynydd y Gymraeg yn ystyried y rhwystrau hynny wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiadau cydymffurfio a gyflwynir o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Cydnabyddir i'r personau ddynodi heriau a rhwystrau posib rhag cydymffurfio'n llawn â rhai o'r safonau cyflenwi gwasanaeth. Serch hynny, mae'r Comisiynydd o'r farn y gellid cwrdd ag ymrwymadau cymesur ag anghenion defnyddwyr y Gymraeg gydag amserlen resymol ar gyfer gweithredu ac ymdrin ag unrhyw heriau.

Dylid nodi bod adran 12(2) (b) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn nodi bod rhaid i gynlluniau iaith Gymraeg bennu ym mha ffyrdd y bydd sefydliadau yn sicrhau cyhoeddusrwydd i'r cynllun. Pwysleisia'r Comisiynydd nad yw'r mesur hwn yn elfen ddewisol o fewn y ddeddfwriaeth.

Casgliad 1: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgareddau a ganlyn fod yn benodol gymwys i bob person perthnasol a ddaw o fewn yr adroddiad safonau hwn:

- gohebiaeth a anfonir gan gorff
- galwadau ffôn at gorff a chan gorff
- cyfarfodydd a gynhelir gan gorff nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol
- corff yn cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau
- gwefannau a gwasanaethau ar-lein corff
- codi ymwybyddiaeth ynghylch gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan gorff
- hunaniaeth gorfforaethol corff

Nododd 7 person perthnasol (Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr, Comisiwn Cydraddoldeb Hawliau Dynol, Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru ac Uned Ddata Cymru) nad ydynt yn cynnal cyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd. Ni dderbyniwyd tystiolaeth gan Dribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru yn nodi a yw'n gwneud y gweithgaredd dan sylw ai peidio.

Er hynny, ceir tystiolaeth bod nifer o wrandawiadau a gynhelir gan dribiwnlysoedd ar agor i'r cyhoedd. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder mewn perthynas ag achosion a gynhelir gan dribiwnlysoedd, gan sicrhau y daw o fewn cwrpas un neu ragor o'r gweithgareddau safonau cyflenwi gwasanaeth cyfredol. Cyflwynwyd tystiolaeth fel rhan o'r ymchwiliad safonau oedd yn amlygu y cynhelir rhai gwrandawiadau yn breifat, a hynny'n unol â gofynion statudol.

Ymhellach, ceir ymrwymïadau yng nghynlluniau iaith Gymraeg yr holl bersonau uchod, namyn Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl a Thribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, sydd yn awgrymu eu bod yn ymgymryd â gweithgarwch o'r math hwn.

Yn yr un modd, bu i Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol gadarnhau ei fod yn cynnal cyfarfodydd o Fwrdd yr Awdurdod a bod y cyfarfodydd yma'n agored i'r cyhoedd. Nid oedd wedi cynnal cyfarfod yng Nghymru ar adeg cyflwyno'r dystiolaeth.

Rhoddir sylw dyledus i achosion unigol wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiadau cydymffurfio a gyflwynir o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Casgliad 2: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn:

○ cyfarfodydd a drefnir gan gorff sy'n agored i'r cyhoedd

Nododd 10 person perthnasol nad ydynt yn trefnu neu'n ariannu digwyddiadau cyhoeddus. Archwilydd Cyffredinol Cymru, Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, Comisiwn Cydraddoldeb Hawliau Dynol, Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, a'r Comisiwn Etholiadol nododd eu bod yn gwneud y gweithgaredd.

Roedd ymrwymïadau yng nghynlluniau iaith Gymraeg yr holl bersonau eraill a oedd yn cyfateb i'r safonau dan sylw, boed yn rhannol neu'n llawn, namyn Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru, Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru, Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru a Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr.

Er hynny, cadarnhaodd Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau mewn perthynas â digwyddiadau cyhoeddus yn benodol gymwys iddo.

Ni chaniateir Archwilydd Cyffredinol Cymru i ariannu digwyddiadau, sydd yn wahaniaeth rhwng yr Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru y dylid ystyried wrth lunio rheoliadau.

At hynny, amlygwyd tystiolaeth, drwy waith ymchwil annibynnol y Comisiynydd, fod confensiynau a chynadleddau eisoes yn cael eu cynnal gan Fwrdd Cyfiawnder Ieuentid Cymru a Lloegr.

Rhoddir sylw dyledus i achosion unigol wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiadau cydymffurfio a gyflwynir o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Casgliad 3: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn, namyn Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru:

○ digwyddiadau cyhoeddus a drefnir neu a ariennir yn eu cyfanrwydd gan gorff

Adroddodd 6 pherson nad ydynt yn cynnal unrhyw weithgarwch cyhoeddusrwydd neu hysbysebu (Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Bwrdd Cyfiawnder Ieuentid Cymru a Lloegr, Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu, Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru).

Er hynny, eglurodd Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu ei bod ond yn cynhyrchu un daflen a allasid ystyried ei fod yn weithgarwch cyhoeddusrwydd neu hysbysebu. Mae Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau dan amod o rewi ar weithgareddau marchnata a osodwyd gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig. Gofynnwyd am eglurder ynghylch cwmpas y safonau, ac os fyddent yn berthnasol i gyhoeddusrwydd a hysbysebu wedi'i anelu at yr holl randdeiliaid neu aelodau'r cyhoedd (yng Nghymru) yn unig.

Ceir ymrwymïadau yng nghynlluniau iaith Gymraeg nifer o'r personau adroddodd nad ydynt yn gwneud y gweithgaredd yma, sydd yn awgrymu eu bod yn ymgymryd â gweithgarwch o'r math hwn. Rhoddir sylw dyledus i achosion unigol wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiadau cydymffurfio a gyflwynir o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Casgliad 4: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn:

○ cyhoeddusrwydd a hysbysebu gan gorff

Mewn perthynas ag arddangos deunydd yn gyhoeddus, nododd y canlynol nad ydynt yn gwneud y gweithgaredd: Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr, Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu, Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru. Ni dderbyniwyd tystiolaeth gan Dribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru yn nodi ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw. Cyfeiriodd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru at ambell ddigwyddiad a gynhaliwyd yn y gorffennol, ac fe gymerwyd penderfyniad i arddangos deunydd Cymraeg.

Nid oedd ymrwymadau yng nghynlluniau iaith Gymraeg Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr, Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru na Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru oedd yn cyfateb yn rhannol neu'n llawn i'r safonau mewn perthynas ag arddangos deunydd yn gyhoeddus. Er hynny, amlygwyd yn nhystiolaeth Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr, Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru na Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru eu bod yn ymgymryd â gweithgareddau cyflenwi gwasanaethau eraill y mae'n debygol y byddai arddangos deunydd yn gyhoeddus yn gysylltiedig â hwy e.e. cyhoeddi a chynhyrchu dogfennau. Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r un casgliad mewn perthynas â gweddill y personau.

Rhoddir sylw dyledus i achosion unigol wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiadau cydymffurfio a gyflwynir o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Casgliad 5: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn:

○ **arddangos deunydd yn gyhoeddus**

Wrth ystyried cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni, bu i'r Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr, Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac Uned Ddata Cymru nodi nad oeddent yn gwneud y gweithgaredd. Er yr uchod, ceir ymrwymadau llawn neu rannol yng nghynlluniau iaith Gymraeg pob un o'r personau yma sydd yn awgrymu eu bod yn ymgymryd â gweithgarwch o'r fath.

Casgliad 6: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn:

○ **cynhyrchu a chyhoeddi ffurflenni**

Nododd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oeddent yn arddangos arwyddion. Ni dderbyniwyd tystiolaeth gan Dribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru yn nodi ei bod yn gwneud y gweithgaredd dan sylw. Eglurodd Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol ei bod yn denantiaid mewn adeilad yn Llundain, a deallir bod y ddau dribiwnlys wedi eu lleoli yn adeiladau Llywodraeth Cymru.

Ceir ymrwymïadau yng nghynllun iaith Gymraeg Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru sydd yn cyfateb yn rhannol neu'n llawn i'r safonau perthnasol ynghylch arddangos arwyddion. Ymhellach at hynny, fe ymddengys mai cyfeiriadau at arwyddion a ddaw o fewn cwrpas y safonau gweithredu a geir yma, yn hytrach nag arwyddion yr arddangosir wrth gyflenwi gwasanaethau.

Noda Comisiynydd y Gymraeg bod tystiolaeth a dderbyniwyd gan Awdurdod Safonau Proffesiynol a Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru yn awgrymu eu bod yn ymgymryd â gweithgareddau cyflenwi gwasanaethau eraill y mae'n debygol y byddai arddangos arwyddion yn gyhoeddus yn gysylltiedig â hwy. Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r un casgliad mewn perthynas â gweddill y personau.

Casgliad 7: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn:

○ **arwyddion a arddangosir gan gorff**

Nododd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oeddent yn derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff. Er hynny, ceir ymrwymïadau yng nghynllun iaith Gymraeg Swyddfa Comisiynydd Gwybodaeth mewn perthynas â'r gweithgaredd.

Nododd y Tribiwnlysoedd mai cyflogaion Llywodraeth Cymru sydd yn cyflenwi gwasanaethau ar eu rhan. Fodd bynnag ystyria Comisiynydd y Gymraeg y gweithgaredd i fod yn gymwys iddynt gan y gall y trefniant hwnnw newid yn y dyfodol. Rhoddir sylw dyledus i'r amgylchiadau yma wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiad cydymffurfio a gyflwynir o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Casgliad 8: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn:

○ **derbyn ymwelwyr i adeiladau'r corff**

Nododd Archwilydd Cyffredinol Cymru, Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru, Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru, ac Uned Ddata Cymru eu bod yn gwneud hysbysiadau swyddogol.

Ceir ymrwymïadau yng nghynlluniau iaith Gymraeg pob person arall o fewn yr adroddiad safonau namyn Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru. Diffinnir hysbysiadau swyddogol yn y rheoliadau drafft fel:

“... unrhyw hysbysiad y mae corff yn ei gyhoeddi er mwyn rhoi gwybod i bersonau am weithgareddau cyflenwi gwasanaethau neu newidiadau i weithgareddau cyflenwi gwasanaethau'r corff, ond nid yw'n cynnwys hysbysiadau swyddogol a ragnodir mewn deddfiad.”

Gan ystyried y diffiniad uchod, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y gall hwn fod yn weithgaredd perthnasol i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn. Rhoddir sylw dyledus i achosion unigol wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiadau cydymffurfio a gyflwynir o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Casgliad 9: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn:

○ **corff yn gwneud hysbysiadau swyddogol**

Wrth ystyried y gweithgaredd o ddyfarnu ar geisiadau am grant, Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau a'r Comisiwn Etholiadol yn unig a gadarnhaodd ei bod yn gwneud y gweithgaredd. Fodd bynnag, gwelir ymrwymïadau rhannol neu llawn sy'n cyfateb i'r safonau ar gorff yn dyfarnu ar geisiadau am grant yng nghynlluniau iaith Gymraeg pob person arall o fewn yr adroddiad safonau hwn, namyn Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru, a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru.

Eglurodd Archwilydd Cyffredinol Cymru nad oedd modd cyfreithiol iddo ddyfarnu ar gais am grant; tra noda Swyddfa Archwilio Cymru ei bod yn gallu dyfarnu ar gais am grant, er nad yw'n gwneud hynny ar hyn o bryd. Dylai Gweinidogion Cymru dalu sylw i'r gwahaniaethau yma wrth bennu rheoliadau. Rhoddir sylw dyledus i achosion unigol wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiadau cydymffurfio a gyflwynir o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Casgliad 10: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn, i'r graddau bod y pŵer a'r swyddogaeth gan y personau:

○ **corff yn dyfarnu ar geisiadau am grant**

Mewn perthynas â dyfarnu ar dendrau am gontract, nododd pob person eu bod yn gwneud y gweithgaredd, namyn Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru, a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru. Awgryma ymrwymïadau yng nghynllun iaith Gymraeg Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol efallai ei bod yn ymgymryd â dyfarnu ar dendrau am gontract.

Er yr uchod, mae'n rhesymol i Gomisiynydd y Gymraeg gasglu bod cytundebau a chontractau mewn lle gan bersonau, a hynny er mwyn cynorthwyo ei gweinyddiad.

Rhoddir sylw dyledus i'r achosion yma wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiad cydymffurfio a gyflwynir o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Casgliad 11: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn:

○ **corff yn dyfarnu ar dendrau am gontract**

Nododd Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid Cymru a Lloegr, Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth a'r Comisiwn Etholiadol eu bod yn gwneud y gweithgaredd o ddarparu cyrsiau. Yn ychwanegol i'r personau yma, gwelir ymrwymadau sydd yn cyfateb yn rhannol neu llawn i'r safonau yng nghynlluniau iaith Gymraeg Archwilydd Cyffredinol Cymru, Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru, ac Uned Ddata Cymru.

Dylid nodi fod Rhan 3 (Atodlen 1) o ddogfen Rheoliadau Safonau'r Gymraeg drafft yn cyfeirio at gyrsiau addysg a'u dehongli fel:

“...unrhyw seminar, hyfforddiant, gweithdy neu ddarpariaeth debyg sy'n cael ei ddarparu neu ei darparu ar gyfer addysgu neu wella sgiliau aelodau o'r cyhoedd...”

Gan ystyried y diffiniad uchod, gallasai ystod eang o weithgarwch personau bod yn berthnasol. Cyfyd cwestiwn hefyd am statws aelodau llewg tribiwnlysoedd a'r graddau mae sesiynau y cynhelir ar eu cyfer yn cwrdd â'r diffiniad. Gan ystyried yr uchod, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y gall hwn fod yn weithgaredd berthnasol i'r holl bersonau yn yr adroddiad hwn.

Casgliad 12: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn, i'r graddau maent yn ystyried bod y personau hynny yn gwneud y gweithgaredd yn unol â'r diffiniad uchod:

○ **cyrsiau a ddarperir gan gorff**

Wrth ystyried systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff, nododd pob un person o fewn yr adroddiad safonau hwn nad ydynt yn gwneud y gweithgaredd. O wirio ymrwymadau cynlluniau iaith Gymraeg, ymddengys fod ymrwymadau sy'n cyfateb yn rhannol neu'n llawn i'r safonau yma yng nghynlluniau Archwilydd Cyffredinol Cymru, Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, a Chomisiwn Cydraddoldeb Hawliau Dynol. Noda Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru y byddai gwneud y safonau yn benodol gymwys iddo yn rhesymol a chymesur.

Mae Comisiynydd y Gymraeg o'r farn y gall personau ymgymryd â gweithgareddau cyflenwi gwasanaethau eraill y mae'n debygol y byddai systemau annerch cyhoeddus yn gysylltiedig â hwy; er enghraifft cyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd, neu ddigwyddiadau cyhoeddus. O'r herwydd, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y gall hwn fod yn weithgaredd perthnasol i'r holl bersonau yn yr adroddiad hwn.

Casgliad 13: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgaredd canlynol fod yn benodol gymwys i'r holl bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn:

- systemau annerch cyhoeddus a ddefnyddir gan gorff

Safonau llunio polisi

Yn sgil cynnal yr ymchwiliad safonau hwn, ac ar sail y dystiolaeth a dderbyniwyd, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai penderfyniadau polisi sefydliadau a ddaw o fewn adroddiad safonau Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4) wella'r cyfleoedd sydd ar gael i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg a sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Rhesymau'r Comisiynydd dros ddod i'r casgliad hwn yw fod eisoes disgwyl i bersonau asesu goblygiadau ieithyddol polisïau a mentrau newydd yn ystod y broses o'u creu a'u hadolygu. Cadarnhawyd hyn oll yn y dystiolaeth a dderbyniwyd ganddynt fel rhan o'r ymchwiliad safonau hwn.

Mae'r mesurau gofynnol sy'n sail ar gyfer cynnwys cynlluniau iaith Gymraeg i'w gweld ar ffurf canllawiau statudol a gymeradwywyd gerbron Tŷ'r Cyffredin (cymeradwywyd Canllawiau ar Ffurf a Chynnwys Cynlluniau Iaith gan Senedd y DU ar 19 Gorffennaf 1995). Nodir yn y canllawiau hynny y dylai sefydliadau orfod pennu'r mesurau y bwriedir eu cymryd wrth asesu effaith polisïau, strategaethau a mentrau newydd ac yn eu gweithredu.

Ymhellach, nododd mwyafrif helaeth o bersonau o fewn yr adroddiad safonau hwn y byddai'n rhesymol a chymesur gwneud y safonau llunio polisi'n benodol gymwys iddynt. Amlygwyd ambell ystyriaeth gan bersonau unigol: roedd Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'r farn bod y safonau'n rhesymol a chymesur mewn perthynas â phenderfyniadau polisi a wnaethpwyd a fyddai'n cael effaith ar Gymru neu'r Gymraeg.

Bu i nifer o bersonau nodi nad oeddent yn dyfarnu grantiau, felly ystyriwyd safon 92 i fod yn amherthnasol. Adroddodd Uned Ddata Cymru nad oeddent yn gyfrifol am lunio polisi; fodd bynnag ceir ymrwymïadau yng nghynllun iaith Gymraeg Uned Ddata Cymru sy'n cyfeirio at bolisïau a mentrau newydd. Bydd Comisiynydd y Gymraeg yn ystyried materion tebyg wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiadau cydymffurfio a gyflwynir o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Yn eu hymatebion, nododd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oeddent yn gyfrifol am lunio polisi, ac mai cyflogaeth Llywodraeth Cymru oedd yn gweinyddu'r tribiwnlysoedd yma. Bernir felly fod angen sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y

Casgliad 14: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau llunio polisi fod yn benodol gymwys i bob person perthnasol a ddaw o fewn yr adroddiad safonau hwn.

Gymraeg (Cymru) 2011.

Safonau gweithredu

Noda adran 30 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 mai ystyr safon gweithredu yw:

safon y bwriedir iddi hybu neu hwyluso defnyddio'r Gymraeg

- (i) gan A wrth i A wneud ei weithgareddau perthnasol,
- (ii) gan A a pherson arall wrth iddynt ddelio â'i gilydd mewn cysylltiad â gweithgareddau perthnasol A, neu
- (iii) gan berson heblaw A wrth iddo wneud gweithgareddau at ddibenion gweithgareddau perthnasol A, neu mewn cysylltiad â hwy.

Golyga hynny mai diben y safonau gweithredu yw sicrhau bod aelod o staff yn cael defnyddio'r Gymraeg wrth wneud ei weithgareddau perthnasol gydag eraill. Gall hynny olygu â'r cyhoedd yng Nghymru, neu â pherson perthnasol arall. Drwy'r safonau yma, fe sicreir bod sgiliau iaith staff yn ddigonol er mwyn i unigolion sy'n dymuno defnyddio'r Gymraeg â'r person hwnnw allu gwneud hynny. Dylid pwysleisio bod yr amcan hwnnw'r un mor briodol i bersonau sydd wedi eu lleoli mewn mannau eraill o'r DU, ond sydd yn cyflenwi gwasanaethau i Gymru, ag y mae i bersonau sydd wedi eu lleoli yng Nghymru. Caiff yr uchod ei ategu gan y ffaith bod Atodlen 6 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn nodi bod safonau gweithredu yn gymwysadwy i'r holl bersonau.

Noda Comisiynydd y Gymraeg bod rhai personau o'r math hwn (h.y. sydd ddim wedi eu lleoli yng Nghymru) wedi eu cynnwys o fewn yr adroddiad safonau hwn, sef

- Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol
- Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau

Ar 24 Mawrth 2015, cymeradwywyd Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015 yng Nghyfarfod Llawn Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Cafodd y rheoliadau hyn eu datblygu i osod dyletswyddau ar gynghorau bwrdeistref sirol a chynghorau sir, awdurdodau parciau cenedlaethol a Gweinidogion Cymru. Lleolir yr holl sefydliadau hynny yng Nghymru. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod safonau gweithredu y caiff eu pennu mewn rheoliadau ar gyfer cylch 2 yn cyflawni'r un amcanion a nodir uchod, gan gydnabod nad yw rhai personau wedi eu lleoli yng Nghymru ar hyn o bryd.

Mae Comisiynydd y Gymraeg yn cydnabod bod rhai elfennau ynghlwm wrth y safonau gweithredu yn newydd i nifer o'r personau perthnasol a ddaw o fewn yr adroddiad safonau hwn. I'r un perwyl, derbyniwyd rhai enghreifftiau lle nad oes trefniadau ar gael er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth lawn â'r gofynion ar hyn o bryd. Bydd Comisiynydd y Gymraeg yn ystyried hyn ymhellach wrth benderfynu ar gynnwys hysbysiadau cydymffurfio o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Er yr uchod, dylid nodi bod nifer o'r gofynion yn bethau sy'n ddisgwyliedig i nifer o bersonau eu gwneud o dan gynlluniau iaith Gymraeg. Mae'r rhain yn cynnwys pennu mesurau i sicrhau bod gweithleoedd sydd â chyswllt â'r cyhoedd yng Nghymru yn ceisio cael digon o siaradwyr Cymraeg sydd â'r sgiliau priodol; mesurau i glustnodi'r swyddi hynny lle'r ystyrir bod y gallu i siarad Cymraeg yn hanfodol a'r rhai lle'r ystyrir ei fod yn ddymunol; ynghyd â mesurau i asesu'r angen am hyfforddiant a'i ddarparu i gyflogeion.

I'r perwyl hwn, ac ar sail y dystiolaeth a dderbyniwyd, daw'r Comisiynydd i'r casgliad ei bod yn rhesymol a chymesur i'r personau hyn alluogi eu gweithwyr i wneud eu gweithgareddau perthnasol drwy gyfrwng y Gymraeg.

Gyda'r elfennau hynny nad ydynt wedi eu gwreiddio yn eu cynllun iaith Gymraeg, neu'n weithredol ar hyn o bryd, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y byddai caniatáu amser digonol iddynt ymggyraedd at y nod polisi newydd hwn, yn ogystal â chynnwys mesurau lleddfu eraill mewn hysbysiadau cydymffurfio, lle bo'n briodol, yn rhesymol a chymesur.

Daw'r Comisiynydd i'r un casgliadau ar gyfer y personau hynny sydd wedi nodi nad oes ganddynt staff sy'n medru'r Gymraeg ar hyn o bryd, a hynny er mwyn eu galluogi hwy i weithredu'r dosbarthiadau eraill o safonau.

Yn eu hymatebion, nododd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru mai cyflogeion Llywodraeth Cymru oedd yn gweinyddu'r tribiwnlysoedd yma. Bernir felly fod angen sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Personau nad ydynt wedi eu lleoli yng Nghymru ar hyn o bryd:

Casgliad 15: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau gweithredu mewn perthynas â'r materion isod fod yn benodol gymwys i Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol a Chomisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau:

- safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu
- safonau ynghylch recriwtio gan gorff

Casgliad 16: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru ystyried pennu safonau amgen mewn perthynas â'r materion isod ar gyfer Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol a Chomisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau:

- safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff

- safonau ynghylch cwynion a wneir gan aelod o staff corff
- safonau ynghylch corff yn disgyblu staff
- safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd
- safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff
- safon ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff

Personau sydd wedi eu lleoli yng Nghymru:

Casgliad 17: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau gweithredu mewn perthynas â'r materion isod fod yn benodol gymwys i bob person perthnasol arall a ddaw o fewn yr adroddiad safonau hwn:

- safonau ynghylch defnyddio'r Gymraeg o fewn gweinyddiaeth fewnol corff
- safonau ynghylch cwynion gan aelodau o staff corff
- safonau ynghylch corff yn disgyblu staff
- safonau ynghylch technoleg gwybodaeth a deunyddiau cymorth a ddarperir gan gorff, ac ynghylch y fewnwyd
- safonau ynghylch corff yn meithrin sgiliau yn y Gymraeg drwy gynllunio a hyfforddi ei weithlu
- safonau ynghylch recriwtio gan gorff
- safonau ynghylch arwyddion a arddangosir yng ngweithle corff
- safon ynghylch cyhoeddiadau a negeseuon sain yng ngweithle corff

Safonau cadw cofnodion

Yn sgil cynnal yr ymchwiliad safonau hwn, ac ar sail y dystiolaeth a dderbyniwyd, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai'r personau a ddaw o fewn yr adroddiad Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4) gadw cofnod yn dweud sut y maent yn cadw at safonau y disgwylir iddynt gydymffurfio â hwy, ynghyd â chwynion.

Mae'n ofynnol o dan gynlluniau iaith Gymraeg i'r sefydliadau dan sylw bennu camau sydd i'w cymryd i gyhoeddi gwybodaeth ar berfformiad y sefydliad yn erbyn y gofynion statudol. Cadarnhawyd hynny yn y dystiolaeth a dderbyniwyd, gyda phob person perthnasol, ar y cyfan, yn nodi bod y safonau cadw cofnodion, mewn egwyddor, yn weithredol i raddau helaeth ac yn arfer cyfredol. Atgyfnerthwyd hynny wrth i fwyafrif helaeth o'r personau perthnasol gadarnhau y byddai'r holl safonau, neu ddetholiad ohonynt, yn rhesymol a chymesur i'w gwneud yn benodol gymwys.

Yn eu hymatebion, nododd Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru, Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru, Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru a Thribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru nad oeddent yn gyfrifol am gadw cofnodion, ac mai cyflogeion Llywodraeth Cymru oedd yn gweinyddu'r tribiwnlysoedd yma. Bernir felly fod angen sicrhau eglurder ynghylch y graddau y byddai'r gofynion ynghlwm â'r safonau dan sylw yn cael eu bodloni drwy hysbysiad cydymffurfio a roddir i Weinidogion Cymru o dan adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Casgliad 18: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cadw cofnodion fod yn benodol gymwys i bob person perthnasol a ddaw o fewn yr adroddiad safonau hwn.

Safonau hybu

Nid oedd y personau perthnasol a ddaw o fewn yr adroddiad safonau hwn yn dymuno cydsynio i safonau hybu fod yn gymwysadwy iddynt.

Safonau sy'n ymdrin â materion atodol

Ceir darpariaethau ym Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 sy'n ymwneud â threfniadau monitro a gofynion adrodd ar gyfer y gyfundrefn safonau (Adran 27 – Darpariaethau Atodol). Yn dilyn cymeradwyaeth 'Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015'³³⁹ yng Nghyfarfod Llawn Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar 24 Mawrth 2015, pennwyd safonau sy'n ymdrin â materion atodol o dan adran 26 y Mesur.

Noda Comisiynydd y Gymraeg ei bod yn ofynnol o dan gynlluniau iaith Gymraeg i bennu camau sydd i'w cymryd i gyhoeddi gwybodaeth ar berfformiad y sefydliad yn erbyn y gofynion statudol.

Mae dogfen polisi Llywodraeth Cymru, 'Arolygu, Archwilio a Rheoleiddio'³⁴⁰, yn egluro mai rôl arolygwyr yw 'gwirio'n annibynnol gan ddefnyddio arbenigedd proffesiynol a phŵer cyfreithiol'. Caiff hynny ei ategu gan Adroddiad Crerar ar arolygu yn yr Alban sy'n nodi mai rôl arolygwyr allanol yw darparu sicrwydd annibynnol fod gwasanaethau'n cael eu rheoli'n dda ac yn addas i bwrpas. Yn ôl Crerar, pum prif egwyddor arolygu yw'r angen i ganolbwyntio ar y cyhoedd; annibyniaeth; cymesuredd; tryloywder ac atebolrwydd. Mae cynigion Crerar yn gyson ag egwyddorion Hampton sy'n nodi y dylai arolygu ddigwydd ar sail risg; na ddylid cynnal arolygon heb reswm ac y dylai rheoleiddwyr allu rhoi cyngor awdurdodol a hygyrch.

Yn yr un modd, ceir cydnabyddiaeth hefyd nad oes modd i gyrff arolygu oruchwylio popeth y mae darparwyr gwasanaethau yn ei wneud. Hynny yw, mae disgwyliad cynyddol ar ddarparwyr gwasanaeth i gael trefniadau craffu ac archwilio mewnol cadarn. Ymhellach i hynny, mae hunan asesu yn chwarae rhan gynyddol bwysig mewn trefniadau arolygu allanol.

Casgliad 19: Yn sgil cynnal yr ymchwiliad safonau, ac wrth ystyried yr uchod, daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai gwneud y safonau sy'n ymdrin â materion atodol yn benodol gymwys i bob person perthnasol a ddaw o fewn yr adroddiad safonau hwn.

³³⁹ <http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2015/996/made/welsh/data.pdf>

³⁴⁰ <http://gov.wales/docs/dpsp/publications/inspectionpolicystatement/090930inspstatementcy.pdf>

Safonau ychwanegol y dylid eu pennu a'u gwneud yn benodol gymwys i'r personau a ddaw o fewn adroddiad Cyrff Cyhoeddus: Cyffredinol (4)

Nodir yr isod yn adran 64 (3) Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011:

Os -

- (a) casgliadau'r ymchwiliad safonau (boed yn llwyr neu'n rhannol) yw y dylai safonau fod yn benodol gymwys i berson, a
- (b) nad yw unrhyw un neu ragor neu'r oll o'r safonau hynny wedi ei phennu neu eu pennu gan Weinidogion Cymru o dan adran 26(1), rhaid i'r adroddiad safonau nodi'r safonau sydd heb eu pennu.

Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylid pennu safonau ychwanegol at y rhai a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar 7 Tachwedd 2014. Lluniwyd y farn hon yn dilyn derbyn tystiolaeth gan y cyhoedd a chan y personau perthnasol fel rhan o'r ymchwiliad safonau.

Gweithgareddau: cyfryngau cymdeithasol; peiriannau hunanwasanaeth

Ers i gyfnod yr ymchwiliad safonau ddirwyn i ben, fe osodwyd fersiwn drafft o Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) (Cymru) 2015 yn y Swyddfa Gyflwyno ar 3 Mawrth 2015. Derbyniodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru'r Rheoliadau hyn yng Nghyfarfod Llawn 24 Mawrth 2015. Gwelwyd safonau cyflenwi gwasanaeth ynghylch defnydd corff o'r cyfryngau cymdeithasol, ynghyd â pheiriannau hunanwasanaeth yn ychwanegol at yr ystod o weithgareddau a oedd yn destun yr ymchwiliad safonau hwn. Safonau 58, 59, a 60 yw'r safonau hyn ymhlith Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) (Cymru) 2015.³⁴¹

Casgliad 20: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod rheoliadau yn gwneud darpariaeth i safonau cyflenwi gwasanaethau mewn perthynas â'r gweithgareddau isod fod yn benodol gymwys i bob person perthnasol a ddaw o fewn yr adroddiad safonau hwn, pe bai Gweinidogion Cymru o'r farn bod y gweithgareddau isod yn rhai gallasai'r personau fod yn ymgymryd â nhw ar hyn o bryd, neu yn y dyfodol:

- defnydd corff o'r cyfryngau cymdeithasol
- peiriannau hunanwasanaeth.

Gweithgaredd: Gwrandawiadau tribiwnlys

Wrth iddynt gyflwyno tystiolaeth mewn perthynas â chynnal cyfarfodydd, cyfeiriodd y tribiwnlysoedd at wrandawiadau cyhoeddus a phreifat a gynhelir ganddynt fel rhan o'u swyddogaethau. Cred Comisiynydd y Gymraeg bod y swyddogaethau uchod yn dod o fewn cwrdd y gweithgareddau safonau cyflenwi gwasanaethau cyfredol. Pe na ddaw Gweinidogion Cymru i'r un casgliad, dylid gwneud darpariaeth ar gyfer pennu safonau ychwanegol i'r tribiwnlysoedd perthnasol.

³⁴¹ <http://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2015/996/made/data.pdf>

Casgliad 21: Daw Comisiynydd y Gymraeg i'r casgliad y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau y pennir safonau mewn perthynas â'r gweithgaredd isod, i'r graddau nad ydynt o'r farn bod y swyddogaethau hynny yn gynwsedig o fewn un neu ragor o'r gweithgareddau safonau cyflenwi gwasanaeth cyfredol:

- cynnal gwrandawiadau

8 Y camau nesaf

Wrth ddarparu'r adroddiad safonau hwn mae Comisiynydd y Gymraeg wedi ystyried yr holl ymatebion a gyflwynwyd i'r ymchwiliad safonau. Caiff yr adroddiad hwn ei gyflwyno i'r isod yn unol ag adran 64(4) Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011:

- pob person perthnasol
- Panel Cyngori Comisiynydd y Gymraeg
- pob person a gymerodd ran yn ymgynghoriad y Comisiynydd yn unol ag adran 63;
- Gweinidogion Cymru.

Ochr yn ochr ag ymchwiliadau safonau Comisiynydd y Gymraeg, disgwylir i Weinidogion Cymru gynnal asesiadau effaith rheoleiddiol mewn perthynas ag is-ddeddfwriaeth berthnasol y maent yn bwriadu ei gwneud, gan ddefnyddio eu pwerau is-ddeddfwriaethol eu hunain.

Noda Deddf Llywodraeth Cymru 2006 mai asesiad effaith rheoleiddiol yw'r isod:

'A regulatory impact assessment is an assessment as to the likely costs and benefits of complying with relevant Welsh subordinate legislation'.³⁴²

Yn hyn o beth, gall asesiad effaith rheoleiddiol gael ei ystyried:

- yn broses i helpu Gweinidogion Cymru ystyried effaith y rheoliad arfaethedig ar fuddiannau unigolion, grwpiau, sefydliadau ac ati
- yn gyfrwng i alluogi Gweinidogion Cymru i bwyso a mesur costau a manteision yr holl opsiynau sydd ar gael iddynt cyn gweithredu polisi; ac
- yn fodd o gyflwyno'r dystiolaeth berthnasol ar effeithiau cadarnhaol a negyddol ymyriadau o'r fath at ddibenion craffu ar y dystiolaeth honno.³⁴³

Bydd disgwyl i Weinidogion Cymru ystyried y dystiolaeth a gasglwyd ganddynt at ddibenion yr asesiad effaith rheoleiddiol, ochr yn ochr â chasgliadau Comisiynydd y Gymraeg mewn adroddiad safonau wrth benderfynu a ddylent arfer y pwerau sydd wedi eu rhoi iddynt o dan Ran 4 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 ai peidio.

Cadarnhaodd y Gwir Anrh. Carwyn Jones AC, Prif Weinidog Cymru mewn datganiad ar 24 Mawrth 2015 y rhagwelir ar hyn o bryd y bydd y broses o gyflwyno rheoliadau ar gyfer y personau perthnasol a nodir yn yr adroddiad hwn yn dechrau erbyn diwedd 2015, gyda dadl a phleidlais ar gymeradwyo'r rheoliadau yng Nghyfarfod Llawn y Cynulliad Cenedlaethol.

³⁴² Adran 76(2)(a) Deddf Llywodraeth Cymru 2006.

³⁴³ <http://wales.gov.uk/docs/legislation/guidance/091020riacodecy.doc>

Atodiad A - Sylwadau cyffredinol a dderbyniwyd gan y cyhoedd ar ymchwiliadau safonau cylch 2

Roedd yr ymatebion a dderbyniwyd yn gyffredinol gefnogol i'r cysyniad o bennu safonau, a hynny er mwyn sicrhau hawliau clir i siaradwyr Cymraeg mewn perthynas â'r gwasanaethau Cymraeg a ddarperir gan yr holl sefydliadau sydd wedi eu cynnwys yng nghylch 2.

Mynegwyd cryn awydd unwaith eto gan y cyhoedd i sicrhau bod y safonau a gaiff eu pennu yn rhai sy'n glir, yn gadarn ac yn ddealladwy i bobl gyffredin. Ategwyd hynny gan nodi mai drwy hynny yn unig y sicheir y caiff hawliau siaradwyr Cymraeg eu gwarchod.

Amlinellir isod brif themâu'r ymatebion a dderbyniwyd a oedd o blaid gwneud y safonau'n benodol gymwys:

- yr angen am sicrhau bod y safonau a bennir yn adlewyrchu'n llawn argymhellion Ymholiad Iechyd Comisiynydd y Gymraeg.
- yr angen am sicrhau bod safonau yn sicrhau darpariaeth o wasanaethau Cymraeg yn ddiofyn, gan sicrhau bod y cysyniad o gynnig rhagweithiol yn gyson drwyddi draw.
- sicrhau nad yw'r broses o ddyfarnu neu ddelio â thendr neu gontract uwchlaw'r angen am osod amodau iaith Gymraeg ar y grantiau/contractau a ddosberthir gan sefydliadau sydd wedi'u cynnwys yng nghylch 2.
- yr angen am sicrhau bod safonau mewn perthynas â gwasanaeth wyneb-yn-wyneb yn mynd tu hwnt i brif dderbynfeydd a chyfarfodydd personol sydd wedi eu trefnu ymlaen llaw.
- yr angen am sicrhau eglurder bod y diffiniad o gyfarfodydd personol yn cynnwys pob cyswllt wyneb-yn-wyneb.
- yr angen am bennu safon sydd yn gosod gofynion clir ar bolisiâu recriwtio sefydliadau.

Derbyniwyd rhai ymatebion gan aelodau'r cyhoedd a oedd yn mynegi gwrthwynebiad cyffredinol i ddyletswyddau iaith.

Amlinellir prif themâu'r ymatebion a dderbyniwyd a oedd yn erbyn gwneud y safonau'n benodol gymwys isod:

- yr angen i ystyried yr hinsawdd economaidd bresennol, a'r modd y caiff arian cyhoeddus ei wario ar y Gymraeg.
- blaenoriaethu meysydd polisi eraill dros y Gymraeg.
- perthnasedd y Gymraeg yng Nghymru.
- anghytuno â'r gofyniad y dylai'r Gymraeg ymddangos neu gael ei chyhoeddi'n gyntaf.

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Derbyniwyd sylwadau gan aelodau o'r cyhoedd oedd yn galw am yr angen i sicrhau y caiff safonau penodol eu pennu ar gyfer y cyrff iechyd sydd yn adlewyrchu canfyddiadau Comisiynydd y Gymraeg yn ei hadroddiad 'Fy Iaith, Fy Iechyd: Ymholiad Comisiynydd y Gymraeg i'r Gymraeg mewn Gofal Sylfaenol'. Ategwyd at hynny drwy nodi y dylid pennu safonau mewn perthynas â chontractau cenedlaethol â meddygon teulu a darparwyr gofal

sylfaenol.

Derbyniwyd sylwadau oedd yn nodi bod gwendid anfwriadol, yn eu tyb hwy, yn y rheoliadau drafft, a hynny oherwydd nad yw'r safonau mewn perthynas â derbyn gwasanaeth Cymraeg wyneb-yn-wyneb yn mynd tu hwnt i gyfarfodydd personol sydd wedi eu trefnu ymlaen llaw a gwasanaeth mewn prif dderbynfeydd. Yn yr un modd, nodwyd ei bod yn hollbwysig fod rheoliadau mewn perthynas â chyrff ieched yn pennu safonau cyfarfodydd personol sy'n cwmpasu apwyntiadau, ymgynghoriadau a phob cyswllt wyneb-yn-wyneb arall o'r fath.

Pwysleisiwyd pwysigrwydd cyfarfodydd personol yn y maes ieched, y maes addysg a'r maes cyfiawnder, gan dynnu sylw at y ffaith nad oeddent o'r farn y byddai'r rheoliadau drafft yn sicrhau darpariaeth Gymraeg wyneb-yn-wyneb y tu hwnt i gyfarfodydd personol ac mewn derbynfeydd. Ategwyd hynny gan nodi y dylid ymestyn y diffiniad i gyd – destunau amrywiol eraill.

Derbyniwyd nifer o ymatebion a oedd yn cefnogi'r safonau mewn perthynas â chyfarfodydd nad ydynt yn agored i'r cyhoedd yn gyffredinol, a hynny gan gofio bod nifer o sefydliadau yn y maes cyfiawnder wedi eu cynnwys yng nghylch 2. Er bod y safonau yn cyfeirio at fuddiant neu lesiant personol, mynegwyd pryder gan rai nad oedd yn gwbl eglur a fyddai hynny'n cwmpasu hawl person i gael ei gyfweld yn Gymraeg yn y cyd – destun uchod.

Yng nghyd-destun arwyddion, roedd rhai ymatebwyr o'r farn y dylid sicrhau bod arwyddion electronig ac arddangosfeydd clywedol mewn lleoedd megis amgueddfeydd yn cael eu cwmpasu o fewn diffiniad y gweithgaredd hwn. Yn yr un modd, nodwyd y dylai uwchdeitlau ac is-deitlau mewn dramâu a pherfformiadau fod o fewn y diffiniad o arwyddion hefyd, gyda golwg ar osod safonau ar bersonau megis y Theatr Genedlaethol ac Opera Cenedlaethol Cymru.

Mewn cysylltiad â'r safonau yn ymwneud â chyrff, pwysleisiodd nifer o ymatebwyr bwysigrwydd hyfforddiant proffesiynol ym maes ieched yn ogystal â sectorau eraill, a'r angen am bennu safonau a fyddai'n gwarantu cyrsiau datblygiad proffesiynol drwy gyfrwng y Gymraeg. Yn ogystal â hynny, mynegwyd pryder ynglŷn ag eglurder y diffiniad o gyrsiau, gyda'r perygl y gellid gweld cyrsiau sy'n agored i'r cyhoedd fel rhai ar gyfer aelodau o'r cyrff neu rai sy'n cael eu rheoli gan y cyrff yn unig. Nododd un ymatebwr bwysigrwydd y safonau hyn mewn perthynas â Chyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru.

Wrth ymateb i'r safonau mewn perthynas â dyfarnu ar geisiadau am grant, cyfeiriodd nifer o unigolion at bwysigrwydd pennu safonau a fyddai'n sicrhau bod amodau iaith Gymraeg yn cael eu gosod ar y grantiau a ddosberthir gan y sefydliadau sydd wedi'u cynnwys yng nghylch 2. Rhoddwyd pwyslais ar gyrff megis Chwaraeon Cymru, Cyngor y Celfyddydau a'r Gronfa Loteri Fawr, gan nodi eu bod yn sefydliadau lle mae dosbarthu grantiau yn hollbwysig o ran cynyddu defnydd o'r Gymraeg a darpariaeth Gymraeg.

I'r un perwyl, nododd rhai ymatebwyr y dylid pennu safon ychwanegol mewn perthynas â dyfarnu ar dendrau am gontract, gyda'r golwg ar sicrhau bod cwmnïau cynhyrchu annibynnol sy'n gyfrifol am gyflenwi gwasanaethau ar ran S4C hefyd yn dod o dan ddyletswyddau i symud tuag at ddefnydd mewnol o'r Gymraeg yn eu gweithgareddau dan gontract i'r Sianel Gymraeg.

Mynegwyd pryderon gan nifer o aelodau o'r cyhoedd nad oedd safon wedi ei phennu yn y rheoliadau drafft ar gyfer penodiadau cyhoeddus. Ategwyd at hynny gan nodi bod y cyn – Weinidog Llywodraeth Leol wedi datgan y byddai safonau yn ymwneud â'r broses penodiadau cyhoeddus er mwyn gosod trothwyon ar gyfer y nifer o siaradwyr Cymraeg.

Wrth ystyried y safonau mewn perthynas â hysbysiadau swyddogol, nododd nifer o ymatebwyr y dylid sicrhau bod y safonau hynny'n cael eu gwneud yn benodol gymwys i bob sefydliad sydd wedi ei gynnwys yn y cylch hwn. Ategwyd hynny gan un ymatebwr a nododd y dylid sicrhau bod presgripsiynau yn cael eu cwmpasu o fewn diffiniad y gweithgaredd hwn. Er hynny, derbyniwyd rhai sylwadau oedd yn cwestiynu priodoldeb cyhoeddi hysbysiadau ar bynciau arbenigol yn y ddwy iaith, gan fynd ymlaen i gwestiynu'r angen i gyhoeddi hysbysiad swyddogol o gwbl yn yr achosion hynny.

Nododd un ymatebwr y dylai'r safonau mewn perthynas â chorfforaethau addysg (bellach ac uwch) ei gwneud hi'n ofynnol iddynt ymrwmo i ddarpariaeth addysgol, drwy gyfrwng y Gymraeg ac yn ddwyieithog, gan ddefnyddio eu hadnoddau eu hunain, yn ogystal â'r adnoddau a dderbynnir drwy ffrydiau allanol. Ategwyd at hynny gan nodi y dylai'r cyrff dan sylw hefyd ysgogi galw gan fyfyrwyr, yn ogystal ag ymateb iddo. Yn 'Rheoliadau Safonau'r Gymraeg 2015'³⁴⁴, nodir yr isod:

At ddibenion safonau 84, 85 a 86 (cyrsiau), ystyr —cwrw addysg yw unrhyw seminar, hyfforddiant, gweithdy neu ddarpariaeth debyg sy'n cael ei ddarparu neu ei darparu ar gyfer addysgu neu wella sgiliau aelodau o'r cyhoedd; ond nid yw'n cynnwys gweithgareddau na chysiau sy'n cael eu darparu fel rhan o'r cwricwlwm yn unol ag unrhyw ddeddfiad.

Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau eglurder ar yr uchod wrth bennu safonau, a'u gwneud yn benodol gymwys i gorfforaethau addysg bellach ac uwch mewn rheoliadau.

Safonau llunio polisi

Cyfeiriodd un ymatebwr at bwysigrwydd gosod y safonau uchod ar bob corff yng nghylch 2, gan ystyried mai'r polisiâu sy'n sail i'w holl weithredoedd. Cyfeiriodd ymatebwr arall yn benodol at sefydliadau megis y Comisiynwyr Heddlu a Throsedd, Chwaraeon Cymru, Canolfan y Mileniwm ynghyd â'r Comisiwn Hawliau Dynol gan nodi y dylent roi mwy o ystyriaeth i'r Gymraeg wrth wneud penderfyniadau polisi.

I'r un perwyl, cyfeiriodd un ymatebwr at bwysigrwydd gwneud y safonau llunio polisi yn benodol gymwys i'r Comisiynwyr a enwir yng nghylch 2, gan nodi bod nifer o adroddiadau ganddynt lle nad oes sôn am y Gymraeg o gwbl, a hynny mewn meysydd lle mae hawliau iaith yn cael eu tramgwyddo yn gyson.

Derbyniwyd sylwadau penodol mewn perthynas â'r Swyddfa Gyfathrebiadau, gan nodi ei rôl hollbwysig wrth ddyfarnu trwyddedau radio a theledu. Gyda hynny mewn golwg, roedd yr ymatebwr dan sylw o'r farn y dylai safon sydd yn gosod amodau iaith ar drwyddedau gael ei phennu o dan y safonau llunio polisi neu'r safonau mewn perthynas â dyfarnu contractau.

³⁴⁴ Paragraff 37, Rhan 3, Atodlen 1, Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Gweinidogion Cymru, Cynghorau Sir a Chynghorau Bwrdeistref Sirol, ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol) 2015

O'r dystiolaeth a dderbyniwyd gan aelodau o'r cyhoedd, bu cyfeiriadau at nifer o'r cyrff rheoleiddio proffesiynau yng nghylch 2, gan nodi y dylid sicrhau bod safonau yn cael eu pennu ar eu cyfer a fydd yn arwain at gynllunio gweithlu yn well at ddibenion Cymru ddwyieithog.

Mynegwyd pryder gan un ymatebwr ynglŷn â chyfyngder effeithiolrwydd y safonau llunio polisi y bwriedir eu pennu. Ategwyd at hynny drwy nodi nad oes llawer o bolisiau'n gallu bodoli ar lefel leol yn unig, ac y dylent fod yn rhan o gyd-destun ehangach, yn aml yn genedlaethol.

Safonau gweithredu

Pwysleisiwyd pwysigrwydd rôl sefydliadau megis yr Amgueddfa Genedlaethol, Canolfan Mileniwm Cymru, S4C, Cyfoeth Naturiol Cymru, Llyfrgell Genedlaethol Cymru a Chyngor Llyfrau Cymru o ran cyfrannu at y Gymraeg fel iaith gwaith. Nododd y dylai'r sefydliadau dan sylw, ymysg eraill, fod yn rai sydd yn gweithio tuag at weinyddu'n fewnol yn Gymraeg. O'r herwydd, roedd o'r farn y dylid pennu safonau gweithredu ychwanegol at y rhai yn y rheoliadau drafft a fyddai'n galluogi'r sefydliadau hyn, ymysg eraill, i weithio tuag at y nod hwnnw.

Yn yr un modd, roedd nifer o'r farn y dylid pennu safonau haen uwch mewn perthynas â recriwtio, gan ei gwneud hi'n ofynnol i sefydliadau sydd eisoes yn gweinyddu drwy gyfrwng y Gymraeg recriwtio staff sy'n medru'r Gymraeg yn unig.

Derbyniwyd nifer o ymatebion gan y cyhoedd oedd yn nodi'r angen i bennu safonau a fyddai'n rhoi dyletswydd ar brifysgolion i gynnig a darparu cyfleoedd i'w myfyrwyr yn Gymraeg (ac i'r di – Gymraeg ddysgu'r iaith yn rhugl), ynghyd â safon a fyddai'n sicrhau bod dyletswydd arnynt mewn perthynas â hyfforddi gweithlu'r dyfodol.

Wrth gyflwyno sylwadau mewn perthynas â Chomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru, nododd un ymatebwr y dylid pennu safon a fyddai'n sicrhau bod cyfran o'r bobl sy'n cael eu penodi i'r Comisiwn yn siaradwyr Cymraeg, a hynny er mwyn adlewyrchu'r hyn a fynegwyd wrth ddiwygio'r gyfraith berthnasol. Derbyniwyd nifer o sylwadau a oedd yn nodi pwysigrwydd pennu safon o'r math hwn ar draws y sefydliadau dan sylw, a hynny er mwyn sicrhau y gall sefydliadau weithredu a chydymffurfio'n llawn â'r gofynion. I'r un perwyl, nododd un ymatebwr y dylid sicrhau bod safon yn cael ei phennu er mwyn gosod dyletswydd ar sefydliadau i gynnig rhaglenni dysgu Cymraeg dwys.

Derbyniwyd rhai sylwadau a oedd o'r farn y dylid eithrio swyddfeydd sefydliadol sydd tu allan i Gymru yng nghyd – destun y safonau gweithredu.

Safonau cadw cofnodion

Derbyniwyd nifer o ymatebion oedd yn gryf o'r farn y dylai sefydliadau orfod cadw cofnodion, a hynny er mwyn sicrhau atebolrwydd a thryloywder cyhoeddus mewn perthynas â chydymffurfio â'r gofynion.

Er hynny, pwysleisiodd rhai ymatebwyr y dylai'r ddyletswydd i gadw cofnodion fod yn gymesur, ac y byddai'n fuddsoddiad gwell i sefydliadau wella ystod ac ansawdd eu gwasanaethau cyfrwng Cymraeg. Ategwyd hynny gan nodi bod cyfrifoldeb ar Gomisiynydd y Gymraeg i ddyfarnu ar y cydbwysedd priodol hwnnw.

Undebau myfyrwyr corfforaethau addysg bellach ac uwch

Wrth ymateb i'r ymchwiliad safonau a gynhelir mewn perthynas â chorfforaethau addysg bellach ac uwch, derbyniwyd nifer o sylwadau a oedd yn nodi'r angen i wneud safonau'n gymwysadwy ac yn benodol gymwys i'r undebau myfyrwyr. Pwysleisiodd un ymatebwr y rhan hanfodol bwysig sydd gan undebau myfyrwyr wrth ddarparu gwasanaethau i'r myfyrwyr ar y cyd â'r corfforaethau dan sylw, gan gyfeirio yn benodol at gymorth a chynrychiolaeth academiaidd yn ogystal â diogelu lles a buddiannau'r myfyrwyr.

Cyfeiriodd yr ymatebwr dan sylw at y dylanwad uniongyrchol a phellgyrhaeddol y caiff yr undebau ar brofiad myfyrwyr, yn ogystal â'r ffaith eu bod yn derbyn symiau sylweddol o arian gan y corfforaethau dan sylw. Ategwyd hynny gan nodi bod cynllun iaith Gymraeg presennol un gorfforaeth yn cydnabod y berthynas sydd r â'r undeb, a'r cyfrifoldeb sydd ganddi i'r perwyl hynny.

Cyflwynwyd nifer o enghreifftiau o undebau myfyrwyr yn gweithredu'n ddwyieithog yn ystod y flwyddyn academiaidd ddiwethaf. Er hynny, gan ystyried y gofynion ynghlwm â'r rheoliadau drafft, pwysleisiodd un ymatebwr mai tameidiog oedd hynny, ac yn aml wedi llawer o waith pwyso gan fyfyrwyr. Gyda hynny mewn golwg, mynegwyd pryder ynglŷn â'r diffyg cynllunio strategol a chanolog sydd ar gyfer datblygu'r Gymraeg o fewn Undebau myfyrwyr, gan beri i'r Undebau drin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

I'r perwyl hwnnw, roedd yr ymatebwr o'r farn y dylai Gweinidogion Cymru sicrhau bod safonau penodol yn cael eu pennu a'u gwneud yn benodol gymwys i gorfforaethau addysg, a hynny er mwyn cydnabod y berthynas hollbwysig â'r undebau, yn ogystal â'r ystod o wasanaethau a ddarperir ganddynt i fyfyrwyr ar ran y corfforaethau dan sylw. Ychwanegodd yr ymatebwr dan sylw ei fod o'r farn y byddai peidio â phennu safonau o'r math hwn yn golygu na chaiff hawliau ieithyddol myfyrwyr Cymru eu diogelu, ac, o safbwynt y myfyrwyr hynny, mai ofer fydd unrhyw ymgais i osod safonau ar lefel gorfforaethol.

Atodiad B - Rhestr o'r ymatebwyr i'r ymchwiliad safonau

Isod ceir rhestr o'r personau perthnasol y cynhaliwyd ymchwiliad safonau mewn perthynas â hwy, y Panel Cyngori ynghyd ag aelodau'r cyhoedd a oedd yn fodlon inni gyhoeddi eu sylwadau.

Personau perthnasol

- Archwilydd Cyffredinol Cymru
- Awdurdod Safonau Proffesiynol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol
- Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid Cymru a Lloegr
- Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru
- Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu
- Comisiwn Cydraddoldeb Hawliau Dynol
- Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru
- Comisiwn y DU dros Gyflogaeth a Sgiliau
- Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
- Gwasanaeth Tribiwnlys Prisio Cymru
- Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth
- Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru
- Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru
- Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru
- Tribiwnlys Tir Amaethyddol Cymru
- Uned Ddata Cymru
- Y Comisiwn Etholiadol

Aelodau'r cyhoedd

- Alun Jones
- Alun Ceri Jones
- Eifion Jones
- Elin Walker Jones
- Eiliw Alwyn
- Selwyn Lloyd-Jones
- Hywel Wyn Jones
- John Arwel Griffiths
- Lloyd Evans
- Anthony Barry
- Sharon Roberts
- Sion Jobbins
- Owen Saer
- Einir Sion
- Siân Gwenllian
- Lisbeth McLean
- Amanda Evans
- Rhys Glyn
- Anthony Barnard
- Anthony Caradog Evans
- Tim Jones
- Yasmin Morris

- Llinos Jones
- Aled Jones
- Dewi Snelson
- Emrys Wynne
- Curon Wyn Davies
- Bethan Harvey
- Mair Edwards
- Kathryn
- Helen Thomas
- Geraint Brython Edwards
- Rhodri Williams
- Ruth Evans
- Penri Williams
- Huw Jones
- Emyr Tomos
- Bethan Williams
- Llyr ap Gruffydd
- Robin Farrar
- Robert Jones
- Iago ap Steffan
- Sophie Hughes
- Huw Alun Roberts
- Chris Andrew
- Heledd Gwyndaf
- John Wynn Jones
- Manon James
- Gill Stephen
- Gwyn Williams
- Daron Pierce
- Sian Wyn Jones
- Emma Lloyd
- Neville Evans
- Diane Jones
- Jane Aaron
- Emyr Puw
- Harri Bryn Jones
- Liz Saville Roberts
- Craig ab Iago
- Rhian Davies
- Gwyn Sion Ifan
- Anna Williams
- Dyfan Jones
- Dai Hawkins
- Trefor Jones-Morris
- Dilwyn Morgan
- Y Parch Emyr Wyn Thomas
- Bryn Davies
- Dr Ceridwen Lloyd Morgan
- Howard Thomas
- Connor
- Lydia Jones
- Rhodri Jones

- Bob Gaffey
- Angharad
- Ruth Williams
- Nic Daniels
- Jeffrey Jones
- Pablo Dubois
- Gareth Wood
- Llinos Roberts
- Bethan Jones
- Sian Mererid Jones
- Duncan Brown
- B Griffiths
- Awen M G Schiavone
- Osian Wyn Owen
- Robin Owain
- Judith Griffith
- Richard John Griffith
- Clive James
- Sion Williams
- Mathew Rees
- Thomas John Davies
- Ben Screen
- Mari Williams
- Enfys Jones
- Thomas Shaw
- Dafydd Thomas
- Angharad Brown
- John Jones
- Iago Sion
- Dafydd Williams
- Ieuan Parry
- Huw Thomas
- William Schleising
- Huw Roberts

Sefydliadau/Mudiadau

- Cymdeithas yr Iaith
- Dyfodol i'r Iaith
- Mentrau Iaith Cymru
- Swyddog y Gymraeg, Undeb Myfyrwyr Prifysgol Caerdydd a Phwyllgor y Gymdeithas Gymraeg, Prifysgol Caerdydd
- Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Panel Cynggori Comisiynydd y Gymraeg

- Dr Ian Rees
- Gareth Jones
- Yr Athro Gwynedd Parry
- Bethan Jones Parry
- Carl Cooper